

Várakozás a Messiásra

Hittan 7
Tanári kézikönyv

VÁRAKOZÁS A MESSIÁSRA

AZ ÜDVTÖRTÉNET ÓSZÖVETSÉGI SZAKASZA

TANMENET ÉS ÓRAVÁZLATOK

Írta

GAZDAG GYÖNGYI M. GEMMA

A 7. ÉVFOLYAM TANMENETE

Az ószövetségi üdvtörténet Tanmenet (ajánlás)

Tanítási egységek

Évi óraszám: 74 óra (2 óra/hét)

Bevezetés	2 óra
1. Az üdvtörténet színtere és főszereplője	13 óra
2. Istenélmények Ábrahámától Mózesig	11 óra
3. Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig	6 óra
4. Istenélmények a próféták aranykorában	16 óra
5. A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről	9 óra
6. Vallási tapasztalat a hellén korban	7 óra
Összefoglalás, ismételés, vizsga	6 óra
Az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó aktuális foglalkozások	3 óra
Az év lezárása	1 óra

Ellenőrzés, értékelés

A hetedik évfolyamon hat iskolai nagydolgozat megírása javasolt. Folyamatos legyen az írásbeli és a szóbeli számonkérés az iskolában, többek között: felelet, kisdolgozat, kiselőadás formájában.

Memoriterek

Legalább öt 10-15 soros bibliai szövegrészlet szöveghű felidézése javasolt.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló tegyen szert a bibliai szövegek ismeretére. Tudja Szentírás segítségével felidézni a megadott részletek tartalmát, kiemelni a kulcsszavakat és teológiaiilag is értelmezni a szövegeket. Ügyeljen a műfaji sajátságokra, ismerje a szöveg keletkezésének körülményeit és tartsa szem előtt a szerző szándékát.

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
BEVEZETÉS – AZ ÜDVTÖRTÉNET ÓSZÖVETSÉGI SZAKASZA (2 óra)			
1.	Bevezetés az év munkájába, a szentírási ismeretekbe	Ismerkedés a Szentírás könyveivel, a kanonizáció folyamataival, a szentírásfordításokkal	Páros és közös munka – kirakós játék, tanórai beszélgetés Tanári előadás
2.	Az üdvtörténet fogalmának bevezetése	Az üdvtörténet fogalma	Tanórai beszélgetés (kiindulás: a tékozló fiú története) Tanári előadás
1. AZ ÜDVTÖRTÉNET SZÍNTERE ÉS FŐSZEREPLŐJE (13 óra)			
3.	Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba	Történeti áttekintés: a kezdetektől Kr. e. 2000-ig („Nagy bumm” elmélet; biológiai fejlődésemélet) Irodalmi-műfaji áttekintés: etiológia, mítosz, monda	Tanórai beszélgetés (kiindulás: ábrák a törzsfeljőlődésről) Tanári előadás
4.	Számonkérés A Pentateukhosz	Számonkérés a bevezetésekből A Pentateukhosz legfőbb ismérvei	Teszt-dolgozat Tanári előadás
1.1 Az üdvtörténet színtere: a teremtet világ			
5.	A világ teremtetése a Bibliában	Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a Etiológia, mítosz, transzcendens Isten	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Sieger Köder Teremtés c. alkotása)
1.2 Az üdvtörténet főszereplője: az ember			
6.	Az isteni képmás születése az első teremtes-elbeszélésben	Ter 1, 26-30 Etiológia, mítosz	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
7.	Az ember létrejötte a második teremtes-elbeszélésben	Ter 2, 4b-25 Etiológia, mítosz	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
1.3 Az első ember kudarca és az isteni segítség ígérete			
8.	A bűnbeesésről szóló leírás	Ter 3, 1-24 Etiológia, mítosz, antropomorf istenkép	Szövegértési készség fejlesztése hiányos szöveg kiegészítésével (páros munka) Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
9.	Összefoglalás: a teremtés és a bűnbeesés	Tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés	Egyéni, páros és közös munka – ismétlőkártyák segítségével Asszociációs előkészítés – reflexió (Sieger Köder Teremtés c. festménye)
10.	Számonkérés	A teremtés és a bűnbeesés	Teszt-dolgozat
1.4 A bűn terjedése és Isten írgalmának megnyilvánulása			
11.	Káin és Ábel	Ter 4, 1-16 Etiológia, mítosz	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
12.	A vízözön	Ter 6, 1-2.12-21; 7, 1.11.17-19; 8, 1-4; 9, 8-13 Etiológia, mítosz	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
13.	A bábéli nyelvzavar	Ter 11, 1-9 Etiológia, mítosz	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Képek az értelméhez)
14.	Számonkérés: a bűn terjedése	Tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés	Fogalmazás-dolgozat
15.	Az első fogalmazás-típusú dolgozat kiosztása	Dolgozatok értékelése Játék, feszültségoldás	Tanórai beszélgetés Bibliai témákhoz kapcsolódó szemelvények, bibliai játékok
2. ISTENÉLMÉNYEK ÁBRAHÁMTÓL MÓZESIG (11 óra)			
16.	Történeti és műfaji bevezetés a korszakba	Történeti áttekintés: Kr. e. 2000-től 1200-ig (Mezopotámia, Egyiptom, II. Ramszesz, kivonulás) Irodalmi-műfaji áttekintés: monda, teofánia, novella, legenda, kultikus elbeszélés, törvénygyűjtemény	Csoportmunka

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
2.1-2.2 Ábrahám istenélménye; Isten jelenléte Izsák, Jákob és József életében			
17.	Számonkérés Ábrahám meghívása	Számonkérés a pátriárkai kor bevezetéséből Ter 12, 1-5 Monda, teofánia, antropomorf istenkép	Teszt-dolgozat Szóelemzés, szövegértelmezés
18.	Az Ősatyák történetei	Ábrahám, Izsák, Jákob, József történetei	Családfaalkotás Tanulói elbeszélés
19.	Ábrahám istenképének fejlődése	Ter 18, 20-33 Monda, antropomorf istenkép	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
20.	Ábrahám hite	Ter 22, 1-18 Monda, antropomorf istenkép	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Ábrahám áldozata – szobor, Chartres)
21.	Összefoglalás: az Ábrahámról szóló szövegek	Tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés	Közös munka – ismétlőkártyák segítségével Reflexió (ima saját szavakkal)
22.	Számonkérés	Az Ábrahámról szóló szövegek	Fogalmazás-dolgozat
2.3 A szabadító Isten megnyilatkozása a kivonulás idején			
23.	Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése	Kiv 3, 1-14, 18-20 Monda, teofánia, meghívási elbeszélés	Szövegértési készség fejlesztése hiányos szöveg kiegészítésével (páros munka) Szóelemzés, szövegértelmezés
24.	A zsidó húsvét	Kiv 12, 1-14 Monda, teofánia, kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
2.4 A tízparancsolat és a mózesi szövetség			
25.	A tízparancsolat	Kiv 19, 1-6, 16-20; 20, 1-18; 24, 4a Monda, teofánia, szövetségszövegmű	Az értelmzés előkészítése: bibliodráma Szóelemzés, szövegértelmezés
26.	A szövetségekötés	Kiv 24, 4b-8; 25, 8-11, 16.31.37; 27, 1-2; 29, 38-39, 42-43 Monda, teofánia, kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
3. ISTEN MEGTAPASZTALÁSA JÓZSUÉTÓL SALAMONIG (6 óra)			
27.	Történeti bevezetés a korszakba	Történeti áttekintés: Kr. e. 1200-tól 931 (bírák, királyság – Saul, Dávid, Salamon)	Csoportmunka „Tanulásút” módszer
3.1 Isten működése Józsué életében			
28.	Számonkérés Jerikó bevétele	Számonkérés a Salamonig terjedő kor bevezetéséből Józs 6, 1-16 – tartalmi bevezetés	Teszt-dolgozat
29.	Jerikó bevétele	Józs 6, 1-16 Népi monda, kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió Tanulói kiselőadás Jerikóról (Képek a mai Jerikóról)
3.2 Istenélmények a bírák korában			
30.	Sámson	Bír 16, 1-31 Népi monda, kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
3.3 Isten segítségének megtapasztalása a királyság kezdeti időszakában			
31.	Dávid győzelme Góliát fölött	1 Sám 17, 1-51 Népi monda, kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
32.	A Salamon építette templom mint a Jahvéval való találkozás színhelye	1 Kir 6,1; 8, 10-13.22-29.41-43 Kultikus elbeszélés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Közös templomlátogatás szervezése)
4. ISTENÉLMÉNYEK A PRÓFÉTÁK ARANYKORÁBAN (16 óra)			
33.	Történeti és műfaji bevezetés a korszakba	Történeti áttekintés: Kr. e. 931-től 538-ig (a prófétaság intézménye, Izrael és Júda, a babiloni fogság) Irodalmi-műfaji áttekintés: prófétai elbeszélések, kölcsönzött beszédformák, mondások, messiási jóváindulások	Csoportmunka

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
34.	Számonkérés A prófétai hivatás	Számonkérés a kor történeti és irodalmi bevezetéséből Reflektálás a prófétai hivatásra	Teszt-dolgozat Reflexió – tanórai beszélgetés (Sieger Köder Illés c. festménye)
4.1 Illés, Ámosz és Ózeás az üdvözítő Isten szolgálatában			
35.	Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében	1 Kir 18, 1-2.16b-40 Monda	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
36.	Ámosz jóvondölése Jahve napjáról	Ám 5, 18-24 Ítéletes prófécia	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
37.	Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás	Óz 11, 1b-9 Vigasztaló prófécia	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Sieger Köder festménye: ??)
4.2 Nátán prófécijája; Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről			
38.	A messiási eszme gyökerei Nátán jóvondölésében	2 Sám 7, 4-16 Prófétai jóvondölés; királyi Messiás	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
39.	Izajás jóvondölése az Emmánuelről	Iz 7, 10-17 Prófétai jóvondölés	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió Tanulói kiselőadás Izajásról
40.	Izajás prófécijája a királyi gyermekről	Iz 8,23b - 9,6 Prófétai jóvondölés	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
41.	A Messiásra vonatkozó izajási ígéret	Iz 11, 1-9 Prófétai jóvondölés	Szövegértési készség fejlesztése egyéni munka keretében Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
42.	Összefoglalás: Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai	Tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés	Egyéni, páros és közös munka – ismétlőkártyák segítségével Asszociációs előkészítés, reflexió (Sieger Köder festménye Iz 11-hez)
43.	Számonkérés	Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai	Fogalmazás-dolgozat

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
4.3 Üdvösséget hirdető próféták a babiloni fogság időszakában			
44.	Jeremiás szavai az új szövetségről	Jer 31, 31-34 Prófétai jóvondulás	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió Tanulói kiselőadás Jeremiáról
45.	Ezekiel jóvondolása Izrael igazi pásztoráról	Ez 34, 11-12.23-28 Prófétai jóvondulás	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió Tanulói kiselőadás Ezekielről
46.	A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál	Iz 52,13 - 53,12 Prófétai jóvondulás	Szövegértési készség fejlesztése hiányos szöveg kiegészítésével (páros munka) Szóelemzés, szövegértelmezés Tanulói kiselőadás Második Izajáról
47.	Összefoglalás: Jeremiás, Ezekiel, Második Izajás próféciai	Szóelemzés, szövegértelmezés; életrajzok	Egyéni, páros és közös munka – ismétlőkártyák segítségével
48.	Számonkérés	Jeremiás, Ezekiel, Második Izajás próféciai	Fogalmazás-dolgozat
5. A PERZSA KOR EMBERÉNEK TAPASZTALATA AZ ÜDVÖSSÉGET MUNKÁLÓ ISTENRŐL (9 óra)			
49.	Történeti és műfaji bevezetés a korszakba	Történeti áttekintés: Kr. e. 538-tól 333-ig (Círusz, Zerubbábel, Jézus (József) főpap, Nehemiás, Ezdrás) Irodalmi-műfaji áttekintés: fogság utáni prófétai, bölcsességi, bibliai lírai és zsoltáirodalom	Csoportmunka
5.1 A perzsa kor prófétai irodalmában tükröződő istenélmény			
50.	Számonkérés Zakariás látomása a két olajfáról	Számonkérés a történeti és irodalmi bevezetéséből Zak 4, 1-4.6a.10b-11.14 Prófétai jóvondulás	Teszt-dolgozat Szóelemzés, szövegértelmezés
5.2 A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat			
51.	A megismerésvágytól bölcsesség	Péld 8, 22-36 Bölcsességi irodalom; megismerésvágy	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
52.	Az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób	Jób 10, 1-19; 38, 1-13; 42, 1-6 Bölcsességi irodalom	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió (Sieger Köder Jób c. festménye)
5.3 A Messiásról éneklő zsoltárok			
53.	Az Úr fölkent Királya és a népek	Zsolt 2 Zsoltáirodalom, messiási zsoltár	Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
54.	Imádság a királyért	Zsolt 72 Zsoltáirodalom, messiási zsoltár	Szövegértési készség fejlesztése hiányos szöveg kiegészítésével (páros munka) Szóelemzés, szövegértelmezés
55.	A királyi Messiás főpapsága	Zsolt 110 Zsoltáirodalom, messiási zsoltár	Egyéni munka (kifejezések szétválogatása) Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
56.	Összefoglalás: a perzsa kor bibliai irodalma	Szóelemzés, szövegértelmezés; műfajok	Egyéni, páros és közös munka – ismétlőkártyák segítségével
57.	Számonkérés	A perzsa kor bibliai irodalma	Fogalmazás-dolgozat

6. VALLÁSI TAPASZTALAT A HELLEN KORBAN (7 óra)

58.	Történeti és műfaji bevezetés a korszakba	Történeti áttekintés: Kr. e. 333-tól 63-ig (Nagy Sándor, Ptolemaioszok, Szeleukidák: IV. Antióchosz Epifánész, Makkabeusok) Irodalmi-műfaji áttekintés: épületes irodalom, apokaliptikus irodalom, patetikus történetírás	Csoportmunka
59.	Számonkérés Isten egyetemes üdvözítő akarata	Számonkérés a történeti és irodalmi bevezetéséből Jónás könyve – tartalmi bevezetés	Teszt-dolgozat
6.1 Az épületes irodalomban tükröződő istenélmény			
60.	Isten egyetemes üdvözítő akarata	Jónás könyve Épületes irodalom	Csoportmunka (feladatkártyákkal) Szóelemzés, szövegértelmezés

Óra	Téma	Tartalom	Módszerek, tevékenységek
6.2 Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígéret			
61.	Az Emberfia Dániel jövődőlésében	Dán 7, 1-28 Apokaliptikus irodalom	Szövegértési készség fejlesztése hiányos szöveg kiegészítésével (páros munka) Szóelemzés, szövegértelmezés
6.3 Az üdvözítő Isten a hellén kor bölcsességi irodalmában			
62.	A megismerléstett bölcsesség beszéde	Sir 24, 1-2.5-17.23-37 Bölcsességi irodalom, megszemélyesítés	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
6.4 Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban			
63.	A hét testvér vértanúsága	2 Makk 7, 1-19.24-29.39-42 Patetikus történetírás	Asszociációs előkészítés Szóelemzés, szövegértelmezés, reflexió
64.	Számonkérés: a hellén kor bibliai irodalma	Tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés	Fogalmazás-dolgozat
ÖSSZEFOGLALÁS, ISMÉTLÉS, VIZSGA (6 óra)			
65.	Ismétlés – a történeti bevezetések	A hat történeti bevezetés ismételése	Csoportmunka – ‘tabu’ játékkal (feladatlapok segítségével)
66.	Ismétlés – irodalmi műfajok	A hat irodalmi bevezetés, az irodalmi műfajok ismételése	Csoportmunka – ‘tabu’ játékkal (feladatlapok segítségével)
67.	Ismétlés – szövegek I.	Az őstörténet és a pátriárkai történeteket feldolgozó szentírási szövegek ismételése	Csoportmunka – feladatlapok segítségével
68.	Ismétlés – szövegek II.	A deuteronomista és a prófétai (Illés, Ámosz, Ózeás) szövegek ismételése	Csoportmunka – feladatlapok segítségével
69.	Ismétlés – szövegek III.	Prófétai szövegek ismételése (Izaiás, Jeremiás, Ezekiel, Második Izaiás, Zakariás)	Csoportmunka – „vizsgáztatás” feladatlapok segítségével
70.	Ismétlés – szövegek IV.	A perzsa és hellén kori szövegek ismételése	Csoportmunka – „vizsgáztatás” feladatlapok segítségével
Aktuális foglalkozások (3 óra); a tanév lezárása (1 óra)			

ÓRAVÁZLATOK

BEVEZETÉS

AZ ÜDVTÖRTÉNET ÓSZÖVETSÉGI SZAKASZA

- 1. óra: Bevezetés a szentírási ismeretekbe
- 2. óra: Az üdvtörténet fogalma

1. óra: Bevezetés a szentírási ismeretekbe

a) Az óra felépítése

Témája: Bevezetés az év munkájába, a szentírási ismeretekbe.

Célja: Ismerkedés a Szentírás könyveivel, a kanonizáció folyamatával, a szentírásfordításokkal.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Indirekt bevezetés a bibliaismeretbe 2-3'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a téma bevezetése kérdésekkel: - Mi a Szentírás? - Mit hallottak korábban róla a tanulók?	
A tanév témájának megadása 2-3'	<u>Páros, majd közös munka:</u> rövid meghatározás a Szentírásról. 1. <u>A</u> tanuló párokkal kirakítja a Szentírás meghatározását (puzzle). 2. Közös ellenőrzés: a megoldást felolvastatja egy tanuló párral (a többiek figyelnek), vagy kivetíti. 3. <u>Rögzítik</u> a kapott meghatározást: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Puzzle Megoldás Táblakép, füzet

Táblakép

Bevezetés a szentírási ismeretekbe

Azokat a könyveket, amelyeket a zsidóság, illetve a kereszténység Isten valódi üzenetének tekint, Szentírásnak nevezzük.

A Szentírás részeinek megismerése 4-5'	<u>Páros, majd közös munka:</u> ószövetségi és újszövetségi könyvek szétválogatása. 1. A tanuló párokkal szétválogatja 10-10 ószövetségi, illetve újszövetségi könyv címét. 2. Közös ellenőrzés: a megoldást felolvastatja egy tanuló párral (a többiek figyelnek), vagy kivetíti. 3. Összefoglalja a lényeget. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Cédulák borítékban Megoldás Táblakép, füzet
---	--	---

Táblakép (folytatás)

A Szentírás Ószövetségből és Újszövetségből áll.

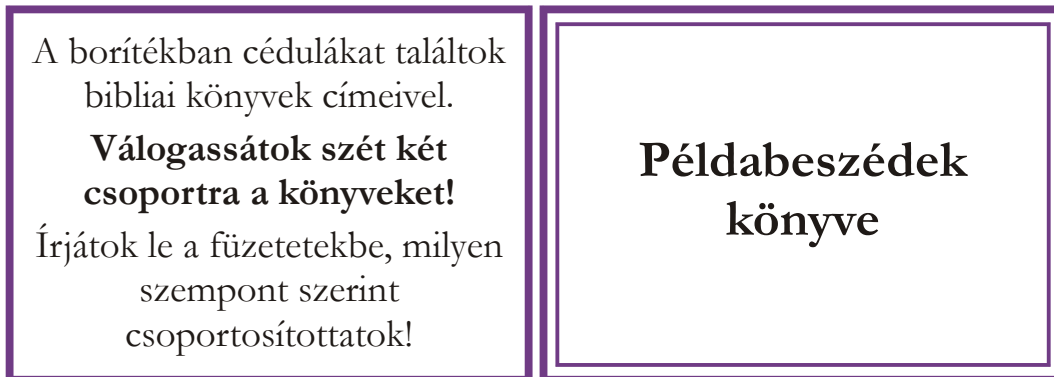
Ismerkedés az Ószövetség könyveivel 5-6'	<u>Páros, majd közös munka:</u> ószövetségi könyvek szereplőinek azonosítása. 1. A tanuló párokkal 10 ószövetségi személyt kerestet ki a Szentírásból. 2. Közös ellenőrzés: a megoldást felolvastatja egy tanuló párral (a többiek figyelnek), vagy kivetíti.	A nevek listája Megoldás
---	---	-----------------------------

Ószövetségi és újszövetségi könyvek szétválogatása

Cédulák borítékban

A tanulópároknak megfelelő számban kell előkészíteni.

Minta a borítékra és a cédulákra:

Megoldás:

Ószövetség

Teremtés könyve
Kivonulás könyve
Számok könyve
Krónikák első könyve
Zsoltárok könyve
Példabeszédek könyve
Jézus, Sirák fiának könyve
Ezekiel könyve
Abdiás jövődölése
Jónás könyve

Újszövetség

Máté evangéliuma
János evangéliuma
Apostolok cselekedetei
Rómaiakhoz írt levél
Első levél a korintusiaknak
Második levél a tesszalonikieknek
Levél a zsidóknak
Jakab levele
János második levele
János jelenései (v. Jelenések könyve)

Ószövetségi könyvek szereplőinek azonosítása

A nevek listája

A tanulópároknak megfelelő számban kell előkészíteni.

Megoldás:

Név

Éva
Mózes
Rút
Sámuel
Dávid
Salamon
Illés
Jeremiás
Sámson
Dániel

Szentírási hely

Teremtés könyve
Kivonulás, Leviták, Számok könyve, Második Törvénykönyv
Rút könyve
Sámuel 1-2. könyve
Sámuel 1-2. könyve
Királyok 1-2. könyve
Királyok 1-2. könyve
Jeremiás könyve
Bírák könyve
Dániel jövődölése

2. óra: Az üdvtörténet fogalma**a) Az óra felépítése****Témája:** Az üdvtörténet fogalmának bevezetése.**Célja:** Az üdvtörténetírás alapjainak megismertetése: felismerni a Szentírásban az ember életében megnyilvánuló isteni hívást.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 5'	A tanár egy önként vállalkozó tanulót <u>feleltet</u> . Kérdések: • Mi a Szentírás? • Hány részből áll a Szentírás? • Hogyan alakult ki a zsidó Biblia? A tanár a felelet végén <u>értékeli</u> a tanuló teljesítményét.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az üdvtörténet fogalma. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképAz üdvtörténet fogalma

Bevezetés az üdvtörténeti látásmódba – indítás egy bibliai történettel 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva: 1. Megkérdezi, milyen bibliai történeteket ismernek a tanulók. 2. A történetek közül kiválaszt egyet, elmondhatja a tanulóval. 3. Ha a „Tékozló fiú” példabeszéde szerepelt az elhangzó történetek közt, ennek a tartalmát is elmondhatja, szükség esetén kiegészít, pontosít; ha nem szerepelt, ő maga említi meg és mondja el a tartalmát. 4. Kérdések által elgondolkodtatja a tanulókat a „Tékozló fiú” történetének mondanivalójáról: • Kik a történet szereplői? (apa, fiatalabb és idősebb fiú) • Mi tudunk a fiatalabb fiúról? (kikéri az örökségét, eltékozolja, hazamegy) • Mit tudunk az idősebb fiúról? (otthon marad, mérgelődik a fiatalabb fiúra) • Milyen az apa? (odaadja az örökséget a fiatalabb fiúnak, várja őt vissza, visszafogadja, beszél az idősebb fiúval is) • Mely szereplő/k viselkedésében ismerhetünk magunkra? • Kit szimbolizálhat az atya?	Szentírás
Következtetések levonása, fogalmi bevezetés 5'	1. <u>Tanórai beszélgetés</u> a „Tékozló fiú” történetéről: Kérdés: Milyenek ismertük meg Istent és milyenek az embert a bibliai történetben? (Isten: nagylelkű, megbocsátó ember: függetlenségre vágyó, zúgolódó, bűnös)	

10-15'	2. <u>Tanári előadás</u> az üdvtörténetről, az üdvtörténetírásról: <i>A keresztény tanítás szerint Isten boldogságra, üdvösségre hívta az embert. Az ember ellenáll, de az Isten nem hagyta, nem hagyja magára – üdvtörténet.</i> Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetel- tet a füzetben.	Tk. 5-7. o. Táblakép, füzet
--------	---	------------------------------------

Táblakép (folytatás)

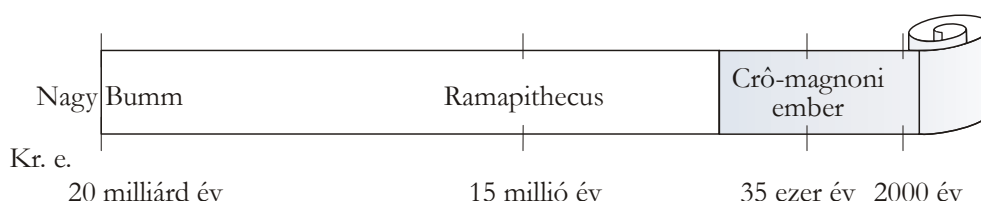
- ❖ Az üdvtörténet tágabb értelemben:
A teremő Isten boldogságot, üdvösséget szánt minden embernek. Az ember azonban kezdet-
től fogva elutasította Isten tervét. Ám Ő segítségére sietett teremtményének, aki az időben, a
történelem eseményein keresztül szerezhetett tudomást Isten tervéről és tapasztalhatta meg a
Messiás, a Szabadító eljöttét. A történelem tehát tulajdonképpen üdvtörténet.
- ❖ Az üdvtörténet szűkebb értelemben: azoknak az eseményeknek láncolata, amelyekben Isten
üdvözítő tevékenysége és a Messiás érkezése tudatossá válik az emberek számára.
- ❖ Három szakasza van:
 - ószövetségi üdvtörténet;
 - újszövetségi üdvtörténet;
 - az egyház történelme.
- ❖ Az üdvösség történetét az üdvtörténetírás mutatja be.
Az üdvtörténetírásra jellemző:
 - érzékelhető eseményeket és összefüggéseket tár fel;
 - jelképeket használ;
 - vallási drámákat alkot, műfajokat alkalmaz.
- ❖ Személyes sorsunk is a nagy üdvtörténelem része.

Ismeretek megszilárdítása 5'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat: • Mire hívta meg Isten az embert? • Hogyan válaszolt az ember Isten hívására? • Miben mutatkozik meg, hogy Isten nem hagyta magára az embert? • Mi az üdvtörténet fogalma? • Ki a Messiás? • Melyek az üdvtörténet szakaszai? • Mi jellemzi az üdvtörténetírást? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 5-7. o. Táblakép, füzet
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: az üdvtörténettel kapcsolatban elhangzott ismeretek (a füzet jegyzete, tk. 5. o. 1-2.4. bek.; 6. o. utolsó bek.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 5-7. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

1. AZ ÜDVTÖRTÉNET SZÍNTERE ÉS FŐSZEREPLŐJE

- 3. óra: Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba
- 4. óra: Számonkérés a bevezetésekből; a Pentateukhosz legfőbb ismérvei
- 5. óra: A világ teremtése a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)
- 6. óra: Az ember teremtése az első teremtés-elbeszélésben (Ter 1, 26-30)
- 7. óra: Az ember létrejötte a második teremtés-elbeszélésben (Ter 2, 4b-25)
- 8. óra: A bűnbeesésről szóló leírás (Ter 3, 1-24)
- 9. óra: Összefoglalás: a teremtés és a bűnbeesés
- 10. óra: Számonkérés: a teremtés és a bűnbeesés
- 11. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)
- 12. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: a vízözön (részletek a Ter 6-9-ből)
- 13. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: a bábéli nyelvezavar (Ter 11, 1-9)
- 14. óra: Számonkérés: a bűn terjedéséről szóló elbeszélések
- 15. óra: Az első fogalmazás-típusú dolgozat kiosztása

3. óra: Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba

a) Az óra felépítése

Témája: Az üdvtörténet színtere és főszereplője – történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba (a kezdetektől Kr. e. 2000-ig).

Célja: A világ és az ember keletkezésével foglalkozó legfontosabb elméletek és műfajok (etiológia, mítosz, monda) alapszintű bevezetése. Órai jegyzetelés gyakorlatának kialakítása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3' + 3'	Két tanulót <u>feleltet</u> . Kérdések: 1. felelő: • Mi az üdvtörténet tágabb és szűkebb értelemben? • Milyen szakaszai vannak? 2. felelő: • Mi jellemzi az üdvtörténetírást? Megbeszéli a csoporttal az <u>értékelés szempontjait</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás), majd a felelővel együtt <u>értékeli</u> annak teljesítményét.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Történeti és műfaji bevezetés az Ábrahámig terjedő korszakba. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az üdvtörténet színtere és főszereplője

A világ kialakulásával kapcsolatos korábbi ismeretek előhívása 2-3'	<u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva: Megmutat egy szemléltető ábrát, mely a világ kialakulásával foglalkozik: a Föld és az élet fejlődése falikép, atlasz, egyéb (pl. kivetíti vagy a tanulók saját atlaszukat nézik). Kérdéseket tesz fel a korábbi ismeretekkel kapcsolatban: • Mit látnak az ábrán? • Mit tudnak a világegyetem, a Föld, az élet kialakulásáról?	Szemléltető ábra
A világ és az ember keletkezése a tudományok szerint 10'	<u>Tanári előadás</u> a világ és az ember keletkezésére vonatkozó legfontosabb elméletekről. Cél: megértetni, hogy a bibliai szövegek történeti hátterének megértéséhez a szaktudományok segítségére szorulunk. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 9-10. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

a) Az Ábrahámig terjedő korszak a tudományok fényében

- ❖ A Bibliát nem szaktudósok (pl. fizikusok, biológusok vagy történészek) írták.
- ❖ A tudomány nem tud megnyugtatóan válaszolni a világ keletkezésére vonatkozó kérdésre. A legérdekesebb magyarázat a „Nagy Bumm”-elmélet: a világmindenség kb. 20 milliárd évvel ezelőtt, az ősatom robbanásával jött létre; jelenleg is tágulóban van.

Arra a kérdésre, honnan az ősatom, a kezdeti energia vagy miért robbant fel, a tudomány nem tud válaszolni.

- ❖ Az ember eredetére vonatkozóan is hiányosak az ismereteink.

A biológiai fejlődéstudomány Darwin nevéhez fűződik.

A tudományok szerint 2-3 milliárd évvel ezelőtt jelent meg az élet a Földön; a mai ember elődje (crô-magnoni) 35 ezer évvel ezelőtt élt.

Ismeretek megszilárdítása 3-4'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket: • Milyen tudományágak foglalkoznak a világ és az élet keletkezésével? • Tud-e a fizika teljesen biztos választ adni arra a kérdésre, hogyan keletkezett a világ? • Mi a neve a leghíresebb elméletnek? • Hány évvel ezelőtt lehetett az ősrobbanás? • Megmagyarázza-e az ősrobbanás-elmélet a világ eredetét? • Kinek a nevéhez fűződik a biológiai fejlődéseméletnek a megfogalmazása? • Kizárja-e Darwin, hogy Isten teremtette a világot? • Mikor jelenhettek meg az első egysejtű élőlények? • Mit tudunk a crô-magnoni emberről? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 9-10. o.
A bibliai őstörténetben található műfajok bevezetése 10'	<u>Tanári előadás:</u> az etiológia, a mítosz és a monda jellemzői. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 10. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

b) Az Ábrahámig terjedő korszak a Bibliában

- ❖ A biblia vallási szempontból mutatja be a világ és az ember teremtését. Azt fogalmazza meg, hogy a világmindenség és benne az ember Istentől ered. Nem a világ és az ember létrejöttének módját írja le.
- ❖ A szent iratok a világ keletkezését és az emberiség hajnalát nem történeti beszámolókként, hanem prófétai visszatekintések és mondák formájában mondják el.

Prófétai visszatekintés (etiológia) – párhuzamba állítva a mítosz jellemzőivel

- ❖ a jelen adatait és eseményeit a régmúltba vetített okokkal magyarázza;
- ❖ használ mitikus elemeket (de nem mítosz, amely istenekkel, félistenekkel magyarázza a világ megnyilvánulásait);
- ❖ különbséget tesz Isten és a világ között (a mítosz nem);
- ❖ a történelem egyszeri esemény, van kezdete és vége (a mítosz szerint ciklikus).

Monda

- ❖ kisepikai műfaj;
- ❖ mítikus és csodás elemek segítségével mutat be egy valós eseményt vagy helyhez, személyhez, jelenséghez kapcsolódó hiedelmet;
- ❖ csoportjai: hiedelemmondák, eredetmagyarázó mondák, történeti mondák.

1. Az üdvtörténet színtere és főszereplője

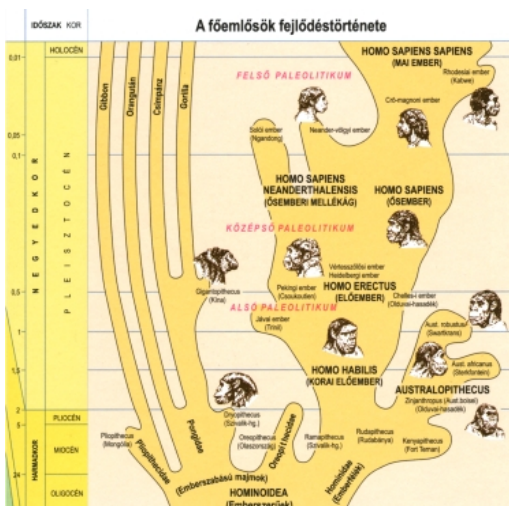
Ismeretek megszilárdítása 3-4'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat: • Milyen szempontból mutatja be a Biblia a világ létrejöttét? • Mit tart fontosnak a világ teremtésének elbeszélésekor? • Kiderül-e a Bibliából, hogyan jött létre az ember? • Milyen irodalmi eljárás az etiológia? • Melyik műfaj fejezi ki különleges módon az ember és a világ titokzatos kapcsolatát? • Melyik műfaj jellemzője a ciklikus történelemszemlélet? • Melyik műfaj szereplői főleg istenek? • Ki az etiológia főszereplője? • Mi a monda? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 10. o. Táblakép, füzet
Befejezés 4'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: az Ábrahámig terjedő korhoz kapcsolódó történeti és műfaji ismeretek (a füzet jegyzete; tk. 9-10. o.). Átismétlendő: az első két órán tanult ismeretek (a füzet jegyzete, tk. 5-7. o.). Következő órán számonkérés írásban az első három órán tanultakból (20', segédeszközt nem lehet használni). Szorgalmi házi feladat: Nézzenek utána a tankönyvekben (irodalom, történelem, földrajz stb.), mit találnak a világ, az élet, az ember keletkezésével kapcsolatban.	Füzet, tk. 9-10. o. Tk. 5-7. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Szemléltető ábra

A főemlősök, a növények és az állatok fejlődéstörténete (Középiskolai Történelmi Atlasz)

4. óra: Számonkérés a bevezetésekből; a Pentateukhosz legfőbb ismérvei**a) Az óra felépítése**

Témája: Írásbeli számonkérés a bevezetésekből. A Pentateukhosz legfontosabb jellemzői.

Célja: Az üdvtörténet, az üdvtörténetírás és az Ábrahámig terjedő korszak történeti és irodalmi ismereteinek számonkérése. Bevezetés a Pentateukhosz legfontosabb ismérveibe.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 4-5'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Mi a Szentírás? • Hány könyvből áll a zsidó Biblia? • Mi jellemzi az üdvtörténetírást? • Hogyan keletkezhetett a világ a tudományok szerint? • Kinek a nevéhez fűződik a biológiai fejlődésmélet? • Melyik bibliai műfaj magyarázza a jelen eseményeit a régmúltba vetített okokkal? • A monda milyen fajtáit ismerjük? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 5-10. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 3'	1. Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: • Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. • Segédeszközt nem lehet használni. • Munkaidő: 20'. 3. Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgozatírás 20+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját, címét:</u> A Pentateukhosz legfontosabb jellemzői. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA Pentateukhosz legfontosabb jellemzői

Bevezetés a Pentateukhoszba 5-10'	1. <u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>felolvastatja</u> egy önként jelentkező tanulóval az Ószövetség első öt könyvének címét. 2. <u>Tanári előadás:</u> a Pentateukhosz jelentése, Mózes öt könyvének legfontosabb ismérvei. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Táblakép, füzet
--------------------------------------	--	--

Táblakép (folytatás)

- ❖ Mózes öt könyve:
 - Teremtés könyve
 - Kivonulás könyve
 - Számok könyve
 - Leviták könyve
 - Második törvénykönyv
- ❖ A mózesi könyvek görög elnevezése: Pentateukhosz
- ❖ Keletkezése:
 - többféle hagyomány (pl. papi, jahvista) összefonódása
 - Kr. e. 9. sz.-tól Kr. e. 6-5. sz.

Befejezés

2,

Házi feladat:

Megtanulandó: a Pentateukhosz legfőbb ismérvei (a füzet jegyzete, tk. 11. és 14. o.-ról a bevezetők).

Füzet, tk. 11.14. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Dolgozatkérdések

A csoport

1. Mi a Szentírás?
2. Hány könyvből áll a zsidó Biblia?
3. Mi a Septuaginta?
4. Mi az üdvtörténet (szűkebb értelemben)?
5. Hogyan fejlődött a tudományok szerint az ember?
6. Mi jellemzi az etiológiát?

B csoport

1. Mi a Szentírás?
2. Hány könyvből áll a katolikus Ószövetség?
3. Mikor és hol határozták meg a zsidó kánont?
4. Mi jellemzi az üdvtörténetírást?
5. Hogyan jött létre a tudományok szerint a világ?
6. Mi jellemzi a mítoszokat?

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok**A csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. Mi a Szentírás?	3 pont	Azokat a könyveket, amelyeket a zsidóság, illetve a kereszténység Isten valódi üzenetének tekint, Szentírásnak nevezzük.	1 p 1 p 1 p
2. Hány könyvből áll a zsidó Biblia?	1 pont	24 könyvből.	1 p
3. Mi a Septuaginta?	2 pont	Görög nyelvű bibliafordítás.	1 p 1 p
4. Mi az üdvtörténet (szűkebb értelemben)?	3 pont	Az üdvtörténet azoknak az eseményeknek láncolata, amelyekben Isten üdvözítő tevékenysége és a Messiás érkezése	1 p 1 p
5. Hogyan fejlődött a tudományok szerint az ember?	2 pont	Darwin biológiai fejlődésmélete 35 ezer évvel ezelőtt: a mai ember elődje (crô-magnoni)	1 p 1 p
6. Mi jellemzi az etiológiát?	3 pont	Irodalmi eljárás. Próféta visszatekintés a múltba. A jelent a régmúltba vetített okokkal magyarázza. Különbséget tesz Isten és a világ között.	1 p 1 p 1 p

A dolgozat értékelése:

13-14 pont **5**; 10-12 pont **4**; 7-9 pont **3**; 4-6 pont **2**; 1-3 pont **1****B csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. Mi a Szentírás?	3 pont	Azokat a könyveket, amelyeket a zsidóság, illetve a kereszténység Isten valódi üzenetének tekint, Szentírásnak nevezzük.	1 p 1 p 1 p
2. Hány könyvből áll a katolikus Ószövetség?	1 pont	46 könyvből.	1 p
3. Mikor, hol határozták meg a zsidó kánont?	2 pont	Jabne Kr. u. 90-95	1 p 1 p
4. Mi jellemzi az üdvtörténetírást?	3 pont	Érzékelhető eseményeket és összefüggéseket tár fel. Jelképeket használ. Vallási drámákat alkot, műfajokat alkalmaz.	1 p 1 p 1 p
5. Hogyan jött létre a tudományok szerint a világ?	2 pont	„Nagy Bumm”-elmélet Kb. 20 milliárd éve; táguló világegyetem	1 p 1 p
6. Mi jellemzi a mítoszokat?	3 pont	Epikus alapú irodalmi műfaj. Nem tesz különbséget Isten és a világ között. A történelem ciklikus.	1 p 1 p 1 p

A dolgozat értékelése:

13-14 pont **5**; 10-12 pont **4**; 7-9 pont **3**; 4-6 pont **2**; 1-3 pont **1**

5. óra: A világ teremtése a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)

a) Az óra felépítése

Témája: Az üdvtörténet színtere: a teremtet világ.

Célja: A világ teremtéséről szóló bibliai részlet (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás a világ ajándék voltára.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés a Biblia szimbolikus nyelvébe – asszociációs előkészítés 4-5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva: A tanár megmutatja Sieger Köder Teremtés c. alkotását, <u>asszociációkat hív elő</u> a tanulókból: - Mit ábrázol a kép? (teremtés) - Milyen színek vannak rajta? (kék) - Milyen vonalakat, formákat látnak? (pl. bolygók pályája) - Milyen sajátos szimbólumokat találnak a képen? (alfa) - Mire emlékeztetnek/utalnak ezek? - Milyen címet adnának a képnek?	Sieger Köder alkotása
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A teremtés-elbeszélés a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A világ teremtése – a teremtésről szóló leírás a Bibliában
(Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget a napok szerint felosztva.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát: a teremtés történetét napok szerint. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szövelemzés 10'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 12. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **kezdetben:** eredetet jelent; az idő Isten alkotása
- ❖ **teremtette:** (héber: bara) Isten tevékenysége
- ❖ **Isten (Elohim):** többes számú alak – Isten valamennyi isteni tulajdonságot birtokol
- ❖ **a föld pusztasága és üressége:** (héber: tohu wabohu) az alapvetően megformált föld
- ❖ **Isten szólt:** a Teremtő szóval teremt; a tettek hat napra osztása a teremtést az időbe helyezi
- ❖ **látta Isten, hogy ... jó:** ami Istentől van, minden jó
- ❖ **a hetedik napon megnyugodott minden munkától:** a hét nap irodalmi keret; a zsidók életrendjét szentesíti; a mindenség jóságára utal

c) Értelmezés 8-10'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúzatja a lényegét. 4. Közösen <u>megbeszél</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. 5. <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 12-13. o. Táblakép, füzet
------------------------	--	--

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A teremtésről szóló ének azt tanítja, a világ Istentől van, tőle függ. Vannak az elbeszélésben mitikus elemek (égítések, káosz), de ezek nem istenek, hanem teremtmények. Isten világfeletti lény, aki szabadon és minden előzmény nélkül teremti a mindenséget.

Aktualizálás 2'	Szorgalmi házi feladat: Készítsenek rajzot a teremtés egy-egy napjáról, vagy írjanak a teremtéshez kapcsolódó imát, illetve keressenek ilyeneket.	Tk. 13. o.
Kapcsolódás az előző órákhoz		
A szorgalmi hf. megbeszélése 2'	A 3. óra végén feladott szorgalmi hf. (a tankönyvekben a világ, az élet, az ember keletkezésével kapcsolatban található ismeretek) megbeszélése.	Füzet
A dolgozat kiosztása 3'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszél az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszél meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Befejezés 2'	<u>Házi feladat</u> : Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a szövegét (a füzet jegyzete, tk. 12-13. o.). Memoriter: a Ter 1, 1-5 szövege. Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 12-13. o. Memoriter

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Sieger Köder alkotása: Teremtés (üvegablak)

6. óra: Az ember teremtése az első teremtés-elbeszélésben (Ter 1, 26-30)**a) Az óra felépítése**

Témája: Az üdvtörténet főszereplője: az ember. Az ember teremtése az első teremtés-elbeszélésben.

Célja: Bevezetés a két teremtés-elbeszélésnek az ember teremtésével foglalkozó részébe. A Ter 1, 26-30 szóelemzése és szövegértelmezése. Reflektálás ember voltunk istenképiségére.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a szorgalmi hf. megbeszélése 2'	Az előző órán feladott szorgalmi hf. megbeszélése: felolvastatja az elkészült imákat, a faliújságra kiteszik a rajzokat.	Füzet, faliújság
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A világ teremtéséről szóló ének (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a) szövege (1-5 v., memoriter); rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> a már ismert szempontok (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás) szerint.	Szentírás (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az isteni képmás születése az első teremtés-elbeszélésben (Ter 1, 26-30). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az isteni képmás születése az első teremtés-elbeszélésben
(Ter 1, 26-30)

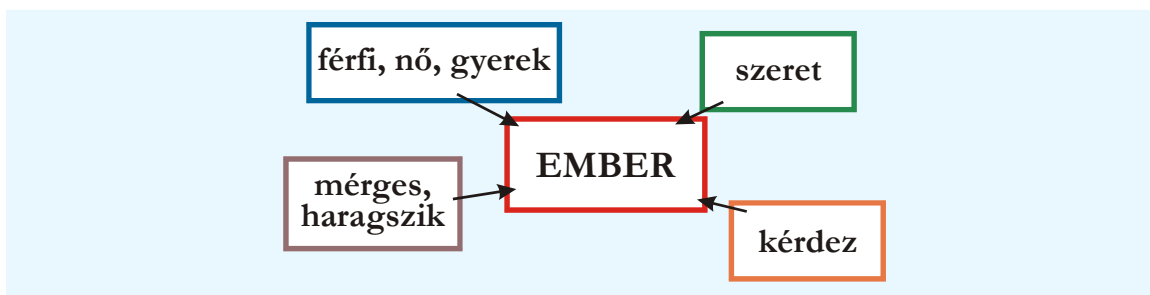
Bevezetés

A tanulók ember-képének mint kiindulópontnak a felvázolása

5'

1. A tanár asszociációkat hív elő: felírja a tábla közepére: **ember**, a tanulókkal a füzetükbe két szót, kifejezést írat, amely eszükbe jut az emberről (szabad asszociáció).
2. A tanulók röviden megbeszélnek a szomszédjukkal, amit írtak.
3. A tanár és a tanulók közösen értékelik az asszociációkat; megegyeznek 3-4 kifejezésben, ami felkerül a táblára.

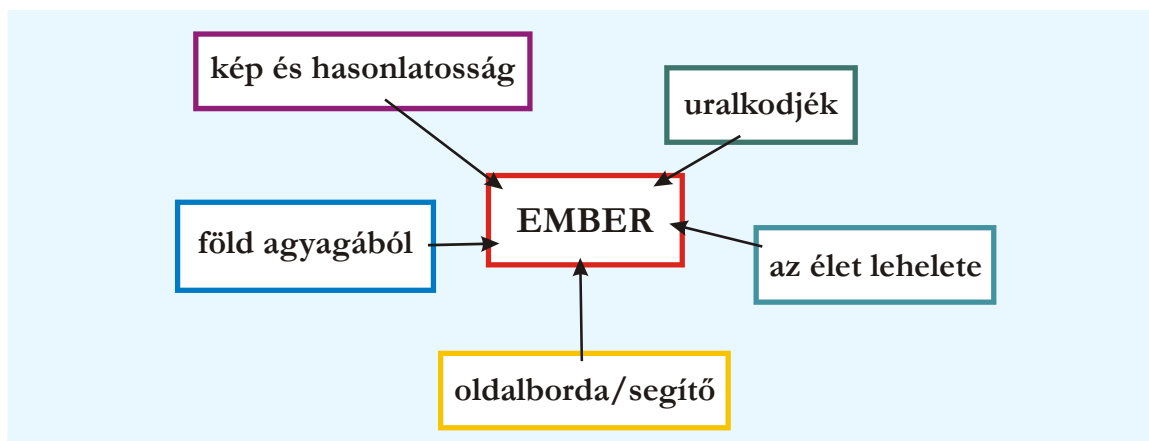
Tábla, füzet

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

1. Az üdvtörténet színtere és főszereplője

A Biblia emberképének konfrontációja a tanulók emberképével	1. Egyéni munka keretében kikeresteti a Szentírásból a Ter 1, 26-30 és a Ter 2, 4b-25 részletét és kiválasztat öt olyan kifejezést, amely a tanuló szerint fontos a Biblia emberképében (jegyzeteltet a füzetben).	Szentírás, füzet
5'	2. Közös megbeszélés a választott kifejezéseket; a tanár ez alapján készít egy vázlatot. Jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Tábla, füzet

Táblakép: egy lehetséges asszociációs vázlat az emberről

Feldolgozás	Ismerkedés az első teremtés-elbeszélés emberképével	
a) Hangos felolvasás	<u>Felolvastatja</u> a Szentírásból a Ter 1, 26-30 szövegét.	Szentírás
3'		
b) Szóelemzés	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 14. o. Táblakép, füzet
8'		

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **alkossunk:** Isten megfontolt tevékenysége
- ❖ **embert:** (héber adam = ember) az egész emberiség
- ❖ **képünkre:** – az egyiptomiaknál csak a fáraó volt Isten képviselője, a Biblia szerint minden ember az
– nagy az ember méltósága, de nem isten
- ❖ **uralkodjék:** az ember felelős a teremtett világért
- ❖ **férfinak és nőnek teremtette őket:** a két nem méltóságában egyenlő

c) Értelmezés	<u>Értelmezi</u> a szöveget. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 16. o. Táblakép, füzet
5-7'		

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A Biblia az ember teremtésének leírásában drámai jelképek segítségével mondja el, hogy az élet és az ember csodája Istentől származik.
Arról, hogy milyen módon jött létre az élet, hogyan történt az emberré válás, nem beszél.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: Mit jelent személyes életünkben az, hogy ésszel és szabad akaratral rendelkező lények vagyunk?	Tk. 16. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 1, 26-30 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 14.16. o.). Következő órán felelés szóban. Szorgalmi házi feladat: Keressenek olyan albumokat/alkotásokat, amelyek az ember kezdetével foglalkoznak (pl. Michelangelo, ...). A 8. órára hozzák el, amit találtak.	Füzet, tk. 14.16. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

7. óra: Az ember létrejötte a második teremtés-elbeszélésben (Ter 2, 4b-25)

a) Az óra felépítése

Témája: Az ember létrejötte a második teremtés-elbeszélésben.

Célja: Az ember teremtéséről szóló második részlet (Ter 2, 4b-25) szóelemzése és szövegértelmezése. Reflektálás saját bontakozó emberségünkre. A tankönyv szövegének önálló megértése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az ember teremtéséről szóló első bibliai rész (Ter 1, 26-30) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> : a már ismert szempontok (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás) mellett új szempont: a szöveg aktualizálása, alkalmazása a mindennapi életgyakorlatra.	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az ember létrejötte a második teremtés-elbeszélésben (Ter 2, 4b-25). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Az ember létrejötte a második teremtés-elbeszélésben (Ter 2, 4b-25)

Kapcsolódás az előző órához: asszociogram 2'	Előveteti az előző órai asszociogramot az emberről. Közösen megnézik, mely fontos kifejezéseket beszéltek már meg, melyeket nem.	Füzet
Prezentálás		
Ismerkedés a szöveg tartalmával 3'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a Szentírásból a Ter 2, 4b-25 szövegét.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát: a teremtés történetét napok szerint. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) A teremtés-elbeszélés szerkezetének felismerése 3'	1. Kérdések segítségével <u>meghatároztatja</u> az elbeszélés szerkezetét: - Milyen főbb részeket találunk a második teremtés-elbeszélésben? - Mely verseknél vannak e részek határai? 2. <u>Rögzítik</u> a szerkezetet: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Táblakép, füzet

Táblakép

<u>Szerkezet:</u>	4b-6	az ég és a föld teremtése	18-20	az állatok teremtése
	7	az ember teremtése	21-25	az asszony teremtése
	8-17	a kert teremtése		

c) Szóelemzés 8'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>megbeszéli</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetel-tet a füzetben.	Tk. 15-16. o. Táblakép, füzet
---------------------	---	----------------------------------

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **a föld agyagából:** ókori keleti kép, a fazekas munkájára utal
- ❖ **az élet leheletét:** az élet Istentől van
- ❖ **kertet ... fát:** mitikus elemek
- ❖ **parancsolta:** az ember nem döntheti el Isten helyett, mi a jó, és mi a rossz
- ❖ **segítőt:** a férfi és a nő egyenrangú társak
- ❖ **(oldal)borda:** mitikus elem, az élet szimbóluma, a két nem egymásra utaltságát jelenti
- ❖ **feleség:** szójáték (héber is=férfi, issah=asszony) – a nő egységet alkot a férfival

d) Az értelmezés megkeresése a tankönyvből 10'	1. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. 2. Közösen <u>megbeszéli</u> , melyek a legfontosabb gondolatok. 3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 16. o. Táblakép, füzet
---	---	-------------------------------

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A paradicsomi állapot azt jelképezi, hogy Isten boldog életre, üdvösségre teremtette az embert. A Biblia nem történeti helyzetet ábrázol, nem mond ellent annak, hogy Isten fejlődő világot teremtett.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Mit jelent, hogy az Isten kertbe helyezte az embert? • Mit jelent, hogy segítőt, társat ajándékozott neki?	Tk. 16. o.
Befejezés 3'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 2, 4b-25 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 15-16. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 15-16. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

8. óra: A bűnbeesésről szóló leírás (Ter 3, 1-24)**a) Az óra felépítése**

Témája: Az ember első kudarca és az isteni segítség ígérete: a bűnbeesésről szóló leírás.

Célja: A bűnbeesésről szóló leírás (Ter 3, 1-24) szövelemzése és szövegértelmezése. A bűnös cselekedet romboló hatásainak felismerése. A szövegértési készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az ember teremtéséről szóló második részlet (Ter 2, 4b-25) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Kapcsolódás az előző órákhoz: a szorgalmi hf. megbeszélése 4'	A 6. óra végén feladott szorgalmi hf. megbeszélése: a műalkotások közül a leghíresebbeket megnézik. (Ha van köztük olyan, amelyiken a bűnbeesés ábrázolása is látható, ennek segítségével vezeti be az óra témáját.)	Műalkotások a tanulóktól
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A bűnbeesés leírása a Bibliában (Ter 3, 1-24). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA bűnbeesés leírása a Bibliában (Ter 3, 1-24)

Prezentálás		
Ismerkedés a bűnbeesés-elbeszéléssel 3'	Öt önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a Szentírásból a Ter 3, 1-24 szövegét dramatizálva (narrátor, Úristen, kígyó, ember, asszony).	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szövelemzés	<u>Hiányos szómagyarázatok kiegészítése</u> (összidő: 20')	
Páros munka: a hiányzó kifejezések azonosítása 7'	1. A tanár egyenként kivetíti a tankönyvben található szómagyarázatokat az értelmezett kifejezés nélkül. A tanuló párok a Szentírás segítségével megkeresik, hogy az egyes magyarázatokhoz melyik kifejezés tartozhat. Füzetükben jegyzetelik a talált kifejezéseket.	Hiányos szómagyarázatok (vetíthető fólia) Szentírás, füzet
Páros munka: ellenőrzés 5'	2. A tanár újra kivetíti egyenként a magyarázatokat. A tanuló párok a tankönyv segítségével ellenőrzik, hogy a magyarázatokhoz a megfelelő kifejezéseket találták-e meg.	Tk. 17-18. o.
Közös ellenőrzés 5'	3. A tanár irányításával közösen is ellenőrzik a megoldást.	Megoldás

Közös munka: a szövelemzések rögzítése 3'	4. A tanár a legfontosabb kifejezéseket kiemeli és a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben <u>rögzíti</u> magyarázatukkal együtt: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 17-18. o. Táblakép, füzet
---	---	----------------------------------

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **kígyó:** az istenellenes hatalmak jelképe; a kísértés szimbóluma; a hangsúly az ember felelősségén van
- ❖ **vett a gyümölcsből, evett:** a bűn lényege nem a gyümölcssevés; az isteni útmutatásnak való ellenszegülés jele
- ❖ **ellenségeskedést vetek...:** állandó harc lesz az ember és a bűnös világ között
- ❖ **ő széttiporja fejedet:** e küzdelem nem reménytelen (proto-evangélium, azaz első örömhír)
- ❖ **megsokasítom ... terhességéd kínjait:** az életadást beárnyékoló reménytelenségre utal, mely a bűn következménye
- ❖ **arcod verejtékével...:** nem a munka a büntetés, hanem a munka kilátástalansága – ez is a bűn következménye
- ❖ **visszatérsz a porba:** nem a halál a büntetés, a halállal kapcsolatos félelmek a bűn következményei; megszakad az Isten és az ember közti kapcsolat
- ❖ **bőrköntösöket készített:** Isten segítségére siet lázadó teremtményének is; ez burkoltan a megváltás ígérete
- ❖ **kiküldte őt...:** antropomorf (=Istent emberi tulajdonságokkal felruházó) kifejezés, arra utal, hogy az ember utasította vissza Istent
- ❖ **kerubokat ... állított:** a kerub Isten jelenlétének szimbóluma

b) Értelmezés 8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva: - Mi a bűn a Szentírás szerint? Lehet-e a gyümölcssevést bűnnek nevezni? Szabályszegés-e a bűn? - Mi történt a bűnbeesés után? Magára hagyta-e Isten a bűnös embert? - Mi jelenthetnek a büntetések? Büntet-e az Isten? Melyik tettünknek milyen következményei lehetnek? - A tanár összegzi és megfogalmazza az elhangzottakat. - Irányításával a tanulók kikeresik és aláhúzzák a tankönyvben a legfontosabb értelmező mondatokat. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 18-19. o. Táblakép, füzet
---------------------	---	--

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Az elbeszélés műfaja etiológia. Jelképek segítségével magyarázza, hogy az ember Isten elgondolását kezdetektől visszautasította: ez a bűn. A bűnnek megvannak a maga logikus következményei. Ezeket a következményeket (kilátástalanság, alá-fölérendeltség stb.) Istenbe vetíti vissza. Az isteni büntetésre utaló bibliai megjegyzések tehát antropomorf jellegűek, Isten ugyanis nem büntet, sőt az ellene forduló embert is megsegíti.

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2,	Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 3, 1-24 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 17-19. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 17-19. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Hiányos szómagyarázatok

Írásvetítővel vetíthető fólia a hiányos szöveggel

Megoldás a magyarázatok vetítésének sorrendjében:

1. kígyó
2. megnyílik a szemetek
3. ellenségeskedést vetek...
4. észrevették, hogy mezítelenek
5. port egyél
6. visszatérsz a porba
7. ő széttiporja fejedet
8. megsokasítom ... terhességed kínjait
9. arcod verejtékével...
10. bőrköntösöket készített
11. kiküldte őt...
12. kerubokat ... állított
13. uralkodni fog rajtad

A táblára felkerülő kifejezések a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben:

1. kígyó
2. vett a gyümölcsből, evett
3. ellenségeskedést vetek...
4. ő széttiporja fejedet
5. megsokasítom ... terhességed kínjait
6. arcod verejtékével...
7. visszatérsz a porba
8. bőrköntösöket készített
9. kiküldte őt...
10. kerubokat ... állított

Számítógéppel kivetíthető forma: a hiányos szöveg és a megoldás

9. óra: Összefoglalás: a teremtés és a bűnbeesés (Ter 1,1 - 2,4a; Ter 2, 4b-25; Ter 3, 1-24)

a) Az óra felépítése

Témája: A két teremtés-elbeszéléshez és a bűnbeesés-elbeszéléshez kapcsolódó ismeretek ismételése, összefoglalása.

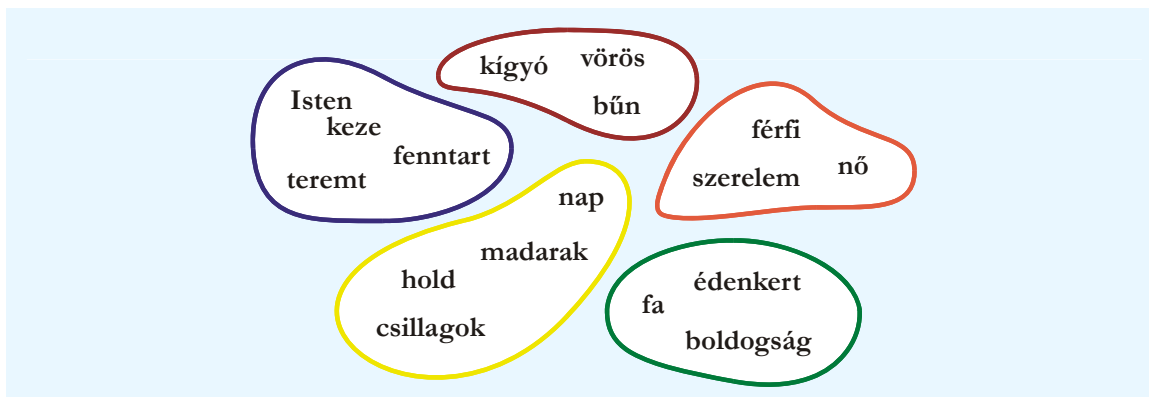
Célja: A teremtésről és a bűnbeesésről szóló szövegek (Ter 1,1 - 2,4a; Ter 2, 4b-25; Ter 3, 1-24) tartalmának, szóelemzésének és szövegértelmezésének átismételése, az ismeretek megszilárdítása. Felkészülés a számonkérésre.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A bűnbeesésről szóló szöveg (Ter 3, 1-24) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	Megadja az óra témáját: összefoglalás, felkészülés a következő óra dolgozatára. A dolgozat témája: a teremtés és a bűnbeesés (Ter 1,1 - 2,4a; Ter 2, 4b-25; Ter 3, 1-24); formája: kérdésekre kell írásban válaszolni.	
Ismétlés		
a) Tartalmi ismételés 4'	<u>Közös munka</u> – szöveg felismertetése tartalma alapján: - Három önként jelentkező tanuló 1-1' alatt elmondja egy-egy ismételendő szöveg tartalmát, a cím említése nélkül. - A többi tanuló feladata: kitalálni, melyik történetet mondták.	
b) Szóelemzések ismételése 7'	<u>Páros munka</u> – kifejezések magyarázatának felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre mind a három szövegből egy-egy tanult kifejezést ír. - A tanuló párok tagjai kicserélik cédulájukat, majd elmondják egymásnak a kapott szavak magyarázatát – egymás tudásának helyességét ellenőrzik.	Üres cédulák Szentírás (Füzet, tk. csak ha kell)
c) Értelmezések ismételése 6'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – az értelmezések felidézése: - Minden tanuló szabadon választ egy szöveget a 3 közül, s leírja fejből annak értelmezését a füzetébe. - A tanár felolvastat egy-egy értelmezést mindhárom szöveg esetén. Közösén megbeszélik, kiegészítik, pontosítják a hallottakat.	Füzet üres oldala
Szabad asszociáció (összidő: 16')	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – szabad asszociáció: A tanár megmutatja Sieger Köder Teremtés c. festményét.	Sieger Köder festménye
3' (!) (Az időre figyelni kell!)	1. A tanulók jegyzeteljenek a füzetükbe olyan kifejezéseket, amelyeket most tanultak e három bibliai szöveg kapcsán és/vagy e kép alapján eszükbe jut.	Füzet

1. Az üdvtörténet színtere és főszereplője

4'	2. Minden tanuló válasszon ki egyet a kifejezések közül, sorban menjenek ki a táblához és írják fel. A tanár a tanulók közreműködésével jelölje meg az összefüggőket színes krétával.	Tábla
8-10'	3. A tanulók mondjanak szabadon gondolatokat a saját választásukról vagy a csoport által kialakított asszociációs képről.	Tábla

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Átismétlendő: Szentírással elemezni a három szöveget (tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés) a füzet jegyzetei és a tk. 11-19. o. alapján. Következő órán számonkérés írásban (35'; kérdésekre kell válaszolni; segédeszköz: Szentírás).	Füzet, tk. 11-19. o.

b) Háttéranyagok

Sieger Köder festménye: Teremtés

10. óra: Számonkérés: a teremtés és a bűnbeesés (Ter 1,1 - 2,4a; Ter 2, 4b-25; Ter 3, 1-24)**a) Az óra felépítése**

Témája: Írásbeli számonkérés a teremtés-elbeszélésekből és a bűnbeesésről szóló szövegből.

Célja: A világ és az ember teremtéséről szóló elbeszélések és a bűnbeesés-elbeszélés (Ter 1,1 - 2,4a; Ter 2, 4b-25; Ter 3, 1-24) legfontosabb ismérveiről való számadás. Visszajelzés a tanultak elsajátításának mélységéről.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 4'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u>: - Hány teremtés-elbeszélés van a Bibliában? - Mi a szerző célja az első, a világ teremtéséről szóló elbeszéléssel? - A bűnbeesésről szóló szentírási szövegnek mi a műfaja? - Mit tart a Szentírás bűnnnek? - Mit jelentenek a következő kifejezések: - kezdetben - képünkre - az élet lehelete - parancs - kert/Paradicsom - arcod verejtékével A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tan-könyvet, füzetet.	Tk. 11-19. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 4'	- Beosztja a csoportokat (A, B, C), közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. - Elmondja a feladatot: 3 típusú kérdés van: - szóelemzés - tartalom - értelmezés - Mindegyikre röviden és érthetően kell válaszolni. - Szentírást lehet használni (mást nem). - Munkaidő: 35'. - Kiosztja a feladatlapokat, még egyszer megnézik a feladattípusokat.	Dolgozatkérdések (A/B/C csoport) Feladatlapok (A/B/C csoport) Értékelőlapok (A/B/C csoport)
c) Dolgoztatás 35+1'	- A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgoztatás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. - Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Befejezés 1'	<u>Házi feladat</u> : nincs.	

b) Háttéranyagok

Dolgozatkérdések

A csoport

1. Magyarázd meg a következő kifejezéseket:
kezdetben; Isten (Elohim); a hetedik napon megnyugodott minden munkától
2. Röviden írd le a Ter 2, 4b-25 tartalmát!
3. Ismertesd a bűnbeesés-elbeszélés (Ter 3, 1-24) értelmezését!

B csoport

1. Magyarázd meg a következő kifejezéseket:
megalkotta az embert a föld anyagából; parancsolta az Úr Isten az embernek; (oldal)borda
2. Röviden írd le a Ter 3, 1-24 tartalmát!
3. Ismertesd a teremtésről szóló leírás (Ter 1, 1-2.4a) értelmezését!

C csoport

1. Magyarázd meg a következő kifejezéseket:
kígyó; visszatérsz a porba; bőrköntösöket készített
2. Röviden írd le a Ter 1, 1-2.4a tartalmát!
3. Ismertesd az ember létrejöttéről szóló második elbeszélés (Ter 2, 4a-25) értelmezését!

Feladatlapok (A, B és C csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok

A csoport

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. <u>Magyarázd meg</u> a következő kifejezéseket:			
kezdetben	2 pont	eredetet jelent	1 p
		az idő létrejötte	1 p
Isten (Elohim)	2 pont	többes szám	1 p
		valamennyi isteni tulajdonság	1 p
a hetedik napon megnyugodott minden munkától	2 pont	irodalmi keret, szentesíti a zsidó életrendet	1 p
		a mindenség jósága	1 p
2. Röviden írd le a Ter 2, 4b-25 <u>tartalmát</u> !	4 pont	az ég és a föld teremtése	1 p
		az ember teremtése	1 p
		a kert és az állatok teremtése	1 p
		az asszony teremtése	1 p
3. Ismertesd a bűnbeesés-elbeszélés <u>értelmezését</u> !	3 pont	dramatizált forma, jelképek használata	1 p
		a bűn: ellentmondás Isten üdvözítő tervének	1 p
		nem Isten büntet, a bűnöknek vannak logikus következményei	1 p

A dolgozat értékelése:

12-13 pont **5**; 10-11 pont **4**; 7-9 pont **3**; 4-6 pont **2**; 1-3 pont **1**

B csoport

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. <u>Magyarázd meg</u> a következő kifejezéseket:			
megalkotta az embert a föld agyagából	2 pont	ókori keleti kép	1 p
parancsolta az Úr Isten az embernek (oldal)borda	2 pont	a fazekas munkáját tartja szem előtt	1 p
		jó út – rossz út	1 p
		az ember maga akar dönteni	1 p
	2 pont	az élet szimbóluma	1 p
		a két nem egymásra utaltsága	1 p
2. Röviden írd le a Ter 3, 1-24 <u>tartalmát!</u>	4 pont	kísértés	1 p
		bűnbeesés	1 p
		számonkérés	1 p
		büntetések	1 p
3. Ismertesd a teremtésről szóló leírás (Ter 1,1 - 2,4a) <u>értelmezését!</u>	3 pont	korabeli világkép, mitikus elemek	1 p
		vallási mondanivaló: a világ Istentől van	1 p
		Isten szabadon és előzmény nélkül teremt	1 p

A dolgozat értékelése:

12-13 pont **5**; 10-11 pont **4**; 7-9 pont **3**; 4-6 pont **2**; 1-3 pont **1****C csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. <u>Magyarázd meg</u> a következő kifejezéseket:			
kígyó	2 pont	mitikus elem: istenellenes erők	1 p
		csak kísértés – az ember felelőssége	1 p
visszatér sz a porba	2 pont	nem a halál a büntetés, hanem a félelem	1 p
		megszakad az Isten és az ember közti kapcsolat	1 p
bőrköntösöket készítet	2 pont	Isten segíti lázadó teremtményét	1 p
		burkoltan a megváltás ígérete	1 p
2. Röviden írd le a Ter 1, 1-2.4a <u>tartalmát!</u>	4 pont	világosság-sötétség	1 p
		2-6. nap eseményei	2 p
		a 7. nap	1 p
3. Ismertesd az ember létrejöttéről szóló második elbeszélés (Ter 2, 4a-25) <u>értelmezését!</u>	3 pont	hitvallás: az élet csodája Istentől származik	1 p
		paradicsomi állapot: Isten üdvösségre szánta az embert	1 p
		nincs ellentmondásban a fejlődő világgal	1 p

A dolgozat értékelése:

12-13 pont **5**; 10-11 pont **4**; 7-9 pont **3**; 4-6 pont **2**; 1-3 pont **1**

11. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)

a) Az óra felépítése

Témája: A bűn terjedése és Isten irgalmának megnyilvánulása – Káin és Ábel.

Célja: A Káin és Ábel (Ter 4, 1-16) történetéről szóló szöveg szövelemzése és szövegértelmezése.
Reflektálás a bűn következményeire az emberi kapcsolatok világában.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 5-6'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B/C csoport)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Biblia a bűn terjedéséről – Káin és Ábel (Ter 4, 1-16). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Biblia a bűn terjedéséről – Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 4, 1-16 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatizálva (narrátor, Úr, Káin).	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szövelemzés 10-12'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 20-21. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **megismerte:** nem csupán elméleti ismeretszerzés – az egész embert igénybe vevő tapasztalat
- ❖ **Káin:** a héber szó jelentése: 'kapni'
- ❖ **Ábel:** beszélő név; a héber szó jelentése: 'lélegzet, semmiség'

- ❖ **rátékitett ... nem tekintett:** az idősebb testvérben emiatt feltámad az irigység
- ❖ **lehorgasztotta a fejét:** a lelkiismeret szava, Káin nincs kiszolgáltatva a bűn hatalmának
- ❖ **rátámadt...:** tudatosan ölte meg testvérét
- ❖ **őrzője...?:** Káin nem tartja felelősnek magát Ábel sorsáért
- ❖ **... hozzám kiált:** Isten az élet ura és védnöke
- ❖ **jelt is tett:** az isteni védelem jele
- ❖ **Édentől keletre:** az Istentől távol való életet jelenti

c) Értelmezés 6-8'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: - Mi a különbség a két testvér magatartása között? - Indokolja-e a Szentírás, hogy Ábel áldozatát miért fogadta el Isten, és Káinét miért nem? - Mi lehet a szerző szándéka? - Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. - Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúzatja a lényegét. - Közösen <u>megbeszéli</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 23. o. Táblakép, füzet
-----------------------	---	---

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Az elbeszélés az életellenes bűnök területén mutatja be a bűn terjedését. A szerző azt a tapasztalatot fogalmazza meg, hogy az irigység és a gyilkosság az ember bűnös akarataként kezdettől jelen van a történelemben. Ugyanakkor azt is hangsúlyozza, hogy Isten a bűnösnek nem a halálát akarja, hanem azt, hogy megtérjen és éljen („jelt is tett Káinra”).

Aktualizálás 5-6'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: A mi életünkben milyen hatások fenyegetik a teljes élet kibontakozását?	Tk. 24. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 4, 1-16 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 20-21.23-24. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 20-21.23-24. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

12. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: a vízözön (részletek a Ter 6-9-ből)

a) Az óra felépítése

Témája: A bűn terjedése és Isten irgalmának megnyilvánulása – a vízözön.

Célja: A vízözön-elbeszélés (Ter 6, 1-2.12-21; 7, 1.11.17-19; 8, 1-4; 9, 8-13) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás az emberi közösségek bűnös voltaára.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Káin és Ábel történetének (Ter 4, 1-16) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Bevezetés a szövegértelmezésbe 3'	A tanár – egyéni munka keretében – vízzel kapcsolatos szólásokat gyűjtet, leírta a tanulókkal a füzetükbe.	Füzet
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Biblia a bűn terjedéséről – a vízözön-elbeszélés (részletek a Ter 6-9-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Biblia a bűn terjedéséről – a vízözön (részletek a Ter 6-9-ből)

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből</u> és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 6-9 részleteinek szövegét.	Tk. 21. o.
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidézéséhez használhatják a tankönyvi szöveget.	Tk. 21. o.
b) Szóelemzés 10'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 22. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **megtelt a föld gonoszsággal:** a bűn fertőzte világra utal
- ❖ **elpusztítom őket:** antropomorfizmus: a bűn logikus következményének megfogalmazása
- ❖ **bárka, két-két állat:** a teremteskor az állatok is részesültek Isten áldásában, hasonlóan most, megmenekülésükkor is

- ❖ **téged találtak igaznak:** az 'igaz' az isteni útmutatásokhoz hűséges ember
- ❖ **vízözön:** mitikus elem (pl. Gilgames eposz) a bűn pusztító hatásának bemutatására
- ❖ **szövetséget kötök:** Isten egyoldalú kegyelmi adományára utal
- ❖ **szivárvány:** mitikus elem, a remény jele

c) Értelmezés 8-10'	1. Visszatér a bevezetésben gyűjtött szólásokhoz: kettőt-hármat felolvastat és értelmeztet a tanulókkal.	Füzet
	2. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mit fejez ki a vízözön, illetve a bárka szimbóluma? • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival?	Tk. 23-24. o.
	3. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat.	
	4. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét.	
	5. Közösen <u>megbeszéli</u> , melyek a legfontosabb gondolatok.	
	6. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A szerző mitikus anyag felhasználásával azt tanítja, hogy ha az ember letér Isten útjáról, reménytelen helyzetbe kerül („összecsapnak feje felett a hullámok”). Ám ha hűséges marad Istenhez, Noéhoz hasonlóan megmenekül.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • A mi életünkben milyen közösségi hatások fenyegetik a teljes élet kibontakozását?	Tk. 24. o.
Befejezés 4'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a Ter 6-9 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 21-24. o.). Következő órán felelés szóban. Szorgalmi házi feladat: Készítsenek „műalkotásokat” a vízözönről (pl. írjanak levelet a bárkából valamelyik szereplő nevében, készítsenek az elbeszélést feldolgozó rajzot stb.).	Füzet, tk. 21-24. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

13. óra: A Biblia a bűn terjedéséről: a bábéli nyelvzavar (Ter 11, 1-9)**a) Az óra felépítése****Témája:** A bűn terjedése és Isten irgalmának megnyilvánulása – a bábéli nyelvzavar.**Célja:** A bábéli nyelvzavarról szóló elbeszélés (Ter 11, 1-9) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás az emberi közösséget veszélyeztető, romboló bűnökre. Számonkérés előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A vízözönről szóló leírás (a Ter 6-9 részletei) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből
Kapcsolódás az előző órához: a szorgalmi hf. megbeszélése 4'	Az előző óra végén feladott szorgalmi hf. megbeszélése: felolvastatja az elkészült leveleket, megnézik a rajzokat, egyéb „műalkotásokat”. A munkák közül azokat, amelyeket lehet, kiteszik a faliújságra.	Füzet, faliújság
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Biblia a bűn terjedéséről – a bábéli nyelvzavar (Ter 11, 1-9). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Biblia a bűn terjedéséről – a bábéli nyelvzavar
(Ter 11, 1-9)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 11, 1-9 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatizálva (narrátor, Úr, 1. ember, 2. ember).	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidézéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés 10'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 23. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **egy ajkú:** nem a beszélt nyelvek azonosságára, hanem az egyetértésre utal
- ❖ **Sineár földje:** Babilónia neve
- ❖ **torony:** az emberiség nagyraavágásának szimbóluma (ihletője a sumér-babilóniai zikkurat)
- ❖ **az Úr ... leszállt:** antropomorfizmus: az Isten mindig elérhetetlen magasságban marad az ember számára
- ❖ **zavarjuk ott össze a nyelvüket:** nem isteni beavatkozást jelent, hanem az emberi nagyra-
vágás elkerülhetetlen eredményére, a közösség felbomlására utal

c) Az értelmezés elő- készítése	2'	1. Megmutat három képet, és megkérdezi, milyen kapcsolat lehet a képek és a bibliai szöveg mondanivalója között.	Képek az értelmezéshez
d) Értelmezés	5-6'	2. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mit fejez ki a torony és a nyelvek összezavarásának szimbóluma? • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? 3. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 4. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényeget. 5. Közös <u>megbeszél</u> , melyek a legfontosabb gondolatok. 6. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 24. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Az elbeszélés műfaja monda. Nem a nyelvek eredetéről szól; azt a vallási tanítást közli, hogy ha az emberek bűnös módon – Isten nélkül – törekszenek uralomra, annak zűrzavar, széthúzás lesz a vége.

Aktualizálás	5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • A mi életünkben milyen bűnök nehezítik a közösségi élet kibontakozását?	Tk. 24. o.
Befejezés	5'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 11, 1-9 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 22-24. o.). Átismétlendő: a Ter 4, 1-16; Ter 6-9; Ter 11, 1-9 szövegekkel kapcsolatban tanult ismeretek – tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 20-24. o.). Következő órán írásbeli számonkérés. Röviden összefoglalja a tudnivalókat (35'; fogalmazás típusú dolgozat, ennek lényege, részei, értékelése; segédesszköz: Szentírás – a Ter 6-9-ből tanult részletek elemzéséhez is!).	Füzet, tk. 22-24. o. Tk. 20-24. o.

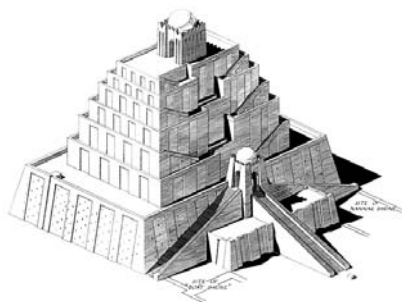
b) Háttéranyagok

A szentírási szöveg másolata a tankönyvből

A vízözönről szóló szöveg (Ter 6-9 részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

Választható képek az értelmezéshez

Nabonidus (babilónia királya, Kr. e. 556-539)
zikkuratjának rekonstrukciós rajza

id. Pieter Bruegel Bábel tornya c. festménye
(flamand festő, c. 1525-69)

Úr toronytemplomában az első szintre vezető lépcső
(vö. a tankönyvi zikkurat-rajzzal)

Bábel tornyának építése
(Egerton Genesis Picture Book, England; 1360k)

Balettjelenet (máltai balettcsoport)

A United Nations University épülete Tokióban

14. óra: Számonkérés: a bűn terjedéséről szóló elbeszélések (Ter 4, 1-16, Ter 6-9; Ter 11, 1-9)

a) Az óra felépítése

Témája: Írásbeli számonkérés a bűn terjedéséről szóló elbeszélésekből.

Célja: A bűn terjedéséről szóló elbeszélések (Ter 4, 1-16, Ter 6, 1-2.12-21; 7, 1.11.17-19; 8, 1-4; 9, 8-13; Ter 11, 1-9) legfontosabb ismérveiről való számadás. Visszajelzés a tanultak elsajátításának mélységéről. Az első fogalmazás-típusú dolgozat megírása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 5'	- Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u>: - Mit szimbolizál a vízözön képe? - Büntet-e az Isten? - Idézzenek fel antropomorf kifejezéseket (Isten leszáll, szétszór, számon kér...) A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tankönyvet, füzetet. <u>Formai bevezetés</u> a fogalmazás típusú dolgozat formai és tartalmi elemeinek felidézését segítő kérdésekkel: - Milyen részekből áll egy fogalmazás? (bevezetés, kifejtés, befejezés) - Hogyan különülnek el egymástól a részek? (bekezdések) - Mi írunk a bevezetésben? (a szöveg tartalma 2-3 mondatban) - Mi fogalmazunk meg a kifejtésben? (szóelemzések, szövegértelmezés) - Mi található a befejezésben? (személyes állásfoglalás, aktualizálás)	Tk. 20-24. o. Szentírás, Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 3'	- A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. - Elmondja a feladatot: - Mivel ez az első fogalmazás típusú dolgozat, mindenki maga választhatja ki, hogy a 3 szöveg közül melyiket dolgozza ki. - Szentírást lehet használni (mást nem). - Munkaidő: 35'. - Elmondja és a táblára is felírja a választható címeket.	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (a javításhoz) Táblakép

Táblakép

Választható címek:

- A Biblia a bűn terjedéséről – Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)
- A Biblia a bűn terjedéséről – a vízözön (Ter 6-9 részletei)
- A Biblia a bűn terjedéséről – a bábéli nyelvezavar (Ter 11, 1-9)

1. Az üdvtörténet színtere és főszereplője

c) Dolgoztatás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgoztatás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat</u> : nincs.	

b) Háttéranyagok

Lapok a fogalmazáshoz

Javítási-értékelési szempontrendszer

Ld. Kézikönyv, 15. óra.

15. óra: Az első fogalmazás-típusú dolgozat kiosztása**a) Az óra felépítése**

Témája: Az első fogalmazás-típusú dolgozat kiosztása.

Célja: A dolgozat értékelése, visszajelzés az elsajátított ismeretek mélységéről, a fogalmazási készségről; bátorítás a továbbhaladásra. „Feszültségoldó” játék/humoros történetek olvasása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 20'	<u>Tanórai beszélgetés:</u> 1. A tanár felolvastatja a legjobban sikerült fogalmazást mindhárom bibliai rész elemzéséből. Megbeszéljük, miért sikerültek jól (pl. világos szerkesztés, ép mondatok, precíz tanulás). 2. Elmondja, felírja a táblára a javítási-értékelési szempontrendszert. A tanulókkal is leírhatja füzetükbe egy kiemelt helyre (pl. a legutolsó oldalra). 3. Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét (az egész osztály előtt <u>nem</u> hangzik el, kinek hányas lett a dolgozata!). Kiosztja a dolgozatokat. Ha szükséges, megegyeznek egy javító dolgozat írásának időpontjában. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	A legjobb dolgozatok témánként Javítási-értékelési szempontrendszer Táblakép, füzet Dolgozatok javítva

TáblaképFogalmazás értékelése hittanból

Javítási-értékelési szempontrendszer		
	Formai elemek	Tartalmi elemek
Bevezetés	Látható bekezdések 1 pont	Tartalom: Lényegre törő, pontos. 2 pont Teljes mondatokban fogalmaz.
Kifejtés	Látható bekezdések 1 pont	Szóelemzés: Legalább 4 fontos kifejezés érthető 4 pont magyarázata.
		Szöveg értelmezése: Legalább 2 elkülönülő gondolatot ír. 4 pont Teljes mondatokban fogalmaz.
Befejezés	Látható bekezdések 1 pont	Aktualizálás: Legalább 2 teljes mondatot ír. 4 pont Hivatkozik a keresztény életgyakorlatra.
Értékelés: 15-17 pont 5 ; 12-14 pont 4 ; 9-11 pont 3 ; 5-8 pont 2 ; 1-4 pont 1		

Játék vagy olvasás 20'	„Feszültségoldó” játék vagy humoros történetek olvasása: - Felolvas vagy felolvastat pl. Marcello D’Orta könyveinek egyikéből vagy más könyvből a témához illő részeket. vagy: - Előkészít néhány bibliai játékot, ezek közül választanak a tanulók.	Szemelvények Bibliai játékok
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Általában nincs. Aki javító dolgozatot ír, ismételje át/tanulja meg pontosabban a tananyagot.	

b) Háttéranyagok

Táblakép (a javítási-értékelési szempontrendszer vetíthető formában)

Szemelvények

Szemelvények Marcello D’Orta Isten ingyér teremtett bennünket c. könyvéből

Miért teremtett bennünket Isten?

Meséld el a világ teremtését – 1, 2, 3, 4

Meséld el egy olyan bibliai történetet, amely különösen megragadott

Meséld el Noé történetét

Kicsoda Isten? És az ördög? – 1, 2, 3

Milyennek képzeled a paradicsomot és a poklot?

Milyennek képzeled el a poklot és a purgatóriumot?

Ajánlott könyvek:

Marcello D’Orta: Én, reméljük, megúszom (Nápolyi elemisták dolgozatai) Európa Könyvkiadó, Budapest, 1991

Marcello D’Orta: Isten ingyér teremtett bennünket (Az arzanói gyerekek evangéliuma) Európa Könyvkiadó, Budapest, 1993

D. Heller, E. Heller: Gyermekgondolatok Istenről, a Mennysországról és az angyalokról, Szukits Könyvkiadó, Szeged, 1997

Dr. David Heller: Kedves Isten! Gyermeklevelek Istenhez, Szukits Könyvkiadó, Szeged, 1998

Bibliai játékok

Ajánlott játékok:

Bibliai Kérdezz! Felelek I-III.

Felelj, ha tudsz! I-II.

Mondd ki! I-II.

Ismered-e a Bibliát? I-II.

Bibliai kvíz I-V. (kártyák)

Kiadja: Titus Hitéleti Alapítvány

2. ISTENÉLMÉNYEK ÁBRAHÁMTÓL MÓZESIG

- 16. óra: Bevezetés az Ábrahámtól Mózesig terjedő korszakba
- 17. óra: Számonkérés a páttriarkai kor bevezetéséből; Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)
- 18. óra: Ábrahám, Izsák, Jákob és József történetei
- 19. óra: Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33)
- 20. óra: Ábrahám hite (Ter 22, 1-18)
- 21. óra: Összefoglalás: az Ábrahámról szóló szövegek
- 22. óra: Számonkérés az Ábrahámról szóló mondákból
- 23. óra: Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése (Kiv 3, 1-14.18-20)
- 24. óra: A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14)
- 25. óra: A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből)
- 26. óra: A szövetségekötés (részletek a Kiv 24-29-ből)

16. óra: Bevezetés az Ábrahámától Mózesig terjedő korszakba**a) Az óra felépítése****Témája:** Istenélmények Ábrahámától Mózesig – történeti és irodalmi bevezetés.**Célja:** Az Ábrahámától Mózesig terjedő korszak (Kr. e. 2000-től 1200-ig) történeti háttérének és a legfontosabb műfajok (monda, teofánia, novella, legenda, kultikus elbeszélés, törvénygyűjtemény) jellemzőinek megismerése. Csoportmunka kialakítása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 2'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a téma bevezetése kérdésekkel: - Ábrahám, Mózes: mi jut a tanulók eszébe e nevekről? - Mit hallottak korábban róluk, vannak-e ismereteik?	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Istenélmények Ábrahámától Mózesig – történeti és irodalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképIstenélmények Ábrahámától Mózesig – történeti és irodalmi bevezetés

Bevezetés a csoportmunkába

a) Csoportok kialakítása 2'	3-4 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal (az azonos számot húzók alkotnak egy csoportot), kiszámolással v. ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkártyák
b) A feladat megadása 3'	1. Ismerteti a csoportmunka menetét: - csoportokban dolgoznak, minden csoport kap egy feladatot; - a felkészülési idő 5 perc; a feladat megoldásához a tankönyvet (25-27. o.) használhatják, jegyzetelniük kell; - a csoportnak „szónokot” kell választania, aki a felkészülési idő leteltével beszámol az elvégzett feladatról. 2. Kiadja a feladatokat: Minden csoport megkapja a sorszámának megfelelő feladatkártyát, amelyen a csoport pontos feladata áll.	Tk. 25-27. o. Feladatkártyák Füzet
A feladat elvégzése csoportokban 5'	- A csoportok munkához látnak. - A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz. - Az 5' letelte előtt jelzi, mennyi idő van még a feladatra.	
Ismeretek prezentálása, jegyzetelés 10-12'	1. A feladatkártyák sorszáma szerinti rendben a csoportok szónokai a táblához mennek, és ismertetik vázlatukat. Ha egy feladatot több csoport is kapott, képviselőik együtt mennek ki, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát. 2. A tanár a beszámolók közben jegyzeteli a táblán a fontos adatokat (együttal szűri is az elhangzottakat). 3. A tanulókat is jegyzetelésre szólítja fel.	Tábla Füzet

Táblakép (folytatás)a) A Mózesig terjedő korszak a történettudományokban

- ❖ A zsidó nép története a Kr. e. 2. évezredben, Mezopotámiában kezdődött.
 - A szemiták félnomád népcsoportok; Palesztina és Egyiptom irányába vándorolnak.
 - Két vándorlási hullámban érkeznek Egyiptomba.
- ❖ Az egyiptomi tartózkodás alatt:
 - gazdasági gyarapodás, majd rabszolgasor.
 - Természeti katasztrófák segítik elmenekülésüket.
 - Régészeti leletek alapján a kivonulás a Kr. e. 13. sz.-ban, II. Ramszesz idején történt.

b) A Mózesig terjedő korszak a Bibliában (irodalmi műfajok)

Monda

- ❖ történelmi valósághoz kapcsolódik
- ❖ csodás elemeket tartalmaz
- ❖ egy-egy személy sorsába sűríti a nép tapasztalatait (tipizál)

Teofánia

- ❖ istenélmény vagy vallási tapasztalat megfogalmazása képnnyelven
- ❖ az istenség jelenlétéről ad hírt
- ❖ jellemzője: természeti jelenségek (felhő, tűzoszlop...)
- ❖ gyakran antropomorf módon beszél

Novella

- ❖ rövid terjedelmű
- ❖ kevés szereplő, nagy hatások
- ❖ vallási indíttatású

Legenda

- ❖ vallási tárgyú
- ❖ gyakori formája az eredetlegenda

Törvénygyűjtemény

- ❖ ősi jogi, erkölcsi és rituális szabályok
- ❖ sajátos formája a szövetség-okmány (pl. a tízparancsolat)

Kultikus elbeszélés

- ❖ istentiszteletekre szánt
- ❖ célja: Isten dicsőítése
- ❖ csodás elemek, melyek Isten gondviselő, irányító jelenlétére utalnak

Ismeretek
megszilárdítása
10-12'

Ismétlő kérdésekkel megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat:

- Hová vándoroltak a zsidók a Kr. e. 19. században?
- Melyik fáraó idején szabadultak ki Egyiptomból?
- Melyik műfajra jellemző, hogy egy személy életébe sűríti a nép tapasztalatait?
- Melyek a teofánia műfaj legjellemzőbb vonásai?
- A csodás jelek mely irodalmi műfajban jelzik Isten jelenlétét?

A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.

Tk. 25-27. o.

Táblakép, füzet

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: a korszak történeti háttéréről elhangzott ismeretek, a műfajok jellemzői (a füzet jegyzete, tk. 25-27. o.). Következő órán írásbeli számonkérés az óra anyagából (20'; segédeszköz: nincs).	Füzet, tk. 25-27. o.

b) Háttéranyagok

Feladatkártyák

A feladatkártyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni.

Lehetőség szerint a 6 feladatnak megfelelően 6 csoport legyen. Minden csoport 1 feladatot kap. Ha több csoport van, 1 feladatot több csoport is megold (ekkor képviselőik együtt állnak az osztály elé, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát). Ha kicsi a létszám, a tanulók kettesével is dolgozhatnak.

1. csoport A tk. 26. oldalának 1. bekezdéséből (<u>Mezopotámia</u>) jegyzeteljétek ki a zsidó nép történeti gyökereire vonatkozó adatokat! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!	2. csoport A tk. 26. oldalának 2. bekezdéséből (<u>Egyiptom</u>) jegyzeteljétek ki a zsidó nép történeti gyökereire vonatkozó adatokat! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!
3. csoport A tk. 27. oldalának 1. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a <u>monda</u> műfaji jellemzőit! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!	4. csoport A tk. 27. oldalának 2. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a <u>teofánia</u> műfaji jellemzőit! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!
5. csoport A tk. 27. oldalának 3-4. és utolsó bekezdéséből jegyzeteljétek ki a <u>novella</u>, a <u>legenda</u>, és a <u>törvénygyűjtemény</u> műfaji jellemzőit! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!	6. csoport A tk. 27. oldalának 5. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a <u>kultikus elbeszélés</u> műfaji jellemzőit! Válasszatok egy „szónokot”, aki majd megosztja az osztállyal a tudnivalókat. Felkészülési idő: 5 perc Jó munkát!

Ültetőkártyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 3-4 tanuló kerüljön.

Minta az ültetőkártyákra:

1. csoport	1. csoport	1. csoport
2. csoport	2. csoport	2. csoport
...	...	...

Táblakép (vetíthető formában)

17. óra: Számonkérés a pátriárkai kor bevezetéséből; Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)

a) Az óra felépítése

Témája: Írásbeli számonkérés a pátriárkai kor történeti és műfaji bevezetéséből. Az Ábrahám meghívásáról szóló elbeszélés.

Célja: Az Ábrahámától Mózesig terjedő korszak történeti és irodalmi ismereteinek számonkérése. Az Ábrahám meghívásáról szóló elbeszélés (Ter 12, 1-5) szóelemzése, szövegértelmezése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : - Mikorra nyúlnak vissza a zsidó nép történetének gyökerei? - Mikor történhetett az Egyiptomból való kivonulás? - Mi jellemezi a kultikus elbeszélés műfaját? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 25-27. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	1. Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: - Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. - Segédeszközt nem lehet használni. - Munkaidő: 20'. 3. Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgozatírás 20+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az Ábrahám meghívásáról szóló elbeszélés (Ter 12, 1-5). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 12, 1-5 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatizálva (narrátor, Úr).	Szentírás

Feldolgozás

a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidézéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés 3'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 28-29. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Ábrám/Ábrahám:** a zsidóság ősatya, pátriárka; ha történeti személy volt, Kr. e. 2000-1700 táján vándorolt Mezopotámiából (Hárán vagy Uruk/Úr városából) Kánaánba
- ❖ **föld:** a föld, az otthon, a család, erősen megszabja az ember gondolkodásmódját; ebből a kötelékből kell az ősatyának kiszakadnia
- ❖ **nagy nemzetté teszlek:** Ábrahám csak ebben az ígéletben bízhat
- ❖ **elindult:** engedelmeskedett az isteni hívásnak

c) Értelmezés 3'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. 4. Közös <u>megbeszél</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. 5. <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 32. o. Táblakép, füzet
---------------------	---	---

Táblakép (folytatás)Értelmezés

E mondában a zsidó nép azt a tapasztalatát fogalmazza meg, hogy Isten a kezdetektől kiválasztotta, meghívta egy feladatra, s meggyőződésüket, hogy ehhez a feladathoz meg fogja adni az erőt.

Befejezés 3'	<u>Házi feladat:</u> • Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 12, 1-5 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 28-29.32. o.). • Készítsék el Ábrahám családfáját (írásban a füzetükben) a Ter 12-37 átolvasása, illetve korábbi ismereteik alapján. A feladat megoldásához az Interneten is találhatnak segítséget. • Mindenki szabadon válasszon ki egy Ábrahám-, Izsák-, Jákob- vagy József-történetet, olvassa el, és készítsen 3-4 mondatos tartalmi beszámolót a füzetében.	Füzet Tk. 28-29.32. o. Szentírás
-----------------	--	--

b) Háttéranyagok

Dolgozatkérdések

A csoport

I. Egészítsd ki az alábbi mondatokat:

1. A zsidó nép történelmének gyökerei a(z) évezred nyúlnak vissza.
2. A Bibliában említett Szem utódai (szemíták, sémiták) más népcsoportok társaságában a Kr. e. 19. században indultak vándorútra és irányába.
3. A epikus műfaj, amely a történelmi valósághoz kapcsolódik, de csodás elemeket feltüntetve beszél az általa bemutatott személyről, eseményről, helyről vagy hiedelemről.
4. A ősi jogi, erkölcsi és rituális szabályokat tartalmaznak.

II. Válaszolj röviden a következő kérdésekre!

1. Miért és mikor vonultak ki a zsidók Egyiptomból?
2. Mi jellemzi a teofánia műfaját?
3. Mi jellemzi a novella műfaját?

B csoport

I. Egészítsd ki az alábbi mondatokat:

1. A néhány évszázados tartózkodás alatt a zsidók megtapasztalták, hogy népességük megnövekedése miatt veszélyesnek tekintik és taszítják őket.
2. A régészeti leletek alapján valószínűnek tarthatjuk, hogy a kivonulás a században, uralkodása alatt történt.
3. A csodás elemeket tartalmazó istentiszteleti összejövetelekre szánt irodalmi alkotás, amelynek célja Isten csodás tetteinek dicsőítése.
4. A műfajának jellemzője: az istenség jelenlétéről rendkívüli vagy szokványos természeti jelenségek említésével ad hírt.

II. Válaszolj röviden a következő kérdésekre!

1. Mikor és honnan indultak a zsidó nép ősei? Milyen életmódot folytattak?
2. Mi jellemzi a monda műfaját?
3. Mi jellemzi a legenda műfaját?

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok

A csoport

	Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
I.	Egészítsd ki a következő mondatokat!			
1.	A zsidó nép történelmének gyökerei a(z) ... évezred ... nyúlnak vissza.	2 pont	Kr. e. 2. Mezopotámiájába	1 p 1 p
2.	A Bibliában említett Szem utódai (szemíták, sémiták) ... más népcsoportok társaságában a Kr. e. 19. században indultak vándorútra ... és ... irányába.	3 pont	félnomád törzsekként Palesztina Egyiptom	1 p 1 p 1 p
3.	A ... epikus műfaj, amely a történelmi valósághoz kapcsolódik, de csodás elemeket feltüntetve beszél az általa bemutatott személyről, eseményről, helyről vagy hiedelemről.	1 pont	monda	1 p
4.	A ... ősi jogi, erkölcsi és rituális szabályokat tartalmaznak.	1 pont	törvénygyűjtemények	1 p

II. Válaszolj röviden a következő kérdésekre!			
1.	Miért és mikor vonultak ki a zsidók Egyiptomból?	2 pont	rabszolgasor 1 p Kr. e. 13. sz., II. Ramszesz 1 p
2.	Mi jellemzi a teofánia műfaját?	3 pont	istenélmény vagy vallási tapasztalat képnnyelven 1 p rendkívüli vagy szokványos természeti jelenségek 1 p antropomorf 1 p
3.	Mi jellemzi a novella műfaját?	3 pont	kisprózai alkotás 1 p világos szerkezet; egységes cselekmény, kevés szereplő 1 p vallási indíttatás 1 p

A dolgozat értékelése:

13-15 pont **5**; 11-12 pont **4**; 8-10 pont **3**; 5-7 pont **2**; 1-4 pont **1****B csoport**

Kérdés		Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
I. Egészítsd ki a következő mondatokat!				
1.	A néhány évszázados ... tartózkodás alatt a zsidók megtapasztalták, hogy népességük megnövekedése miatt veszélyesnek tekintik és ... taszítják őket.	2 pont	egyiptomi 1 p rabszolgaságba 1 p	
2.	A régészeti leletek alapján valószínűnek tarthatjuk, hogy a kivonulás a ... században, ...uralkodása alatt történt.	2 pont	Kr. e. 13. 1 p II. Ramszesz 1 p	
3.	A csodás elemeket tartalmazó ... istentiszteleti összejövetelekre szánt irodalmi alkotás, amelynek célja Isten csodás tetteinek dicsőítése.	1 pont	kultikus elbeszélés 1 p	
4.	A ... műfajának jellemzője: az istenség jelenlétéről rendkívüli vagy szokványos természeti jelenségek említésével ad hírt.	1 pont	teofánia 1 p	
II. Válaszolj röviden a következő kérdésekre!				
1.	Mikor és honnan indultak a zsidó nép ősei? Milyen életmódot folytattak	3 pont	Kr. e. 2. évezred 1 p Mezopotámiából 1 p félnomád 1 p	
2.	Mi jellemzi a monda műfaját?	3 pont	a történelmi valósághoz kapcsolódik 1 p csodás elemeket tartalmaz 1 p tipizál 1 p	
3.	Mi jellemzi a legenda műfaját?	3 pont	kisepikai mű 1 p vallási tárgyú 1 p fontos személy életéről, hely eredetéről szól 1 p	

A dolgozat értékelése:

13-15 pont **5**; 11-12 pont **4**; 8-10 pont **3**; 5-7 pont **2**; 1-4 pont **1**Táblakép (vetíthető formában)

18. óra: Ábrahám, Izsák, Jákob és József története

a) Az óra felépítése

Témája: Az ősatyák története.

Célja: Az ősatyákról (Ábrahám, Izsák, Jákob, József) szóló történetek felidézése. Családfa alkotása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az ősatyák (Ábrahám, Izsák, Jákob, József) története. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az ősatyák (Ábrahám, Izsák, Jákob, József) története

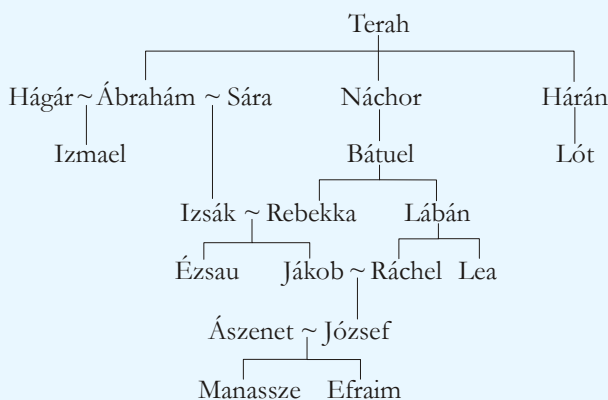
Kapcsolódás az előző órához:
a hf.-ok megbeszélése

a) A családfa ellenőrzése
10' | 1. Önként vállalkozó tanulóval felrajzoltatja Ábrahám családfáját, majd az osztállyal közösen értékeli, pontosítják.
2. A legfontosabb személyeket kiemeli az ábrán, illetve őket is szerepeltetve elkészít (vagy kivetít) egy egyszerűsített ábrát: ez kerül a tanulók füzetébe. | Tábla

Táblakép, füzet |
|----------------------------------|--|------------------------------|

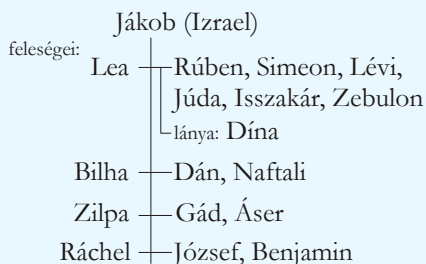
Táblakép (folytatás)

Ábrahám családfája

Jelölések:

leszármazás: — |
házasság: ~

Jákob családja

b) A pátriárkákról szóló történetek 25'	Önként vállalkozó tanulókkal (de mindig mással) elmondhatja a történeteket: • Ábrahám (Izsák születése, szövetségkötés, látogatás, Szodoma, Izsák fölálldozása) • Izsák (megáldása) • Jákob (Ézsau, Ráchel, küzdelmei Istennel) • József (testvérek, Egyiptom) Ügyelni kell az időre, egy történet 1-2 perc!	Füzet
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> • Megtanulandó: Ábrahám családfája, Jákob családja (a füzet jegyzete). • Mindenkinek tudnia kell mind a 4 ősatyáról legalább egy szabadon választott történetet elmesélni. Következő órán felelés szóban.	Füzet

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

19. óra: Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33)

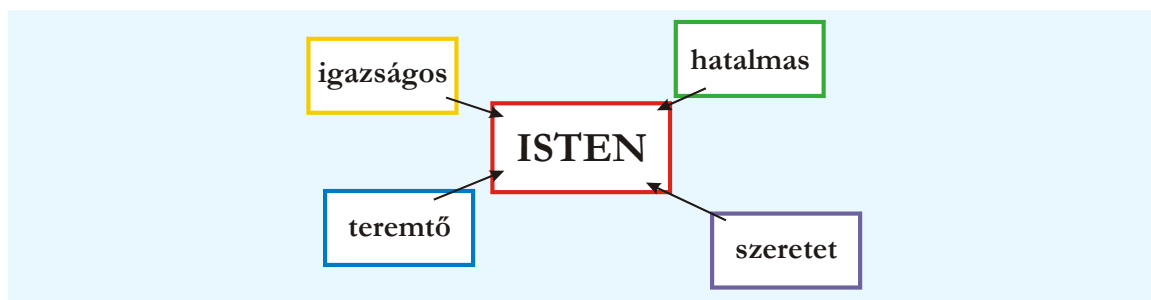
a) Az óra felépítése

Témája: Ábrahám istenképének fejlődése.

Célja: Az Ábrahám istenképének fejlődését bemutató részlet (Ter 18, 20-33) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás saját istenképünk változására.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 10'	Négy tanulót <u>feleltet</u> . Mindegyikkel elmondhatja Ábrahám családfáját, majd húzat egy kártyát, amelyen az egyik ősatya neve szerepel: róla kell egy szabadon választott történetet elmondani. (A feleltetési idő fontos, legfeljebb 2 perc lehet a mese!) A feleleteket <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás).	Feleltetőkártók
Bevezetés a szövegértelmezésbe 5'	<u>Páros, majd közös munka</u> – szabad asszociáció: 1. A tanulópárok feladata: gyűjtsenek 4-5 olyan fogalmat, kifejezést, amely Istenről eszükbe jut; írják le a füzetükbe. 2. Közös megbeszélés: a tanulópárok sorban mondjanak egy – még el nem hangzott – kifejezést, melyet a legfontosabbnak tartanak. A tanár az elhangzó kifejezésekből asszociációs képet készít: jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Füzet Tábla, füzet

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet
---------------------------------	---	-----------------

Táblakép (folytatás)

Ábrahám istenképének fejlődése
(Ter 18, 20-33)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 18, 20-33 szövegét.	Szentírás

b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatiszálva (narrátor, Úr, Ábrahám).	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) A szóelemzés és értelmezés előkészítése 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a saját és a Ter 18, 20-33 által bemutatott istenkép összevetése kérdések segítségével: - Mi a megdöbbentő az elbeszélésben? (lehet „alkudni” Istennel) - Milyennek mutatja Isten? (pusztítani, büntetni akar) - Kit mutat jobb indulatúnak? (Ábrahámot: kegyelmezne a városnak) - Ki változik az elbeszélés folyamán? (Ábrahám, mert Isten mindig enged) - Ez a változás igazából kiről ad felvilágosítást? (az elbeszélőről) - Milyen módon beszél itt a Biblia Istenről? (antropomorf) - Melyek azok a kifejezések, esetleg motívumok, amelyek az osztály által felvázolt és a Bibliában megjelenő istenkép között azonosak?	Szentírás Tk. 30.32. o.
c) Szóelemzés 5'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 30. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **Szodoma és Gomorra:** az Istentől elrugaszkodott emberiség szimbólumai
- ❖ **lemegyek:** antropomorf kifejezés
- ❖ **elpusztítod?:** a kérdés antropomorf, büntető Istent feltételez; jelzi, hogy a bűn logikus következménye a pusztulás
- ❖ **tíz:** a legkisebb létszámú vallási csoport

d) Értelmezés	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. 4. Közösén <u>megbeszélik</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. 5. <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 32. o.
5'		Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

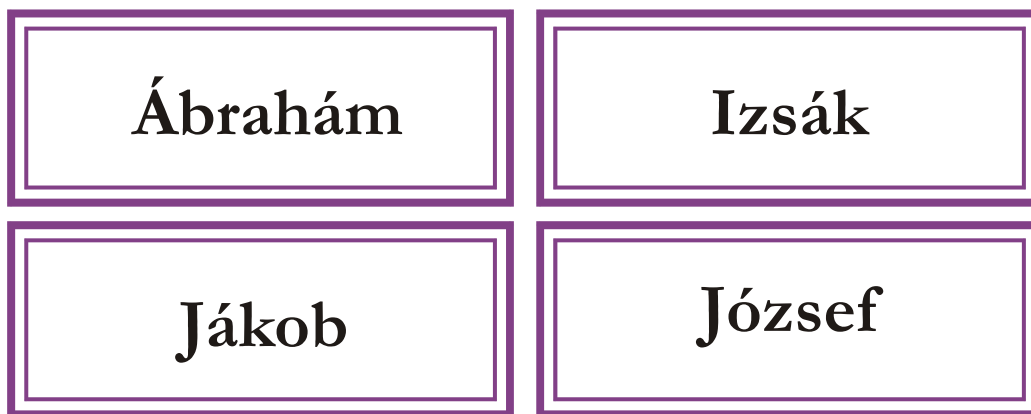
Ábrahám istenképének fejlődésén keresztül a zsidó nép történelmi tapasztalatát mutatja be a szöveg. Hitük, ahogyan Ábrahám hite, fokozatosan tisztult meg. Eleinte úgy gondolták, hogy Jahve bosszúálló istenség, de lassan meggyőződtek arról, hogy hosszan tűrő és irgalmas; az alku ezt a folyamatot mutatja be.

Aktualizálás 2'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Kitől kapjuk istenképünket? (szüleink, nagyszüleink, hittanáraink, barátaink...) • Van-e valamilyen emléküik vallásos eseményekről, pl. az elsőáldozásukról? Miért fontos ez az emlék?	Tk. 33. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 18, 20-33 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 29-30.32-33. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 29-30.32-33. o.

b) Háttéranyagok

Feleltetőkérttyák

4 egyszerű kártya az ősatyák nevével:

Táblakép (vetíthető formában)

20. óra: Ábrahám hite (Ter 22, 1-18)**a) Az óra felépítése****Témája:** Ábrahám hite.**Célja:** Az Ábrahám hitéről szóló elbeszélés (Ter 22, 1-18) szóelemzése, szövegértelmezése.
Reflektálás életünk értékeire.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az Ábrahám istenképének fejlődését bemutató szöveg (Ter 18, 20-33) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Ábrahám hite (Ter 22, 1-18). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképÁbrahám hite (Ter 22, 1-18)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Ter 22, 1-18 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatizálva (narrátor, Úr, Úr anyyala, Ábrahám, Izsák).	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidézéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) A szóelemzés és értelmezés előkészítése 5-6'	<u>Tanórai beszélgetés</u> a chartres-i katedrális középső kapuján látható, Ábrahám áldozatát ábrázoló szoborról: • Milyen bibliai pillanatokat örökít meg a kőfaragó? • Merre/kire figyel a két alak? (felfelé, Isten felé) • Mit tesz Ábrahám a kezével? (átöleli Izsákot) • Mit tesz Izsák? • Mit fejeznek ki a mozdulatok? (egymáshoz simulnak = szeretik egymást, bíznak)	Ábrahám áldozata – kép a szoborról
c) Szóelemzés 6'	<u>Kiemeli</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 31. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **egyszülött fiú:** a legnagyobb értéket, Isten ígétetét jelképezi
- ❖ **áldozd fel:** a környező népeknél állítólag szokás volt az elsőszülött feláldozása egy Molok nevű istennek
- ❖ **az Úr angyala:** Ábrahám lelkiismeretének jelképe
- ❖ **féled Istent:** Ábrahám engedelmes, mindent, amit ajándékba kapott, kész visszaadni Istennek

d) Értelmezés 6-8'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző szándéka? • Mit akar közölni a Szentírás olvasóival? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. 4. Közösén <u>megbeszéljük</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. 5. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 32-33. o. Táblakép, füzet
-----------------------	--	--

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Az elbeszélés műfaja monda: benne Izsák az ígétet gyermekeként Isten ingyenes ajándékát szimbolizálja.
Az elbeszélés végső fordulatából kiderül, e monda nem helyesli az emberáldozatot. Ám valójában nem csak az emberáldozat elvetéséről szól.
A zsidó nép (akit Ábrahám képvisel) rájött, hogy meghívása ingyenes, nem a maga érdeme. S azt is megtapasztalták, hogy ha valamiről lemondanak, amit Isten kér tőlük, azt mérhetetlenül nagyobb ajándékként kapják vissza.

Aktualizálás 6-8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Melyek azok az értékeink, amelyeket ha megosztunk, sokszorosán kapunk vissza? (szellemi értékek: szeretet, odafigyelés, segítség a gyengébb tanulóknak a tanulásban...).	Tk. 33. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Ter 22, 1-18 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 30-33. o.). Következő órán felelés szóban. Szorgalmi házi feladat: • Keressenek az ősatyák történeteit megörökítő műalkotásokat. • Írjanak levelet Ábrahám/Izsák/a szolgálja nevében a történetekről.	Füzet, tk. 30-33. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Ábrahám áldozata – szobor

Ábrahám áldozata
– szobor a chartres-i katedrális középső kapuján

21. óra: Összefoglalás: az Ábrahámról szóló szövegek (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18)

a) Az óra felépítése

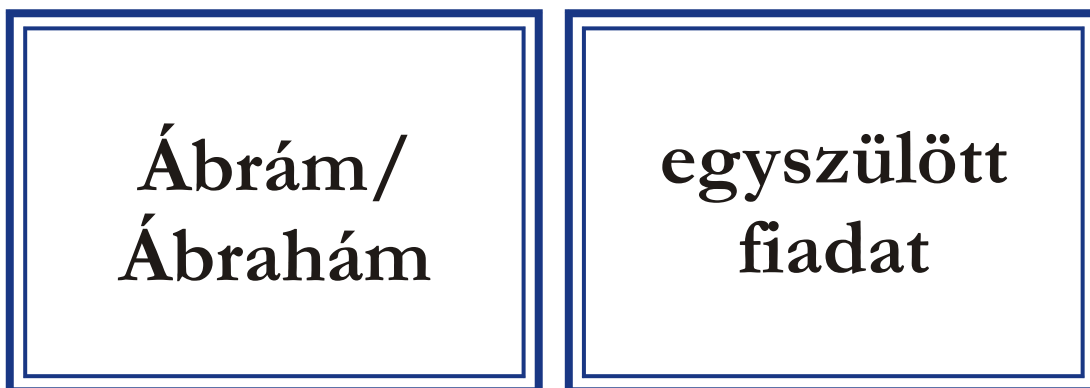
Témája: Az Ábrahám meghívásáról, istenképének alakulásáról és hitéről szóló szövegekhez kapcsolódó ismeretek összefoglalása.

Célja: Az ábrahámi szövegek (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18) tartalmának, szóelemzésének és szövegértelmezésének átismétlése, az ismeretek megszilárdítása. Felkészülés a számonkérésre. Reflektálás saját meghívott mivoltunkra, köszönet értékeinkért.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés, az óra témájának megadása 1'	Megadja az óra témáját: összefoglalás, felkészülés a következő óra dolgozatára. A dolgozat témája: az ábrahámi szövegek (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18); formája: fogalmazás.	
Ismétlés		
a) Szóelemzések ismétlése 10'	<u>Közös munka</u> – kifejezések magyarázatának felidézése: - Ismétlőkártyákon kihúztatja/kiosztja a legfontosabb kifejezéseket. - Aki húzott, felidézi (segédeszköz használata nélkül), melyik szövegben szerepel, mi a magyarázata. - A többiek segítik őt, kiegészítik, pontosítják az elhangzottakat.	Ismétlőkártyák Megoldás
b) Értelmezések ismétlése 8'	<u>Közös munka</u> – az értelmezések felidézése: - Három önként vállalkozó tanuló választ egy-egy ábrahámi mondat, és a címük említése nélkül elmondják ezek értelmezését. - A többiek feladata, hogy – ha kell, további kérdéseket feltéve, „barkochbázva” – kitalálják, melyikről van szó.	
Házi feladat kijelölése 2'	<u>Házi feladat:</u> Átismétlendő: a Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18 szövegekkel kapcsolatban tanult ismeretek – tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 28-33. o.). Következő órán írásbeli számonkérés (35'; fogalmazás típusú dolgozat, segédeszköz: Szentírás).	Füzet, tk. 28-33. o.
Kapcsolódás az előző órához: a szorgalmi hf. megbeszélése 5-7'	Az előző óra végén feladott szorgalmi hf. megbeszélése: felolvasatja az elkészült leveleket, megnézik a műalkotásokat, amelyiket lehet, kiteszik a faliújságra.	Füzet Faliújság
Aktualizálás – az óra befejezése 10-15'	Ima saját szavakkal megfogalmazva: 2-3 mondatos hálaadó imát írat a tanulókkal mindazokért az értékekért, amelyeket kaptak. - Önként vállalkozó tanulókkal felolvasatja az imát (de nem értékelt). - Ő maga is visz ilyen imát, s ezzel fejezi be az órát.	Füzet Ima

b) Háttéranyagok

Ismétlőkártyák

Megoldás

Az ismétlőkártyán olvasható kifejezés:	Forrás:
Ábrám/Ábrahám; menj ki földedről; nagy nemzetté teszlek; elindult	Ábrahám meghívása Ter 12, 1-5
Szodoma és Gomorra; lemegyek; elpusztítod?; tűz	Istenképének fejlődése Ter 18, 20-33
egyszülött fiadat; áldozd fel; az Úr angyala; féled Istent	Ábrahám hite Ter 22, 1-18

Minták a tanulók által írt imára

Istenem!

Te adtál erőt eddigi életemben, hogy kitartsak, és minden rám bízott feladatnak meg tudjak felelni. Te adtál egészséget a családomnak és a barátaimnak. Kérlek, hogy őrizd meg hozzátartozóimat ezután is épségben, és kérek erőt a további életemben!

Amen.

Köszönöm Istenem, hogy segítesz és vezetsz az úton, ahova szerető családot és sok barátot adtál nekem. És köszönöm, hogy erőt adsz, hogy megbocsássak ellenségeimnek.

Kérlek, adj erőt és kitartást, egészséget az elkövetkező években.

Add, hogy aki még nem találta meg a helyes utat, rájöjjön arra, hogy amit te mutatsz, az jó!

Istenem, hálát adok neked, hogy tenyereden hordozol, és vigyázol rám a nehéz napokon. Add, hogy a családom is ilyen szerencsés legyen jószágodban. Kérlek Téged, hogy legyél velem, hogy boldog ember lehessenek. Bocsásd meg bűneimet, amivel megbántottalak. Hálás vagyok neked, Uram!

Amen.

22. óra: Számonkérés az Ábrahámról szóló mondákból (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18)**a) Az óra felépítése****Témája:** Írásbeli számonkérés az ábrahámi mondákból.**Célja:** Az Ábrahámról szóló monda (Ter 12, 1-5; Ter 18, 20-33; Ter 22, 1-18) tartalmának, szóelemzésének, szövegértelmezésének írásbeli számonkérése. A fogalmazási készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 4'	1. Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Miért kell Ábrahámnak elhagyni földjét? • Mit szimbolizálhat Izsák alakja? • Ki változik az Istennel való beszélgetés/alku során? A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tankönyvet, füzetet. 2. <u>Formai bevezetés</u> : a fogalmazás típusú dolgozat formai és tartalmi elemeinek felidézése. (3 részből áll: bevezetés, kifejtés, befejezés; bevezetés: a szöveg tartalma 2-3 mondatban; kifejtés: szóelemzések, szövegértelmezés; befejezés: személyes állásfoglalás, aktualizálás.)	Tk. 28-33. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	1. A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Beosztja a csoportokat (A, B, C). 3. Elmondja a feladatot: • A dolgozat formája: fogalmazás. • Szentírást lehet használni (mást nem). • Munkaidő: 35'. • Elmondja és a táblára is felírja a csoportok feladatát: A: Ter 22, 1-18; B: Ter 12, 1-5; C: Ter 18, 20-33	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál) Táblakép

TáblaképCímek:

A csoport	Ábrahám hite (Ter 22, 1-18)
B csoport	Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)
C csoport	Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33)

c) Dolgozatírás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat</u> : nincs.	

23. óra: Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése (Kiv 3, 1-14.18-20)**a) Az óra felépítése**

Témája: A szabadító Isten megnyilatkozása a kivonulás idején – Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése.

Célja: A Mózes meghívásáról és a kivonulás előkészítéséről szóló bibliai szakasz (Kiv 3, 1-14.18-20) szövelemzése, szövegérzelmezése. A szövegértési készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 3'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a Mózesrel kapcsolatos ismeretek felelevenítése kérdések segítségével: • Mikor vonultak ki a zsidók Egyiptomból? • Ki volt akkor a fáraó? • Ki volt a zsidók vezére? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 26. o. Tk., füzet
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése (Kiv 3, 1-14.18-20). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése
(Kiv 3, 1-14.18-20)

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Kiv 3, 1-14.18-20 szövegét.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szövelemzés	<u>Hiányos szómagyarázatok kiegészítése</u> (összidő: 20')	
Páros munka: a hiányzó kifejezések azonosítása 7'	1. A tanár egyenként kivetíti a tankönyvben található szómagyarázatokat az értelmezett kifejezés nélkül. A tanulópárok a Szentírás segítségével megkeresik, hogy az egyes magyarázatokhoz melyik kifejezés tartozhat. Füzetükben jegyzetelik a talált kifejezéseket.	Hiányos szómagyarázatok (vetíthető fólia) Szentírás, füzet
Páros munka: ellenőrzés 5'	2. A tanár újra kivetíti egyenként a magyarázatokat. A tanulópárok a tankönyv segítségével ellenőrzik, hogy a magyarázatokhoz a megfelelő kifejezéseket találták-e meg.	Tk. 39-40. o.
Közös ellenőrzés 5'	3. A tanár irányításával közösen is ellenőrzik a megoldást.	Megoldás
Közös munka: a szövelemzések rögzítése 3'	4. A tanár a legfontosabb kifejezéseket kiemeli és a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben <u>rögzíti</u> magyarázatukkal együtt: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 39-40. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **Mózes:** a név jelentése: ‘vízből megmentett’; a fáraó leánya találta meg őt a Nílus partján
- ❖ **az Úr angyala; tűz lángjában:** a teofánia elemei
- ❖ **atyáid Istene:** Ábrahám Istene (Elohim, JHVVH)
- ❖ **én vagyok az, ‘Aki vagyok’:** (héberül: ehjeh aser ehjeh) a JHVVH név magyarázata: leszek, aki leszek, aki veled leszek
- ❖ **megverem Egyiptomot:** antropomorfizmus: a tíz csapás bejelentése

b) Értelmezés 6-8'	1. <u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva: • Milyen műfajú elbeszélés ez? • Mire döbben rá Mózes?	Tk. 43. o
	2. A tanár összegzi és megfogalmazza az elhangzottakat.	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A szöveg műfaja meghívási elbeszélés: Isten a meghívó, Mózes válaszol és küldetést kap.
A leírás arra utal, hogy a zsidó nép vezére tudatára ébred Istentől kapott küldetésének.

Házi feladat kijelölése 2'	<u>Házi feladat:</u> • Megtanulandó: Szentírással elemezni a Kiv 3, 1-14.18-20 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 39-40.43. o.). Memoriter: a Kiv 3, 11-14 szövege. • Mindenki keressen valakit – felnőttet, gyereket –, készít- sen vele interjút annak valamilyen meghívási, megbízási élményéről, és írjon a füzetébe 4-5 mondatos beszámolót.	Füzet Tk. 39-40.43. o. Memoriter
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 3'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása:</u> Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dol- gozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A szemé- lyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Hiányos szómagyarázatok

Megoldás a magyarázatok vetítésének sorrendjében:

1. Mózes
2. atyáid Istene
3. megjelent neki az Úr angyala
4. tűz lángjában egy csipkebokor közepéből
5. láttam népem nyomorúságát Egyiptomban
6. amikor az Úr (héb. Jahve) látta
7. Mózes, Mózes
8. oldd le lábadról sarudat
9. eltakarta az arcát
10. tejjel és mézzel folyó földre
11. én vagyok az, 'Aki vagyok'
12. héberek
13. Hóreb
14. megverem Egyiptomot

A táblára felkerülő kifejezések a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben:

1. Mózes
2. az Úr angyala, tűz lángjában
3. atyáid Istene
4. én vagyok az, 'Aki vagyok'
5. megverem Egyiptomot

Számítógéppel kivetíthető forma: a hiányos szöveg és a megoldás

24. óra: A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14)

a) Az óra felépítése

Témája: A zsidó húsvét.

Célja: A zsidó húsvétról szóló szöveg (Kiv 12, 1-14) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás a bűntől való szabadulás élményére.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a hf. megbeszélése 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – az előző órán feladott házi feladat ellenőrzése: - A tanár megkérdezi, kikkel készítették interjút a tanulók. 3-4 önként jelentkező tanulóval felolvastat egy-egy meghívásról, illetve küldetésről szóló beszámolót. Az érdekesebbekből külön beszámoló is készülhet, melyeket kitesznek a faliújságra. - Felszólít 1-2 tanulót, elmondhatja velük a memoriterként feladott szentírási részt (Kiv 3, 11-14).	Füzet, faliújság
Bevezetés 1'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a téma bevezetése kérdésekkel: - Mit ünneplünk húsvétkor? - Mikor van húsvét? - Mit ünnepeltek a zsidók húsvétkor – milyen ismereteik vannak erről?	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Kiv 12, 1-14 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: - Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. - Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. - Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 41. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **a hónapok kezdete:** Niszán hónapja (nálunk: március-április)
- ❖ **vágja le (a bárányt):** rituális cselekmény, mely kapcsolatot teremt Isten és az ember között
- ❖ **vegyenek a véréből, és kenjék be...:** nomád bajelhárító rítus
- ❖ **kovásztalan kenyér:** a kovász a lustaság szimbóluma volt, itt a sietség jele a kovász mellőzése
- ❖ **késérű saláta:** a nomádoknál fűszer; itt az egyiptomi szolgaság jele
- ❖ **megölk minden elsőszülöttet:** antropomorfizmus: a tizedik csapás leírása
- ❖ **emléknap:** a nomád ünnep a szabadulás emléknapja lett

b) Értelmezés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
	1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal:	Tk. 43. o.
	• Milyen ünnep volt eredetileg a húsvét? • Minek az emlékünnepevé vált? • Mit szimbolizál a késérű saláta, a kovásztalan kenyér?	
	2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A húsvét, mely eredetileg nomád pásztorünnep volt, a zsidóság számára az Egyiptomból való szabadulás emlékünnepe lett. Húsvéti szertartásaiban a zsidóság csodálatos szabadulására emlékezik.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével:	Tk. 44. o.
	• Mi lehet késérű élmény a mi életünkben? • Hová, kihez fordulhatunk ilyen helyzetekben?	
Házi feladat kijelölése 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Kiv 12, 1-14 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 40-41.43-44. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 40-41.43-44.o.
Befejezés	A tanár vihet be a tanulóknak macesszt, megmutatni, milyen is a kovásztalan kenyér.	Macész

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

25. óra: A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből)

a) Az óra felépítése

Témája: A tízparancsolat.

Célja: A tízparancsolat kihirdetéséről szóló bibliai elbeszélés (Kiv 19, 1-6.16-20; 20, 1-18; 24,4a) szövegértelmezése. Annak megértetése, hogy a törvények sokszor óvnak, védenek bennünket. A lelkiismeret mint életet adó útmutatás. A csoportmunka kialakítása (bibliodrámá).

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből)

Bevezetés – a tízparancsolat felidézése 3'	- Önként jelentkező tanulókkal rendre felsoroltatja a tíz parancsot – lehetőleg minden parancsot más-más tanulóval mondat el. - A tanár elismétli a parancsokat a Bibliában olvasható megfogalmazásban, és <u>rögzíti</u> is: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 45. o. Táblakép, füzet
---	--	--

Táblakép (folytatás)

A tízparancs:

- „Én, az Úr, vagyok a te Istened ... Rajtam kívül más istened ne legyen!...”
- „Ne vedd hiába az Úr, a te Istened nevét...”
- „Emlékezzél meg arról, hogy a szombat napját megszenteld!...”
- „Tiszteld apádat és anyádat...!”
- „Ne ölj!”
- „Ne paráználkodj!”
- „Ne lopj!”
- „Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen!”
- „Ne kívánd meg felebarátod házát!”
- „Ne kívánd meg feleségét ... semmijét se, ami az övé!”

Az értelmezés előkészítése (Összidő: 25')	Bibliodrámá kiscsoportokban. Cél: megértetni, hogy a törvények sokszor óvnak, védenek bennünket.
a) Csoportok kialakítása 1'	2-3 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: kiszámolással v. ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.

b) A feladat megadása 2'	1. Ismerteti a csoportmunka menetét: • csoportokban dolgoznak, minden csoport kap egy feladatot; • a felkészülési idő 4'; • a felkészülési idő leteltével meg kell osztaniuk az osztállyal munkájuk eredményét. 2. Kiadja a feladatokat: A tízparancsolat egy-egy parancsát a hozzá kapcsolódó feladattal kis kártyákon kiosztja a csoportoknak.	Feladatkártyák Füzet
c) A feladatok elvégzése 4'	• A csoportok elvégzik a kártyára írt feladatot. • A tanár körbejár, segít, ha kell. • A 4' letelte előtt jelzi, mennyi idő van még a feladatra.	
d) A csoportmunkák bemutatása 15-18'	A tanár sorban szólítja a csoportokat: – a csoporttagok kártyájukról felolvassák a kapott parancsot és a feladatot, majd – elmondják a parancssal kapcsolatban leírt gondolatokat, illetve bemutatják a rövid jelenetet.	
e) A csoportmunkák tapasztalatai 3'	<u>Tanórai beszélgetés</u> tanári kérdésekkel irányítva. Cél: eljutni a lelkiismeret fogalmáig. • Milyen célt szolgálnak a parancsok? • Miben segíthetnek a parancsok? • Honnan tudunk pl. arról, hogy nem hazudhatunk egymásnak, vagy nem ölhetjük meg a szomszédunkat? (lelkiismeret)	
Értelmezés 5'	1. A tanár <u>összefoglalja, kiegészíti</u> az elhangzottakat, elmondja a szentírási szöveg értelmzését. 2. <u>Rögzítik</u> az értelmzést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 49. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A szöveg műfaja kultikus teofánia és szövetségokmány.

Az elbeszélés a zsidó nép hittapasztalatát fogalmazza meg: észrevették, hogy ha követik lelkiismeretük jó indításait, vagyis Isten útmutatásait, akkor Isten áldása lesz életükön. Ha azonban ellent mondanak ezeknek az indításoknak, összekuszálódik életük.

A parancsok a lelkiismeret indításait jelzik, nem kapcsolódik hozzájuk büntetés.

Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a tíz parancs (a füzet jegyzete); a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni (tartalom, értelmzés) a Kiv 19-24 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 45.49. o.). Memoriter: a Kiv 20, 1-6 szövege. Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 45.49. o. Memoriter
-----------------	--	-----------------------------------

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Feladatkérttyák

A feladatkérttyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni. Egy csoportba 2-3 tanuló kerül. Lehetőség szerint a 10 feladatnak megfelelően 10 csoport legyen. Minden csoport 1 feladatot kap. Ha 10-nél több csoport van, 1 feladatot több csoport is megold (ekkor a csoportok egymás után mutatják be munkájuk eredményét). Ha 20-nál kisebb a létszám, egyes – hasonló – feladatok kimaradhatnak.

Az egyes csoportok feladatai:

1. csoport: „Én, az Úr, vagyok a te Istened ... Rajtam kívül más istened ne legyen!...” Mi gondoltok, miért ez lehet az első parancs? Miben segíthet minket, ha Istent tartjuk a legfontosabbnak életünkben? Írjátok le 2-3 mondatban, amit erről gondoltok!
2. csoport: „Ne vedd hiába az Úr, a te Istened nevét ...” Mit jelenthet Isten neve? Hol olvastunk már a Szentírásban névadásról? Mit jelent ott ez az esemény? Írjátok 2-3 mondatot erről korábbi ismereteitek alapján!
3. csoport: „Emlékezzél meg arról, hogy a szombat napját megszenteld!...” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha vasárnap elég időt szántok arra, hogy elmenjetekek szentmisére, és utána együtt ebédeljetekek családotokkal!
4. csoport: „Tiszteld apádat és anyádat...” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha nagyszületeket rendszeresen látogatójátok, meghallgatójátok történeteiket, és a nyári szünetben egy kicsit segítetekek is nekik!
5. csoport: „Ne ölj!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha iskolatársaitok gúnyolódva nehéz helyzetbe juttatnak titeket!
6. csoport: „Ne paráználkodj!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha barátotok/barátnőtokek hűtlenül elhagy bennetekek!
7. csoport: „Ne lopj!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha az osztályban mindenki mindenkitől elvesz mindent!
8. csoport: „Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhet át egykötök, ha bátran kiáll valaki mellett, akit a többiekek indokolatlanul bántanak!
9. csoport: „Ne kívánd meg felebarátod házát!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhet át egykötök, ha irigykedik társára egy szép dolgaért, és ezért megrongálja azt!
10. csoport: „Ne kívánd meg feleségét ... semmijét se, ami az övé!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhet át egykötök, ha társának barátját/barátnőjét tudatosan elhódítja!

Minta a feladatkérttyákra:

1. csoport – az 1. parancs „Én, az Úr, vagyok a te Istened ... Rajtam kívül más istened ne legyen!...” Mi gondoltok, miért ez lehet az első parancs? Miben segíthet minket, ha Istent tartjuk a legfontosabbnak életünkben? Írjátok le 2-3 mondatban, amit erről gondoltok! Egykötök olvassa fel a többiekeknek, amit írtatok! Felkészülési idő: 4 perc Jó munkát!	5. csoport – az 5. parancs „Ne ölj!” Rövid (1 perces) jelenet formájában mutassátok be, mit élhettek át, ha iskolatársaitok gúnyolódva nehéz helyzetbe juttatnak titeket! A jelenetet adjátok elő a többiekeknek! Felkészülési idő: 4 perc Jó munkát!
---	--

26. óra: A szövetségkötés (részletek a Kiv 24-29-ből)**a) Az óra felépítése****Témája:** A szövetségkötés.**Célja:** A szövetségkötésről szóló szöveg (Kiv 24, 4b-8; 25,8-11.16.31.37; 27,1-2; 29,38-39.42-43) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás: szövetségünk Istennel.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A tízparancs; a Kiv 20, 1-6 szövege (memoriter); a bibliai elbeszélés (a Kiv 19-24 részletei) rövid tartalma és értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A szövetségkötés (részletek a Kiv 24-29-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA szövetségkötés (részletek a Kiv 24-29-ből)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből és elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Kiv 24-29 részleteinek szövegét.	Tk. 47. o.
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Tk. 47. o.
Feldolgozás		
a) Szövelemzés 15'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 47-48. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **oltárt ... és 12 emlékoszlopot:** Isten jelen van a 12 törzsből álló Izrael életében
- ❖ **vér:** a vér Isten ajándéka, az élet elve; az Isten és ember közti kapcsolatot fejezi ki
- ❖ **ládát:** Isten jelenlétére emlékeztet
- ❖ **mécstartót:** Isten figyelő jelenléte

b) Értelmezés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Melyik nemzedékkel kötött Isten szövetséget? • Milyen jelképek fejezik ki a szövegben a szövetséget? 2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 49-50. o. Táblakép, füzet
----------------------	---	--------------------------------------

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Az ősi Izrael minden nemzedéke megélte valamiképpen, hogy Isten szövetséget kötött vele, ezt a tapasztalatot fogalmazták meg különféle módokon. A sátor, láda, mécstartó, oltár azok a külső jelek, amelyek ezt a szövetséget mutatják.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Mit jelenthet, hogy Isten velünk is szövetséget köt? • Mi történik, ha hűtlenek leszünk ehhez a szövetséghez?	Tk. 50. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a Kiv 24-29 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 47-50. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 47-50. o.

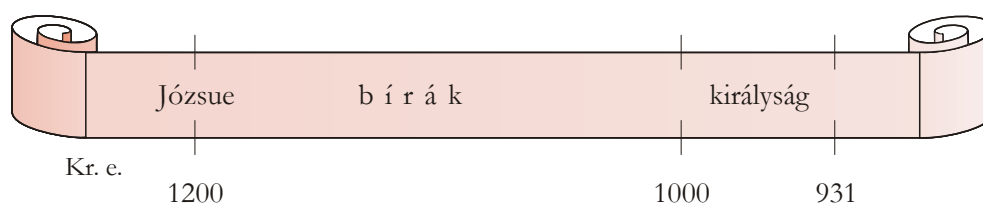
b) Háttéranyagok

A szentírási szöveg másolata a tankönyvből

A tízparancsolatról szóló szöveg (Kiv 19-24 részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

3. ISTEN MEGTAPASZTALÁSA JÓZSUÉTÓL SALAMONIG

- 27. óra: Történeti bevezetés a Józsuétól Salamonig terjedő korszakba
- 28. óra: Számonkérés a Józsuétól Salamonig terjedő kor történeti bevezetéséből;
Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)
- 29. óra: Isten működése József életében: Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)
- 30. óra: Istenélmények a bírák korában: Sámson hőstette (Bír 16, 1-31)
- 31. óra: Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51)
- 32. óra: Isten jelenléte Salamon életében: Salamon templomavatási imája
(részletek az 1 Kír 6-8-ból)

27. óra: Történeti bevezetés a Józsuétól Salamonig terjedő korszakba**a) Az óra felépítése****Témája:** Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig – történeti bevezetés.**Célja:** Történeti bevezetés a Kr. e. 1200-tól 931-ig terjedő időszakba. Olvasott szöveg megértése – készségfejlesztés a „tanulásút” módszer bevezetésével, az önálló tanulási stratégiák elsajátíttatása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A szövetségkötést bemutató szöveg (a Kiv 24-29 részletei) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig – történeti bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképIsten megtapasztalása Józsuétól Salamonig – történeti bevezetés

Bevezetés a csoportmunkába

A „tanulásút” módszer bevezetése 3'	Röviden ismerteti a tankönyvi bevezető szöveg új feldolgozási módszerét: - a tanulók 3-4 fős csoportokban dolgoznak; - a feldolgozás 4 lépésből áll (= 2 állomás 1-1 feladattal, illetve ezek ellenőrzése): ha egy csoport végzett egy feladattal, ill. annak ellenőrzésével, akkor megkaphatja a következő lépéshez szükséges borítékot; - fontos, hogy megfelelő hatékonysággal dolgozzanak, mert a következő órán számonkérés lesz ebből az anyagból.	
Csoportok kialakítása 2'	3-4 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal, kiszámolással vagy ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkétyűk
A szöveg feldolgozása 4 lépésben (össz.: 21')	Cél: Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Mialatt a csoportok dolgoznak, a tanár körbejár közöttük, szükség esetén segít.	
5'	1. Csoportonként egy tanuló kimegy az 1. állomás borítékjáért (az 1. állomás feladata: hiányos szöveg kiegészítése). A csoportok megoldják a feladatot.	1. sz. boríték

4'	2. Csoportonként egy tanuló kimegy az 1. állomás feladatának ellenőrző (2. sz.) borítékjáért. A csoportok ellenőrzik megoldásukat.	2. sz. boríték Tk. 51-52. o.
8'	3. Csoportonként egy tanuló kimegy a 2. állomás borítékjáért (a 2. állomás feladata: kérdésekre megkeresni adott szövegben a választ). A csoportok megoldják a feladatot.	3. sz. boríték Tk. 51-52. o.
4'	4. Csoportonként egy tanuló kimegy a 2. állomás feladatának ellenőrző (4. sz.) borítékjáért. A csoportok ellenőrzik megoldásukat.	4. sz. boríték Tk. 51-52. o.
Közös ellenőrzés, az ismeretek megszilárdítása	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja, elmélyíti az új ismereteket, tisztázza a fogalmakat. A tanulókat felszólítja: ha hiányosak a jegyzeteik, egészítsék ki (ő maga most nem ír a táblán).	Tk. 51-52. o. Füzet
8'	• Mikorra tehető a honfoglalás kora? • Mit jelent a békés beszivárgás? • Milyen Biblián kívüli források utalnak erre a korra? • Kik voltak a bírák? • Mi jellemzi a bírák korát? • Hol volt akkoriban a vallási központ? • Ki volt az utolsó bíró? • Mi volt az oka a királyság létrejöttének? • Ki volt az első három király? • Mikor uralkodtak? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk., füzet
Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: a Józsuétól Salamonig terjedő időszak történeti bevezetése (a füzet jegyzete, tk. 51-52 o.). Következő órán írásbeli számonkérés az óra anyagából (20'; segédeszköz: nincs).	Füzet, tk. 51-52. o.

b) Háttéranyagok

A szentírási szöveg másolata a tankönyvből

A szövetségekötést bemutató szöveg (Kiv 24-29 részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

Ültetőkérttyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 3-4 tanuló kerüljön.

Borítékok

A borítékokat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni.

1. sz. boríték

1. állomás

Hová illenek a szövegben a következő szavak, kifejezések?

Kérem, hogy ne a lapra, hanem a füzetetekbe jegyzeteljete!

a) szövetséget	d) későbbi	g) Mózes	j) karizmatikus vezető	m) városállamokban
b) (kb. Kr. e. 1010-970)	e) Biblián kívüli	h) filiszteusokkal	k) veszélyből kimentették	n) egységtörekvésnek
c) békés beszivárgás	f) 12 törzs	i) Jordántól nyugatra	l) Siló	o) nemzetállam

a) A Salamonig terjedő korszak a történettudományokban

Az idézett bibliai szövegek nem szoros értelemben vett történeti leírások, ezért csak nagy vonalakban tudjuk rekonstruálni a háttérükben húzódó történelmi eseményeket.

Józsue kora: A Kr. e. 13. században Kánaán az egyiptomi birodalom érdekerületéhez tartozott. Az őslakók(1) éltek, amelyek csak laza kapcsolatban voltak egymással. Közös veszedelem hírére(2) kötöttek. A honfoglalóknak ezt a szervezett ellenállást kellett megtörniük, hogy megvethessék lábukat a(z)(3) eső Kánaán földjén. Izrael fiai(4) halála után, Kr. e. 1200 körül vonultak be az Igéret földjére, és Józsue vezetésével megkezdték a honfoglalást. A föld fokozatos birtokbavétele.....(5), kisebb-nagyobb helyi csatározások és ügyes szövetségi politika eredménye volt. Az izraelita törzseknek először a Jordántól nyugatra fekvő terület lakatlan vidékeit, a hegyi legelőket sikerült birtokba venniük. A sűrűn lakott részeket, főleg a városokat csak(6) időpontokban foglalták el. A régészeti leletek, a Lákis, Debir és Hácór körüli ásatások csak részben igazolják a Józsue könyvében említett adatokat. Az izraeliták kánaáni jelenlétét azonban(7) forrás is igazolja: a Thébában talált (1896) kőlapon, amelyet „Izrael-sztélé”-nek neveztek el, Merneptah fáraó felsorolja hódításait, és említést tesz Izrael népéről is. Valási szempontból Józsue korát általában a Jahve iránti hűség jellemezte.

A bírák kora (kb. Kr. e. 1200-1030): A honfoglalás és Kánaán felosztása a(z)(8) között a bírák korában folytatódott. Az izraelitáknak nemcsak a föld régi lakóival, a kánaániakkal kellett megküzdeniük, hanem a szomszédos népekkel, a moabitákkal, az ammonitákkal, a mádiánitákkal és a(z)(9) is. A bírák egyik csoportját azok a(z)(10) személyek (pl. Bárák, Gedeon, Jefte) alkották, akik a harcok idején a népet irányították, illetve a(11). Másik csoportjuk a szó valódi értelmében vett bírá, vagyis olyan személy volt, aki adott esetben egész törzset átfogó bírói tiszttel rendelkezett. Politikai szempontból többnyire a törzsek közti széthúzás, torzskodás volt jellemző. Hiányzott a központi hatalom. „Azokban a napokban ugyanis nem volt király Izraelben, hanem mindenki azt cselekedte, amit jónak látott” – olvassuk a Bírák könyvében (Bír 17,6; 21,25). Vallási szempontból a központ a Bételtől északra fekvő(12) volt, ahol a szövetség ládáját is őrizték. Ugyanakkor vallási egységről sem beszélhetünk: a korszak fő vonása a Jahve és az idegen istenek közti ingadozás.

A királyság kezdeti időszaka: A királyság intézményének létrejötté annak a(z)(13) gyümölcse, amely a bírák korának végén (főleg a növekvő filiszteus veszély miatt) történelmileg szükségessé vált. A király hatalma – ellentétben a bírákéval – valamennyi törzsre kiterjedt. Az izraeliták a királyság kezdeti időszakában fejezték be a honfoglalást: sikerült elfoglalniuk azokat a városállamokat is, amelyek még akadályt jelentettek a(z)(14) megteremtésében. Sámuel, az utolsó bíró fölkenete az első királyt, Sault (kb. Kr. e. 1030-1010), akit azután Dávid(15), majd Salamon (kb. Kr. e. 970-931) követett a trónon.

Ha elkészültetek a feladattal, gyertek a következő borítékért, hogy megnézzétek, hány találatotok van!

2. sz. boríték

Az 1. állomás ellenőrzése

Gratulálok a feladat megoldásához!

A helyes válaszokat a tankönyv 51-52. oldalán találjátok. Nézzétek meg, hány kifejezést sikerült a megfelelő helyre illeszteni!

Ha készen vagytok az ellenőrzéssel, jöhettek a következő feladatot tartalmazó borítékért!

Megoldás

1 – m; 2 – a; 3 – i; 4 – g; 5 – c; 6 – d; 7 – e; 8 – f; 9 – h; 10 – j; 11 – k; 12 – l; 13 – n; 14 – o; 15 – b

3. sz. boríték

2. állomás

Nagyon ügyesek voltatok, eljutottatok a következő állomáshoz.

Keressétek ki a tankönyv 51-52. oldaláról a következő kérdésekre a válaszokat. A füzetetekben röviden jegyzeteljétek is. Hasznos, ha megadjátok azoknak a soroknak a számát, ahol a válasz található, megkönnyíti majd megoldásotok ellenőrzését.

Ismét kérem, hogy ne a lapra, hanem a füzetetekbe jegyzeteljétek!

1. Lehet-e rekonstruálni teljesen a Kr. e 1200-tól 931-ig terjedő korszak történeti eseményeit?
 2. Mikorra tehető József kora?
 3. Hogyan éltek az őslakosok a honfoglalás idején?
 4. Kinek a vezetésével kezdték el az izraeliták a honfoglalást?
 5. Hogyan hívjuk a föld birtokbavételének itt alkalmazott módját szaknyelven?
 6. Milyen részeket foglaltak el hamar az izraeliták?
 7. Mely városokat foglaltak el később?
 8. Melyik fáraó emlékoszlopa tesz említést az izraelitákról?
 9. Melyik korszak követi a honfoglalás korát?
 10. Kikkel küzdöttek az izraeliták a bírák korában?
 11. Kik voltak a bírák?
 12. Mi volt a feladatuk a bíráknak?
 13. Hol volt a vallási központ a bírák korában?
 14. Ki volt az első király?
 15. Mikor uralkodott Salamon?
-

Ha megtaláltátok és fel is jegyeztétek a válaszokat, jöhettek a következő borítékért, amely a megoldást tartalmazza.

4. sz. boríték

A 2. állomás ellenőrzése

Örülök, hogy már a válaszok ellenőrzésénél jártok!

Ellenőrizték a kérdésekre adott válaszaitokat, hogy lássátok, milyen ügyesen dolgoztatok!

1. Csak nagy vonalakban rekonstruálhatók az események.	51. o. a) pont 2-3. sor
2. József kora: Kr. e. 13. sz.	5. sor
3. Az őslakosok városállamokban éltek.	7. sor
4. József vezetésével.	14. sor
5. Békés beszivárgás.	16. sor
6. A Jordántól nyugatra fekvő területeket.	19-20. sor
7. Lákis, Debir, Hácór.	23. sor
8. Merneptah fáraóé.	52. o. 4-5. sor
9. A bírák kora.	9. sor
10. Például a filiszteusokkal.	14-15. sor
11. Karizmatikus vezető, ill. bírói tiszttel rendelkező személyek.	16. sortól
12. Irányítás a harcok idején; bíráskodás.	18-22. sor
13. Silóban volt a központ.	30. sor
14. Az első király Saul volt.	45. sor
15. Kb. Kr. e. 970-931	46-47. sor

Gratulálok az eredményhez, remélem, megértettétek a bevezető szöveget!

28. óra: Számonkérés a Józsuétól Salamonig terjedő kor történeti bevezetéséből; Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)

a) Az óra felépítése

Témája: Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig – számonkérés a történeti bevezetésből. Jerikó bevétele – tartalmi bevezetés.

Célja: A Józsuétól Salamonig terjedő kor történeti ismereteinek számonkérése. Ismerkedés a Jerikó bevételéről szóló szöveggel. Kiselőadás előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 3-4'	Tartalmi bevezetése rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Mettől meddig tartott a bírák kora? • Mely területeket foglalták el először az izraeliták? • Kinek az uralkodási ideje Kr. e. 1010-970? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 51-52. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 1'	1. Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: • Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. • Segédeszközt nem lehet használni. • Munkaidő: 20'. 3. Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgoztatás 20+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgoztatás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16) – tartalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Jerikó bevétele – tartalmi bevezetés
(Józs 6, 1-16)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Józs 6, 1-16 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás

Feldolgozás kezdete: a szöveg tartalmának felidézése	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
--	--	-----------

4'

Befejezés / kiselőadások előkészítése	<u>Házi feladat:</u> nincs. Szorgalmi házi feladat: – Nézzenek utána, mit lehet tudni Jerikóról mint ősi városról. – Információforrásként különféle lexikonokat használhatnak: pl. a Haag-féle Bibliai Lexikont; aki tud, az Interneten is kereshet adatokat. – Képeket is hozhatnak, ha tudnak. – A talált információkat, a történelmi adatokat a füzetükbe jegyzeteljék ki. Következő órán kiselőadást lehet tartani a gyűjtött anyagból.	Füzet
---------------------------------------	--	-------

5'

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Dolgozatkérdések

A csoport

1. Ismertesd vázlatosan a bírák korát!
Válaszodban térj ki:
 - a) az időpontra;
 - b) a társadalmi/politikai jellemzőkre;
 - c) a vallási jellemzőkre;
 - d) a kor vezető személyiségeinek jellemzőire.
2. Mikor uralkodott Dávid?

B csoport

1. Ismertesd vázlatosan Józsué korát!
Válaszodban térj ki:
 - a) az időpontra;
 - b) a honfoglalás lépéseire;
 - c) a Biblián kívüli forrásra.
2. Ki volt Sámuel?
3. Mikor uralkodott Saul?
4. Mikor uralkodott Salamon?

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok**A csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. Ismertesd vázlatosan a bírák korát! Válaszodban térj ki:			
a) az időpontra	1 pont	Kr. e. 1200-1030	1 p
b) a társadalmi/politikai jellemzőkre	3 pont	a honfoglalás folytatódik	1 p
		küzdelem pl. a filiszteusokkal	1 p
		nincs központi hatalom	1 p
c) a vallási jellemzőkre	2 pont	a központ: Siló	1 p
		nincs vallási egység	1 p
d) a kor vezető személyiségeinek jellemzőire	4 pont	vezetők a bírák	1 p
		karizmatikus személyek	1 p
		a népet irányítják	1 p
		bírói feladat	1 p
2. Mikor uralkodott Dávid?	1 pont	Kr. e. 1010-970	1 p

A dolgozat értékelése:

10-11 pont **5**; 8-9 pont **4**; 6-7 pont **3**; 4-5 pont **2**; 1-3 pont **1****B csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. Ismertesd vázlatosan Jósue korát! Válaszodban térj ki:			
a) az időpontra	1 pont	Kr. e. 13. sz.	1 p
b) a honfoglalás lépéseire	5 pont	őslakosok: lazán kapcsolódó városállamokban	1 p
		Jordántól nyugatra hamarabb	1 p
		békés beszivárgással	1 p
		sűrűn lakott városokat később	1 p
		fontos városok, pl. Lákis	1 p
c) a Biblián kívüli forrásra	2 pont	Merneptah fáraó	1 p
		emlékoszlopa	1 p
2. Ki volt Sámuel?	1 pont	az utolsó bíró	1 p
3. Mikor uralkodott Saul?	1 pont	Kr. e. 1030-1010	1 p
4. Mikor uralkodott Salamon?	1 pont	Kr. e. 970-931	1 p

A dolgozat értékelése:

10-11 pont **5**; 8-9 pont **4**; 6-7 pont **3**; 4-5 pont **2**; 1-3 pont **1**

29. óra: Isten működése Józsue életében: Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)

a) Az óra felépítése

Témája: Isten működése Józsue életében: Jerikó bevétele.

Célja: A Jerikó bevételéről szóló bibliai elbeszélés (Józs 6, 1-16) szóelemzése, szövegértelmezése. Kiselőadások Jerikóról, a Jordán völgyében fekvő ősi városról. Reflektálás sikereink ajándék voltára.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten működése Józsue életében: Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16) – a szentírási részlet feldolgozásának folytatása. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Isten működése Józsue életében: Jerikó bevétele
(Józs 6, 1-16)

Kapcsolódás az előző órához: kiselőadások 8-10'	Az önkéntesek megtartják időkeretek közé szorított kiselőadásukat Jerikóról, az ősi városról. A tanár az előadással párhuzamosan a legfontosabb, megtanulandó ismereteket <u>rögzíti</u> (ha szükséges, az előadás végén pontosít, kiegészít): jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben. A kiselőadások végén megnézik a tanulók által hozott képeket, amelyeket lehet, kiteszik a faliújságra. A tanár is előkészít képeket, ezeket kivetíti.	Tábla, füzet Képek Jerikóról
--	---	---------------------------------

Táblakép (folytatás)

Jerikó:

- ❖ a Jordán völgyében fekszik
- ❖ ősi (több ezer éves) város
- ❖ az ősi Jerikó a Kr. e. 13-12. sz.-ban már lakatlan volt, esetleg romokban hevert
- ❖ régészeti ásatások – Tell-esz-Szultan

Feldolgozás		
a) Szóelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegezi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 55-56. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **járáatok körül:** liturgikus körmenet, de ostromot is jelenthet
- ❖ **a hetedik napon:** a kultikus elbeszélés eleme
- ❖ **a szövetség ládája:** Jahve jelenlétét jelképezi
- ❖ **harsonaszó:** a harsona kultikus és harcászati eszköz is
- ❖ **törjön ki ... lármába:** harci és vallási rítus, Jahve hatalmának elismerése
- ❖ **ne lármázzatok ... míg:** a Jahve jelenlétére emlékeztető rituális kiáltozást nem előzheti meg más zaj

b) Értelmezés	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
10'	1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Milyen műfajú a szöveg? • Mik a régészeti tények Jerikóval kapcsolatban? • Mit akar a szerző megfogalmazni? • Ki az elsődleges cselekvő?	Tk. 57. o.
	2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A szöveg háborús cselekményt ír le kultikus elemekkel. A szerző tulajdonképpen hálát ad Jahvének, hogy sikerült birtokba venniük az Ígéret földjét.

Aktualizálás	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével:	Tk. 57. o.
5'	• Hogyan reagálnak az izraeliták a honfoglalás sikereire, az Ígéret földjének birtokba vételére? • Mi mit kezdünk sikereinkkel?	
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéli az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszélük meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Befejezés	<u>Házi feladat</u> : Megtanulandó: Szentírással elemezni a Józs 6, 1-16 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 54-57. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 54-57. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

Képek Jerikóról

A mai Jerikó határában, attól 2 km-re áll a Tell-esz-Szultan, az a törmelékdomb, amely az ősi város maradványait rejt

Tell-esz-Szultan – részlet

30. óra: Istenélmények a bírák korában: Sámson hőstette (Bír 16, 1-31)**a) Az óra felépítése**

Témája: Istenélmények a bírák korában: Sámson hőstette – Sámson fogsága és halála.

Célja: A Sámson hőstettét bemutató bibliai rész (Bír 16, 1-31) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás az Isten által ránk bízott feladatokra.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A Jerikó bevételéről szóló részlet (Józs 6, 1-16) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Sámson hőstette (Bír 16, 1-31). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Istenélmények a bírák korában: Sámson hőstette (Bír 16, 1-31)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Bír 16, 1-31 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szövelemzés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 61. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Sámson:** 'a nap fia', a bírák egyike, legendás alak
- ❖ **Delila:** 'leomló hajfűrt', Sámson kedvese

- ❖ **nazír:** Istennek szentelt személy, ennek jeleként tartózkodott bizonyos ételektől, italoktól, és nem vágta le a haját
- ❖ **eltávozott ... ereje:** csak addig volt Sámsonnak ereje, amíg hű maradt Jahvéhoz

c) Értelmezés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Milyen műfajú a szöveg? • Ki az elsődleges cselekvő? • Miért vesztette el és miért nyerte ismét vissza Sámson az erejét? 2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 62-63. o. Táblakép, füzet
-------------------------	--	--

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A szöveg műfaja mesés és legendás elemekkel átszőtt elbeszélés. Arra figyelmezteti az olvasót, hogy az embernek addig van ereje, amíg hű Istenhez.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Követ-e el bűnt Sámson? • Mikor hajtja végre feladatát? • Ránk milyen feladatot bíz Isten?	Tk. 63. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Bír 16, 1-31 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 60-63. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 60-63. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

31. óra: Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51)**a) Az óra felépítése****Témája:** Isten jelenléte Dávid életében: Dávid győzelme Góliát fölött.**Célja:** A Dávid győzelméről szóló szöveg (1 Sám 17, 1-51) szövelemzése, szövegértelmezése.
Reflektálás: mit kezdhetünk ránk nehezedő feladatainkkal.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Sámson hőstette – a szöveg (Bír 16, 1-31) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten jelenléte Dávid életében: Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Isten jelenléte Dávid életében: Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51)

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 5'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az 1 Sám 17, 1-51 szövegét.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 5'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Értelmezés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Milyen műfajú a szöveg? • Ki az elsődleges cselekvő? • Miért Dávid győz? 2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 67. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Az elbeszélés népi monda és kultikus elbeszélés elemeiből áll. A szerző azt akarja bizonyítani, hogy Dávid alkalmasabb az uralkodásra, mint Saul. Dáviddal van az Úr, ez a szöveg legfontosabb mondanivalója.

3. Isten megtapasztalása Józsuétól Salamonig

Aktualizálás 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: Hogyan birkózunk meg a fölénk tornyosuló feladatokkal?	Tk. 68. o.
Befejezés 3'	<u>Házi feladat:</u> - Megtanulandó: Szentírással elemezni (tartalom, értelmezés) az 1 Sám 17, 1-51 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 67-68. o.). - Mindenki nézzon utána, mi annak a templomnak a neve, ahová tartozik. Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 67-68. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

32. óra: Isten jelenléte Salamon életében: Salamon templomavatási imája **(részletek az 1 Kir 6-8-ból)**

a) Az óra felépítése

Témája: A Salamon építette templom mint a Jahvéval való találkozás színhelye.

Célja: Salamon templomavatási imájának (1 Kir 6,1; 8, 10-13.22-29.41-43) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás arra, mit jelent számunkra a templom.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A Dávid Góliát fölött aratott győzelmét bemutató szöveg (1 Sám 17, 1-51) rövid tartalma és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Bevezetés, az aktualizálás előkészítése 3'	Előkészítés egyéni munka keretében, tanári kérdésekkel irányítva: 2-3 mondatot írat a tanulókkal a füzetükbe: • Mit jelent számunkra a templom? • Milyen élményük van templomokkal kapcsolatban?	Füzet
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Salamon templomavatási imája (részletek az 1 Kir 6-8-ból). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Salamon templomavatási imája
(részletek az 1 Kir 6-8-ból)

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 3'	<u>Kikeresteti a tankönyvből</u> és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az 1 Kir 6-8 részleteinek szövegét.	Tk. 66-67. o.
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 3'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a tankönyvi szöveget.	Tk. 66-67. o.
b) Szövelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 67. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **felhő:** Jahve jelenlétének szimbóluma
- ❖ **ég s az egek egei:** a korabeli világkép eleme, Isten világfelettségét fejezi ki
- ❖ **idegen:** azaz nem zsidó; az ima vége valószínűleg már a babiloni fogság után íródott

c) Értelmezés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmzéséből keresteti ki a tanulókkal: • Milyen műfajú a szöveg? • Kinek van szüksége templomra? 2. <u>Rögzítik</u> az értelmzést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 68. o. Táblakép, füzet
----------------------	---	-----------------------------------

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

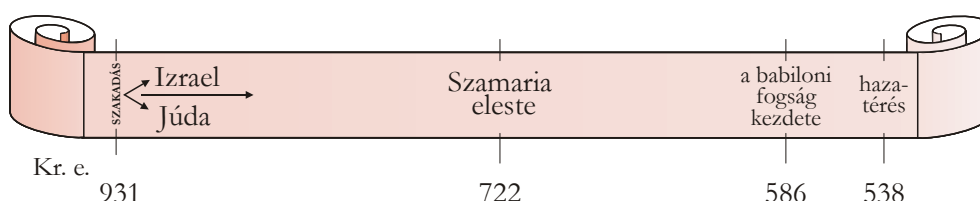
Az Istennel való találkozás helyére mindig az embernek van szüksége. Az elbeszélés figyelmezteti az olvasót, hogy Istent földi szem nem láthatja.

Aktualizálás és kapcsolódás az előző órához, a hf. megbeszélése 5'	<u>Tanórai beszélgetés:</u> • Előveteti a tanulókkal az óra elején írt mondatokat, és önként jelentkezőkkel felolvastatja, amit írtak. • Megbeszéli azt is, kinek sikerült azonosítania, melyik templomhoz tartozik. • Javaslatot tesz közös templomlátogatás szervezésére.	Tk. 68. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni az 1 Kir 6-8 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 66-68. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 66-68. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

4. ISTENÉLMÉNYEK A PRÓFÉTÁK ARANYKORÁBAN

- 33. óra: A próféták aranykora – történeti és irodalmi bevezetés
- 34. óra: Számonkérés a prófétai kor történeti és irodalmi bevezetőjéből
- 35. óra: Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében (1 Kir 18, 16b-40)
- 36. óra: Ámosz jóvendölése Jahve napjáról (Ám 5, 18-24)
- 37. óra: Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9)
- 38. óra: A messiási eszme gyökerei Nátán jóvendölésében (2 Sám 7, 4-16)
- 39. óra: Izajás jóvendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)
- 40. óra: Izajás próféciaja a királyi gyermekről (Iz 8,23b - 9,6)
- 41. óra: A Messiásra vonatkozó izajási ígéret (Iz 11, 1-9)
- 42. óra: Összefoglalás: Illés, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás
- 43. óra: Számonkérés: Illés, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás
- 44. óra: Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)
- 45. óra: Ezekiel jóvendölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)
- 46. óra: A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)
- 47. óra: Összefoglalás: Jeremiás, Ezekiel, Második Izajás
- 48. óra: Számonkérés Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás próféciaiból

33. óra: A próféták aranykora – történeti és irodalmi bevezetés**a) Az óra felépítése**

Témája: Istenélmények a próféták aranykorában – történeti és irodalmi bevezetés.

Célja: A próféták aranykora (Kr. e. 931-től 538-ig) történeti háttérének, a prófétai irodalom alapvető műfajainak (prófétai elbeszélések, kölcsönzött beszédformák, mondások, messiási jóvendölések), ezek jellemzőinek megismerése. Csoportmunka kialakítása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 2'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a téma bevezetése kérdésekkel: - Próféta: mi jut a tanulók eszébe erről a szóról? - Mit hallottak korábban e korról, vannak-e ismereteik?	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A próféták aranykora – történeti és irodalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA próféták aranykora – történeti és irodalmi bevezetés

Bevezetés a csoportmunkába

a) Csoportok kialakítása 2'	3-4 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal, kiszámolással vagy ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkétyűk
b) A feladat megadása 3'	1. Ismerteti a csoportmunka menetét: - csoportokban dolgoznak, minden csoport kap egy feladatot; - a felkészülési idő 5 perc; a feladat megoldásához a tankönyvet (69-72. o.) használhatják, jegyzetelniük kell; - a csoportnak „szónokot” kell választania, aki a felkészülési idő leteltével beszámol az elvégzett feladatról. 2. Kiadja a feladatokat: Minden csoport megkapja a sorszámanak megfelelő feladatkártyát, amelyen a csoport pontos feladata áll.	Tk. 69-72. o. Feladatkártyák Füzet
A feladat elvégzése csoportokban 5'	- A csoportok munkához látnak. - A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz. - Az 5' letelte előtt jelzi, mennyi idő van még a feladatra.	
Ismeretek prezentálása, jegyzetelés 20'	1. A feladatkártyák sorszáma szerinti rendben a csoportok szónokai a táblához mennek, és ismertetik vázlatukat. Ha egy feladatot több csoport is kapott, képviselőik együtt mennek ki, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát. 2. A tanár a beszámolók közben jegyzeteli a táblán a fontos adatokat (együttal szűri is az elhangzottakat). 3. A tanulókat is jegyzetelésre szólítja fel.	Tábla Füzet

Táblakép (folytatás)

A próféták aranykora: a dávidi birodalom kettészakadásától a zsidók babiloni fogságának végéig.

Új gondolkodásmód jellemzi a kort az üdvösségről és az üdvösség közvetítőjéről:

- ❖ az üdvösség nem csupán a zsidó népre, hanem minden népre kiterjed
- ❖ üdvösségközvetítő: a királyi Messiás (Emmánuel, királyi gyermek, pásztor), az Úr Szolgája

a) A próféták aranykora a történettudományokban

- ❖ próféta:
 - olyan személy, aki Isten nevében beszél, isteni akaratot vagy útmutatást hirdet jóslatok, ill. jelképes cselekedetek formájában
 - a prófétaág gyökerei Mózesig nyúlnak vissza
 - próféta közösségek: nemzeti és vallási egységesítő erő képviselnek
 - kiemelkedő karizmatikus személyek: Sámuel, Nátán, Illés, Elizeus
 - klasszikus prófétaág: Ámosz, Ózeás, Izajás, Mikeás, Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás
- ❖ a kettészakadt dávidi birodalom: Izrael és Júda
 - Izrael:
 - nagyobb terület, gazdagabb, zavaros belpolitikai helyzet
 - prófétái: Illés, Elizeus, Ámosz, Ózeás – a vallás tisztaságát védelmezték a pogány papok és próféták tevékenységével szemben
 - összeomlás: Kr. e. 722-ben – asszír fogság
 - Júda:
 - kisebb terület, szegényebb, de szellemi-lelki gazdaság: jeruzsálemi templom, ünnepi zarándoklatok
 - Ácház király: szír-efraimita háború – asszír befolyás
 - Jozija király: vallási reform – törvénygyűjtemény megtalálása
 - prófétái: Izajás, Mikeás, Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás
 - összeomlás: Kr. e. 598-ban – babiloni fogság
- ❖ a babiloni fogság időszaka (Kr. e. 586-538):
 - vallási és nemzeti öntudat erősödése a papok, próféták hatására
 - imaházak (gör. szünagógé): elmélkedés történelmükről, vétkeikről, Istenükről, jövőjükéről
 - Círus perzsa király rendelete – visszatérés Júdába

b) A próféták aranykora a Bibliában – irodalmi műfajok

Elbeszélések

- ❖ egy-egy próféta életének eseményeiről (meghívásáról, látomásairól, szimbolikus cselekedeteiről) és igehirdetéséről szóló írások

Kölcsönzött beszédformák: az élet különféle területeiről származó műfajok

- ❖ magasztaló ének; himnusz; siratóének; gúnydal (példák)

Mondások

- ❖ Isten nevében megfogalmazott, bajt vagy üdvösséget hirdető kijelentések

Messiási jövendölések

- ❖ cél: a remény ébrentartása; Isten a jövőben is segít, elküldi az üdvösség közvetítőjét
- ❖ próféta homály: a próféciák egyszerre vonatkoznak a próféta korára és a távoli jövőre
- ❖ a Messiás hozta üdvösséget, az Isten országát valószerűtlen látomások keretében mutatják be

Ismeretek megszilárdítása 5'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat: • Mit jelent a próféta szó? • Mikorra nyúlik vissza a prófétaág kezdete? • Mikor szakadt ketté az ország? • Mi jellemezte Izraelt? • Mi jellemezte Júdát? • Ki volt Jozija? Milyen esemény fűződik a nevéhez? • Mikorra tehető a babiloni fogság? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 69-72. o. Táblakép, füzet
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a korszak történeti háttéréről elhangzott ismeretek, a műfajok jellemzői (a füzet jegyzete, tk. 69-72. o.). Következő órán írásbeli számonkérés az óra anyagából (20'; segédeszköz: nincs).	Füzet, tk. 69-72. o.

b) Háttéranyagok

Ültetőkártyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 3-4 tanuló kerüljön.

Feladat-kártyák

A feladat-kártyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni.

Lehetőség szerint a 6 feladatnak megfelelően 6 csoport legyen. Minden csoport 1 feladatot kap. Ha több csoport van, 1 feladatot több csoport is megold (ekkor képviselőik együtt állnak az osztály elé, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát). Ha kicsi a létszám, a tanulók kettesével is dolgozhatnak.

Az egyes csoportok feladatai:

1. csoport: A tk. 69. oldalán az a) pont 1. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a **próféta** szó jelentését és a prófétaág történetét!
2. csoport: A tk. 70. oldalának 1-2. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a kettészakadt dávidi birodalom északi részének, **Izraelnek** a történetét!
3. csoport: A tk. 70. oldalának 3. bekezdéséből (71. o. közepéig) jegyzeteljétek ki a kettészakadt dávidi birodalom déli részének, **Júdának** a történetét!
4. csoport: A tk. 71. oldalának 2. bekezdéséből jegyzeteljétek ki a zsidók **babiloni fogságáról** szóló történeti leírást!
5. csoport: A tk. 72. oldalán a b) pontból jegyzeteljétek ki az **elbeszélés**, a **kölcsönzött beszédformák** és a **mondások** műfaji jellemzőit! A Bibliából olvassátok el a szövegben megjelölt részeket, és röviden foglaljátok össze az idézetek tartalmát!
6. csoport: A tk. 72. oldalának 3. bekezdéséből és az 1-3. pontokból jegyzeteljétek ki a **messiási jövendölések** műfaji jellemzőit!

Táblakép (vetíthető formában)

34. óra: Számonkérés a prófétai kor történeti és irodalmi bevezetőjéből**a) Az óra felépítése**

Témája: Írásbeli számonkérés a prófétai kor történeti és irodalmi bevezetőjéből.

Célja: A próféták aranykorához kapcsolódó történeti és irodalmi ismeretek számonkérése. Reflektálás a prófétai hivatásra.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetése rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Mikorra tehető a próféták aranykora? • Mi jellemezte Júda életét? • A próféták milyen beszédformákat használtak? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 69-72. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 1'	1. Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: • Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. • Segédeszközt nem lehet használni. • Munkaidő: 20'. 3. Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgoztatás 20+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgoztatás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját:</u> Reflektálás a prófétai hivatásra.	
Reflektálás a prófétai hivatásra – aktualizálás 10-15'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével. Megmutatja Sieger Köder Illés c. festményét. • Milyen testtartásban van a próféta, mit látunk az alakjából? (kinyújtott kéz, eltakart arc...) • Milyen természeti jelenségeket festett meg a művész? (vihar, villámlás, tűz) • Milyen színek uralják a festményt? (sok a piros) • Honnan ismerősek ezek a motívumok? (mózesi történetek) • Mit mutatnak ezek a jelek, ki a fontos Illés életében? „Hol” találkozhat Istennel? • Mi hol találkozhatunk Istennel? Mikor tudjuk betölteni küldetésünket?	Sieger Köder festménye
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Olvassák el a 1 Kir 18, 16b-40 szövegét, és írják le 3-4 mondatban a tartalmát a füzetükbe.	Füzet

b) Háttéranyagok

Dolgozatkérdések

A csoport

1. Melyik kort nevezzük a próféták aranykorának?
2. Magyarázd meg a próféta szó jelentését! Sorold fel a pogány befolyás ellen küzdő prófétákat!
3. Mutasd be Izrael történetét!
4. Mutasd be a babiloni fogság történetét!
5. Határozd meg az elbeszélések, a kölcsönzött beszédformák és a mondások műfaji sajátosságait!

B csoport

1. Milyen új vonások jellemezik a próféták aranykorát?
2. Adj rövid történeti áttekintést a próféta kialakulásáról! Sorold fel a nagy prófétákat a 8. századtól!
3. Mutasd be Júda történetét!
4. Mutasd be a babiloni fogság történetét!
5. Határozd meg a messiási jövendések műfaji sajátosságait!

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok

A csoport

	Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1.	Melyik kort nevezzük a próféták aranykorának?	3 pont	a Dávidi birodalom kettészakadásától a zsidók babiloni fogságának végéig Kr. e. 931-538	1 p 1 p 1 p
2.	Magyarázd meg a próféta szó jelentését! Sorold fel a pogány befolyás ellen küzdő prófétákat!	4 pont	görög prophétész (hírnök, szóvivő, beszélő) olyan személy, aki Isten nevében beszél, isteni akaratot vagy útmutatást hirdet jóslatok, ill. jelképes cselekedetek formájában Sámuel, Nátán, Illés, Elizeus	1 p 1 p 1 p 1 p
3.	Mutasd be Izrael történetét!	4 pont	nagyobb terület, gazdagabb, zavaros belpolitikai helyzet próféták: Illés, Elizeus, Amosz, Ózeás a vallás tisztaságát védelmezték a pogány befolyással szemben összeomlás: Kr. e. 722, asszír fogság	1 p 1 p 1 p 1 p
4.	Mutasd be a babiloni fogság történetét!	3 pont	Kr. e. 586-538 vallási és nemzeti öntudat erősödése, imaházak: ima, elmélkedés történelmükről, vétkeikről, Istenükről, jövőjükéről Círusz perzsa király engedélyével tértek vissza Júdába	1 p 1 p 1 p
5.	Határozd meg az elbeszélések, a kölcsönzött beszédformák és a mondások műfaji sajátosságait!	4 pont	elbeszélések: egy-egy próféta életének eseményeiről, igehirdetéséről szólnak kölcsönzött beszédformák: (példákkal) magasztaló ének, himnusz, siratóének, gúnydal mondások: Isten nevében megfogalmazott, bajt vagy üdvösséget hirdető kijelentések	1 p 2 p 1 p

A dolgozat értékelése:

16-18 pont **5**; 13-15 pont **4**; 10-12 pont **3**; 6-9 pont **2**; 1-5 pont **1**

B csoport

	Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1.	Milyen új vonások jellemezik a próféták aranykorát?	3 pont	új gondolatok az üdvösségről és az üdvösség közvetítőjéről üdvösség: minden emberre kiterjed üdvösségközvetítő: a királyi Messiás, az Úr Szolgája	1 p 1 p 1 p
2.	Adj rövid történeti áttekintést a próféta-ság kialakulásáról! Sorold fel a nagy prófétákat a 8. századtól!	4 pont	Mózes, a profetikus szabadító Kr. e. 11. sz.: első prófétaközösségek (elragadtatás, ének, ritmikus zene) bírák korában: nemzeti és vallási egységesítő erő Ámosz, Ózeás, Izajás, Mikeás, Jeremiás, Ezeiel, Második Izajás	1 p 1 p 1 p 1 p
3.	Mutasd be Júda történetét!	5 pont	kisebb terület, szegényebb, de szellemi-lelki gazdagság: templom, zárandoklatok Acház: szír-efraimita háború Jozija: vallási reformok (törvénygyűjtemény megtalálása) próféták: Izajás, Mikeás, Jeremiás, Ezeiel, Második Izajás összeomlás: Kr. e. 598, babiloni fogság	1 p 1 p 1 p 1 p 1 p
4.	Mutasd be a babiloni fogság történetét!	3 pont	Kr. e. 586-538 vallási és nemzeti öntudat erősödése, imaházak, ima, elmélkedés történelmükről, vétkeikről, Istenükről, jövőjükéről Círusz perzsa király engedélyével visszatértek Júdába	1 p 1 p 1 p
5.	Határozd meg a messiási jövendések műfaji sajátosságait!	3 pont	cél: a remény ébrentartása; Isten a jövőben is segít, elküldi az üdvösség közvetítőjét prófétai homály: a prófécia-ák egyszerre vonatkoznak a próféta korára és a távoli jövőre a Messiás hozta üdvösséget, az Isten országát valószerűtlen látomások keretében mutatják be	1 p 1 p 1 p

A dolgozat értékelése:

16-18 pont **5**; 13-15 pont **4**; 10-12 pont **3**; 6-9 pont **2**; 1-5 pont **1**Sieger Köder festménye: Illés

35. óra: Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében (1 Kir 18, 16b-40)**a) Az óra felépítése**

Témája: Isten üzenete Illés működésében – Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében.

Célja: Az Illés szimbolikus tettét bemutató elbeszélés (1 Kir 18, 16b-40) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás arra, hogyan tehetünk tanúságot életünkben.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében (1 Kir 18, 16b-40). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Illés szimbolikus cselekedete a Jahve-hit védelmében
(1 Kir 18, 16b-40)

Feldolgozás

a) Kapcsolódás az előző órához: a hf. megbeszélése 3'	2-3 tanulóval felolvastatja a házi feladatot: az 1 Kir 18, 16b-40 rövid tartalmát.	Füzet
b) Szóelemzés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 74. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Illés:** 'Jahve Isten'
- ❖ **Ácháb:** Izrael királya, aki elnézte a Baál-kultuszt
- ❖ **Baálok:** bálvány-istenek
- ❖ **Kármel:** hegy a Földközi-tenger partján
- ❖ **Jezabel:** Ácháb föníciai felesége, a Baál-kultusz támogatója
- ❖ **késekkal ... vagdalták magukat:** Keleten szokás volt, célja az önkívületi állapot elérése, melyet az ima-meghallgatás feltételének tekintettek
- ❖ **megölette őket:** a kifejezés Illés végérvényes diadalára utal

c) Értelmezés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Mi az elbeszélés műfaja? • Miért küzd Illés? 2. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 77. o. Táblakép, füzet
-------------------------	---	-----------------------------------

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Az elbeszélés műfaja monda. Arra emlékeztet, hogy a próféta hitelesen és hatékonyan szállt szembe a pogány hiedelmekkel és tett tanúságot az élő Istenről.

Aktualizálás 5-6'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Hogyan kapcsolhatjuk össze a múlt órai Illés-ábrázolást az Illés szimbolikus tettét bemutató szöveggel? • Nekünk mikor van szükségünk nagy bátorságra?	Tk. 78. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni az 1 Kir 18, 16b-40 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 73-74.77-78. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 73-74.77-78. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

36. óra: Ámosz jóvendölése Jahve napjáról (Ám 5, 18-24)**a) Az óra felépítése****Témája:** Isten üzenete Ámosz jóvendölésében – Ámosz jóvendölése Jahve napjáról.**Célja:** Ámosz Jahve napjáról szóló jóvendölésének (Ám 5, 18-24) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás a belső elköteleződés fontosságára. Kiselőadások előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az Illés szimbolikus tettét bemutató elbeszélés (1 Kir 18, 16b-40) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten üzenete Ámosz jóvendölésében – Ámosz jóvendölése Jahve napjáról (Ám 5, 18-24). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Ámosz jóvendölése Jahve napjáról
(Ám 5, 18-24)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Ám 5, 18-24 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 76. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **az Úr napja:** az az idő, amikor – a népi várakozás szerint – Isten igazságot szolgáltat
- ❖ **sötétség:** figyelmeztetés, hogy Isten napja a bűnösöknek szenvedés lesz

- ❖ **elvetem ünnepeiteket:** ennek oka, hogy az izraeliták úgy gondolták, áldozatokkal, szertartásokkal kikényszeríthetik Isten támogatását
- ❖ **jog ... igazság:** az Úr napján csak azok menekülhetnek meg, akik életükkel, tetteikkel mutatták meg, hogy Istenhez tartoznak

b) Értelmezés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
	1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelméletet: Tk. 77-78. o.	
	• A próféta szerint mit kifogásol Isten? • Milyen tetteket vár Isten az embertől? • Miért fontos, hogy igazságosság uralkodjék az emberek között?	
	2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal:	
	• Mi jelent az Úr napja a próféciában? • Mit üzen Isten Ámosz prófétán keresztül? • Mely kor emberének szól az Ámosz által tolmácsolat üzenet?	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelméletet: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Ámosz arról az időszakról beszél, amikor Isten elmarasztalja a bűnösöket, boldogsággal ajándékozta meg az igazakat. A próféta figyelmeztet: Istennek nem áldozat kell, hanem szeretet, az Ő útmutatásainak elfogadása.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével:	Tk. 78. o.
	• Mennyire fontosak a vallási gyakorlatok? • Mit jelent az elkötelezett vallásos élet? • Te hogyan tudod ezt megvalósítani életedben?	
Kiselőadások előkészítése 5'	A tanár felveti, hogy a próféták életét bemutató kiselőadásokat lehet tartani – megbeszéli a tanulókkal, kik vállalkoznának erre. Megegyeznek:	
	• ki és milyen témából tart kiselőadást (4 tanuló); • melyik kiselőadás melyik órán kerül sorra (Izajás: 39. óra; Jeremiás: 44. óra; Ezekiel: 45. óra; Második Izajás: 46. óra); • tartalma: a Haag-féle Bibliai Lexikon megfelelő szócikke; • az előadás ideje: 5-6' (ld. a táblázatot a kiselőadások tervezéséhez); • a munka értékelése: 5.	Táblázat a kiselőadások tervezéséhez Források a prófétákhoz
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni az Ám 5, 18-24 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 76-78. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 76-78. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Táblázat a kiselőadások tervezéséhez

Próféta	Idő	Vállalkozó	Időpont	
			Óra	Dátum
Izajás	5-6 perc		39. óra	
Jeremiás	5-6 perc		44. óra	
Ezekiel	5-6 perc		45. óra	
Második Izajás	5-6 perc		46. óra	

Források a prófétákhoz

A kiselőadások anyagát vagy a Haag-féle Bibliai Lexikonból keressék ki a tanulók, vagy a kezükbe lehet adni fénymásolt/nyomtatott formában.

Haag, Herbert: Bibliai Lexikon, Szent István Társulat, Budapest 1989

Izajás 756-758. oldal

Jeremiás 810-811. oldal

Ezekiel 415-416. oldal

Második Izajás (Deutero-Izajás) 255. oldal; 760. oldal

37. óra: Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9)**a) Az óra felépítése****Témája:** Isten üzenete Ózeás életében – az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás.**Célja:** Az Isten megbocsátó szeretetéről szóló prófécia (Óz 11, 1b-9) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás Isten gyengéd szeretetére.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Ámosz Jahve napjáról szóló jövődőlésének (Ám 5, 18-24) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten üzenete Ózeás életében – az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Óz 11, 1b-9 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szövelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 76-77. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **az én fiamat:** a szertő apa és gyermeke kapcsolatához hasonló Isten és a nép kapcsolata
- ❖ **távoztak:** a nép hűtlenségére utal
- ❖ **dajkája voltam ... karjaimon hordoztam:** szerető kapcsolat

- ❖ **visszatér Egyiptom földjére:** megpróbáltatásokat helyez kilátásba
- ❖ **haragom heve:** antropomorfizmus: a hűtlenségnek lehetnek következményei
- ❖ **Szent:** Isten máshogy cselekszik, mint az ember, az ő szeretete nagyobb az emberénél

b) Értelmezés 10-12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
	1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmezést:	Tk. 78. o.
	• A próféta milyennek mutatja Istent? • Milyen mutatkozott az ember?	
	2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal:	
	• Milyen üzenete van ennek a próféciónak? • Megszakítja-e Isten a kapcsolatot Izraellel?	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A próféta azt a tapasztalatot fogalmazza meg, hogy Isten a nép hűtlensége ellenére sem hagyja el övét. Gyengéd szeretettel fordul az ember felé.

Aktualizálás 5-6'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: (Segítség lehet Sieger Köder festménye.)	Tk. 78. o. Sieger Köder festménye
	• Tényleg jobban szeret minket Isten mindenki másnál?	
Befejezés 5'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni az Óz 11, 1b-9 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 76-78. o.).	Füzet, tk. 76-78. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Sieger Köder festménye: „Karjaimon bordonztam”

38. óra: A messiási eszme gyökerei Nátán jövődölésében (2 Sám 7, 4-16)**a) Az óra felépítése**

Témája: A messiási eszme gyökerei a Nátán-jövendölésben.

Célja: A Nátán-jövendölés (2 Sám 7, 4-16) szövelemzése, szövegértelmezése. A próféciaírók írt dolgozat kiosztása, a tapasztalatok megfogalmazása. Reflektálás a Szabadító jelenlétére életünkben.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 2'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a Dávid királyról tanult ismeretek fel-elevenítése kérdések segítségével: • Mikor uralkodott Dávid? • Milyen király volt Dávid, kiből bízott? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 52.64-68. o. Tk., füzet
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A messiási eszme gyökerei a Nátán-jövendölésben (2 Sám 7, 4-16). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A messiási eszme gyökerei a Nátán-jövendölésben
(2 Sám 7, 4-16)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal maguk-ban a 2 Sám 7, 4-16 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szövelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 66 o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **palotájában:** a palota vagy ház lakóhely, de dinasztia is
- ❖ **elhozta ... a legelőről:** Dávid pásztorfiú volt

- ❖ **nagy nevet szereztem neked:** Isten adja a nevét, azaz megfelel az isteni tervnek
- ❖ **atyja leszek:** Isten és a nép közti szövetséget fejezi ki, a Messiásra vonatkozik
- ❖ **állandó lesz...:** Jahve fenntartja a dávidi házat az üdvösség közvetítésére – akkor is, ha egyes tagja erre méltatlannak bizonyulnak

b) Értelmezés 12'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
	1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmezést:	Tk. 68. o.
	• Mit tudunk meg Dávid utódjáról? • Mi jellemzi uralmát?	
	2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmzéséből keresteti ki a tanulókkal:	
	• Milyen üzenete van ennek a próféciónak? • Milyen eszme jelenik meg benne? • Mi jellemzi az üdvösségközvetítőt?	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A próféciaában megjelenik a királyi Messiás eszméje. A Messiás ('Fölkent') olyan személy, aki üdvösséget hoz Istentől kapott hatalmánál fogva.

Aktualizálás 5-6'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével:	Tk. 68. o.
	• Kiben teljesedett ki ez a várakozás? • Hogyan teljesedik ki a mi életünkben is a Szabadító meg tapasztalása?	
Házi feladat kijelölése 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a 2 Sám 7, 4-16 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 66.68. o.). Figyelmezteti az érintett tanulót: a következő órán kiselőadás – Izajás próféta.	Füzet, tk. 66.68. o.
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 3-5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása:</u> Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

39. óra: Izajás jóvendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)**a) Az óra felépítése**

Témája: Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről – jóvendölése az Emmánuelről.

Célja: Az Emmánuel-jóvendölés (Iz 7, 10-17) szövelemzése, szövegértelmezése. Kiselőadás Izajásról. Reflektálás arra, hogy 'Velünk az Isten'.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A Nátán-jóvendölés (2 Sám 7, 4-16) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Izajás próféta élete, Izajás jóvendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképIzajás jóvendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)

Kiselőadás 5-6'	Az Izajás-témából felkészült tanuló megtartja kiselőadását. A tanár az előadással párhuzamosan a legfontosabb, megtanulandó ismereteket <u>rögzíti</u> (ha szükséges, az előadás végén pontosít, kiegészít): jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Tábla, füzet
--------------------	--	--------------

Táblakép (folytatás)Izajás próféta:

- ❖ nevének jelentése: 'Jahve Szabadulás'; az Izajás könyve 1-39 fejezetének szerzője
- ❖ kb. Kr. e. 740-700; nagyrészt Jeruzsálemben tevékenykedik
- ❖ szót emel az igazságosságért

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Iz 7, 10-17 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
a) Szövelemzés 10'	1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 79-80. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **kérj ... jelet; nem kérek:** a király kérhetett volna útmutatást Istentől, de ezt elutasította
- ❖ **szűz:** itt talán a király felesége
- ❖ **fiút szül:** a fiú valószínűleg Hiszkija, Ácház fia
- ❖ **Emmánuel:** 'Velünk az Isten'; Jahve nem hagyja el népét
- ❖ **aludt tejet és mézet:** a gyermek születésének egyszerű körülményeit jelzi
- ❖ **megvetni a rosszat – a jót választani:** képes tudatos döntésekre

b) Értelmezés	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
10'	- Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmézést: Tk. 82. o. - A próféta milyennek mutatja Istent? - Milyennek mutatkozott az ember? - Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: - Mikor keletkezett a prófécia? - Milyen üzenete van ennek a próféciának? - Milyen jelentőséggel bír az Emmánuel név? <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), Táblakép, füzet jegyzeteltet a füzetben.	

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Kettős arculatú a prófécia. Szól saját korának (szír-efraimita háború, Hiszkija születése), de nyitott a jövő felé is. Tartalmaz elmarasztaló szavakat, de az üdvösség ígérétét is hordozza.

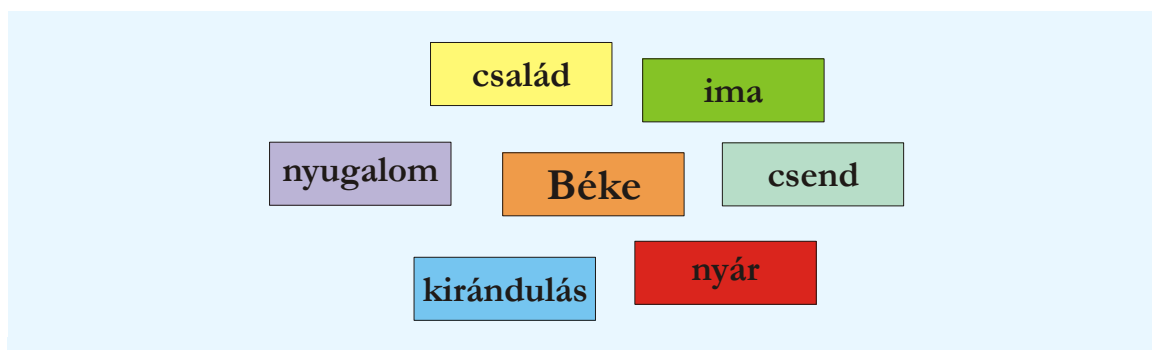
Aktualizálás	Ima saját szavakkal megfogalmazva:	Tk. 83. o.
5'	2-3 mondatos hálaadó imát írat a tanulókkal olyan helyzetekért, amelyekben megtapasztalták: velük az Isten. - Önként vállalkozókkal felolvastatja az imát (nem értékel!).	
Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: Szentírással elemezni az Iz 7, 10-17 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 79-80.82-83. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 79-80.82-83. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

40. óra: Izajás próféciaja a királyi gyermekekről (Iz 8,23b - 9,6)**a) Az óra felépítése****Témája:** Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről – próféciaja a királyi gyermekekről.**Célja:** A királyi gyermekekről szóló prófécia (Iz 8,23b - 9,6) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás a béketeremtő Isten jelenlétére.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az Emmánuel-jövendölés (Iz 7, 10-17) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Bevezetés – asszociációs előkészítés 5'	- A tanár minden tanulónak ad egy-egy színes kártyát. - A tanulók feladata: írjanak rá egy kifejezést, mely a béke szó hallatán az eszükbe jut. - A tanulók kitűzik/kiragasztják szavaikat a táblára vagy a faliújságra.	Színes kártyák Tábla, faliújság

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Izajás próféciaja a királyi gyermekekről (Iz 8,23b - 9,6). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet
---------------------------------	--	-----------------

Táblakép (folytatás)

Izajás próféciaja a királyi gyermekekről
(Iz 8,23b - 9,6)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Iz 8,23b - 9,6 szövegét.	Szentírás

4. A próféták aranykora

b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetel a füzetben.	Szentírás Tk. 80-81. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **világosság:** az asszír elnyomást követő új élet
- ❖ **sanyargatójának pálcáját:** a kegyetlen elnyomást jelképezi
- ❖ **Mádián napja:** Gedeont győzelemre Isten segítette, most is segít Isten
- ❖ **gyermek születik:** eszményi dávidi sarj, a távoli jövőben váltja valóra Isten üdvözítő tervét
- ❖ **Csodálatos Tanácsadó:** nem szorul ember tanácsára
- ❖ **Erős Isten:** Istenben lesz ereje
- ❖ **Örökkévalóság Atyja:** uralmát atyai kormányzás jellemzi
- ❖ **Béke Fejedelme:** ő a béke biztosító lesz
- ❖ **a Seregek Urának ... szeretete:** a béke Jahve ajándéka

b) Értelmezés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmézést: • A próféta milyennek mutatja Istent? • Milyennek mutatkozott az ember? 2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Mikor keletkezett a prófécia? • Milyen üzenete van ennek a próféciának? • Milyen királyeszmét mutat be? 3. <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 82-83. o. Táblakép, füzet
----------------------	---	----------------------------------

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A prófécia az asszír támadás után keletkezett, mely mérhetetlen szenvedést zúdított a zsidókra. De ők korábbi tapasztalataik alapján bíznak Jahvéban. Amire ember nem képes, Isten meg tudja tenni: megteremti a békét.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> az asszociációs vázlat alapján: Visszatérnek az óra elején rajzolt asszociációs háléhoz, s megvitatják, mit jelent a béke (pl. módosult-e látásmódjuk?).	Tk. 83. o. Asszociációs vázlat a táblán
--------------------	--	--

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: Szentírással elemezni az Iz 8,23 - 9,6 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 80-83. o.). Memoriter: az Iz 9, 1-6 szövege. Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 80-83. o. Memoriter

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

41. óra: A Messiásra vonatkozó izajási ígélet (Iz 11, 1-9)**a) Az óra felépítése**

Témája: Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről – a Messiásra vonatkozó izajási ígélet.

Célja: A Messiást bemutató izajási prófécia (Iz 11, 1-9) szóelemzése, szövegértelmezése. A szövegértési készség fejlesztése. Reflektálás életünk boldog élményeire.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Prófécia a királyi gyermekről (Iz 8,23b - 9,6) – szövege (9, 1-6, memoriter); rövid tartalma, a legfontosabb szavak elemzése és összefoglaló értelmezés a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Izajás próféciai az üdvösséget munkáló Istenről – a Messiásra vonatkozó ígélet (Iz 11, 1-9). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA Messiásra vonatkozó izajási ígélet (Iz 11, 1-9)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Iz 11, 1-9 szövegét. <u>Feladatot ad</u> : olvasás közben jegyzeteljék ki a füzetükbe a) a Messiás jellemzőit b) a természeti képeket.	Szentírás Füzet
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés 15'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Ellenőrzik a <u>Messiás jellemzőit</u> és a <u>természeti képeket</u> : kiemelik és értelmezik a fontos kifejezéseket. 2. A tanár összegzi, kiegészíti mindazt, amit a tanulók megfogalmaznak – kiemeli a legfontosabb kifejezéseket és magyarázatukat. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Füzet Jegyzet a jellemzőkről Tk. 81. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Jessze:** Dávid atyja
- ❖ **az Úr Lelke:** isteni erő, amelyet választott személyek kapnak meg feladatukhoz
- ❖ **igazságosan ítéli majd a gyengéket:** úgy, mint az Isten

- ❖ **szája vesszejével:** nem fegyverrel, hanem szavával gyakorolja hatalmát
- ❖ **igazságosság:** Jahve lelkülete hatja át
- ❖ **farkas a báránnyal:** idilli kép, az ember belső világának megváltozására utal
- ❖ **az Úr ismerete:** Istenhez való ragaszkodás

b) Értelmezés	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
10'	- Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmézést: - A próféta milyennek mutatja az eszményi Messiást? - Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: - Mikor keletkezett a prófécia? - Milyen üzenete van ennek a prófécianak? - Milyen királyeszmét mutat be? <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 83. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A Jessze törzsökéből származó „hajtásra” vonatkozó jövendölés első része valószínűleg az asszír támadás előtt bátorította a népet az eszményi király alakjával. A második rész a babiloni fogságot követően keletkezett, a boldog végidő látomása.

Aktualizálás	<u>Tanórai beszélgetés:</u>	Tk. 83. o.
5-6'	Olyan élményekről, vallási tapasztalatokról kérdezi a tanulókat, amelyek ezt a paradicsomi boldogságot hozták közel számukra.	
Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: Szentírással elemezni az Iz 11, 1-9 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 81.83. o.). Memoriter: az Iz 11, 1-9 szövege. Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 81.83. o. Memoriter

b) HáttéranyagokEgy lehetséges tanulói jegyzetA Messiás jellemzői:

rajta nyugszik az Úr Lelke
a Bölcsesség és értelem Lelke
a Tanács és Erősség Lelke
a Tudásnak és Úr félelmének Lelke
ítél és dönt igazságosan
megveri a földet szája vesszejével
igazságosság, hűség

Természeti képek:

farkas és bárány együtt
párduc és gödölye
borjú és oroszlánkölyök
tehén és medve
az oroszlán szalmát eszik
csecsemő, vipera fészke

Táblakép (vetíthető formában)

42. óra: Összefoglalás: Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai

a) Az óra felépítése

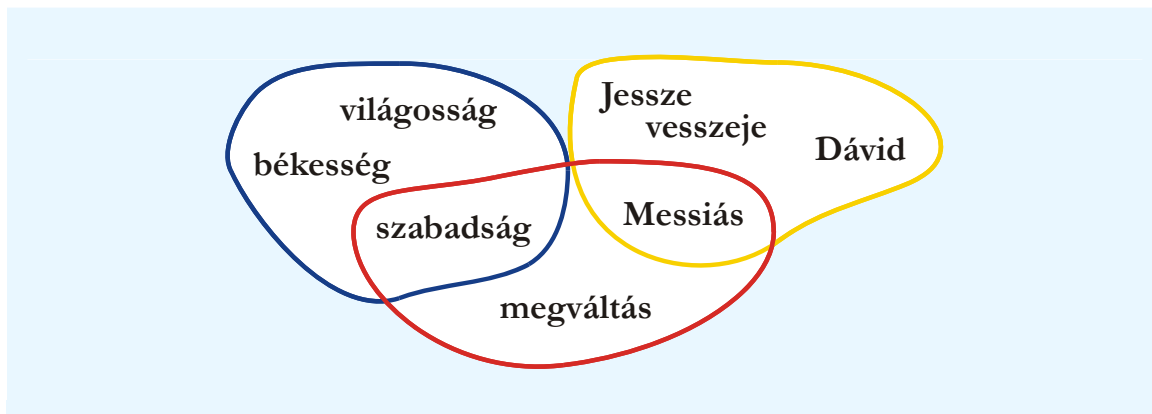
Témája: Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai – összefoglalás.

Célja: Az Illés szimbolikus tettét bemutató szöveg, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai (1 Kir 18; 16-40; Ám 5, 18-24; Óz 11b-9; 2 Sám 7, 4-16; Iz 7, 10-17; Iz 8,23b - 9,6 és Iz 11, 1-9) szimbólumainak, szóelemzésének és szövegértelmezésének ismételése, összefoglalása. A számonkérés előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A Messiásra vonatkozó izajási prófécia (Iz 11, 1-9) szövege (memoriter); rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	Megadja az óra témáját: összefoglalás, felkészülés a következő óra dolgozatára. A dolgozat témája: Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai; formája: fogalmazás.	
Ismétlés		
a) Tartalmi ismételteszimbólumok 4'	<u>Közös munka</u> – prófécia felismertetése szimbólumai alapján: - Ismétlőkártyákon kihúztatja/kiosztja a prófécia legfontosabb szimbólumait. - Aki húzott, felidézi (segédeszköz használata nélkül), melyik próféciaiban szerepel az adott szimbólum. - Szükség esetén a többiek segítenek.	Ismétlőkártyák Megoldás
b) Szóelemzések ismételése 6'	<u>Páros munka</u> – kifejezések magyarázatának felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre mind a hét szövegből egy-egy tanult kifejezést ír. - A tanulópárok tagjai kicserélik cédulájukat, majd elmondják egymásnak a kapott szavak magyarázatát – egymás tudásának helyességét ellenőrzik.	Üres cédulák Szentírás (Füzet, tk. csak ha kell)
c) Értelmezések ismételése 10'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – az értelmezések felidézése: - Minden tanuló szabadon választ egy szöveget a hét közül, s leírja fejből annak értelmezését a füzetébe. - A tanár felolvastat egy-egy értelmezést mind a hét szöveg esetén. Közösén megbeszélik, kiegészítik, pontosítják a hallottakat.	Füzet üres oldala
Szabad asszociáció (összidő: 16") 3' (!) (Az időre figyelni kell!)	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – szabad asszociáció: A tanár megmutatja Sieger Köder festményét. 1. A tanulók jegyzeteljenek a füzetükbe olyan kifejezéseket, amelyeket most tanultak Izajás próféciai kapcsán és/vagy e kép alapján eszükbe jut.	Tk. 83. o. Sieger Köder festménye Füzet

3'	2. Minden tanuló válasszon ki egyet a kifejezések közül, sorban menjenek ki a táblához és írják fel. A tanár a tanulók közreműködésével jelölje meg az összefüggőket színes krétával.	Tábla
8'	3. A tanulók mondjanak szabadon gondolatokat a saját választásukról vagy a csoport által kialakított asszociációs képről.	

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Átismétlendő: Az Illés szimbolikus tetteivel és Ámosz, Ózeás, Nátán, Izajás próféciaival kapcsolatban tanult ismeretek – tartalom, szövelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 64.66.73-83. o.). Következő órán írásbeli számonkérés (35'; fogalmazás típusú dolgozat, segédeszköz: Szentírás).	Füzet Tk. 64.66.73-83. o.

b) Háttéranyagok

Ismétlőkártyák

Megoldás

Az ismétlőkártyán olvasható kifejezés	Forrás
az Úr napja; sötétség	Ám 5, 18-24
az én fiamat; Szent	Óz, 11, 1b-9
házat alkot neked az Úr; atyja leszek	2 Sám 7, 4-16
szűz; Emmánuel; aludt tej és méz	Iz 7, 10-17
Jessze vesszeje; szája vesszejével; vipera fészke	Iz 11, 1-9
sanyargatójának pálcája; Béke Fejedelme	Iz 8, 23b - 9, 6

Sieger Köder festménye: „Vessző sarjad Izáj gyökeréből”

43. óra: Számonkérés: Illés szimbolikus tette, Ámosz, Ózeás, Nátán és Izajás próféciai

a) Az óra felépítése

Témája: Írásbeli számonkérés az Illés szimbolikus tettét bemutató szövegből és Ámosz, Ózeás, Nátán, Izajás prófeciáiból

Célja: Az Illés szimbolikus tettét bemutató szöveg és Ámosz, Ózeás, Nátán, Izajás próféciai (1 Kir 18; 16-40; Ám 5, 18-24; Óz 11b-9; 2 Sám 7, 4-16; Iz 7, 10-17; Iz 8,23b - 9,6 és Iz 11, 1-9) szövelemzésének és szövegértelmezésének számonkérése. Visszajelzés a tanultak elsajátításának mélységéről. A fogalmazásírás készségének fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : - Melyik próféciaiban szerepel és mit jelent a sötétség és világosság szimbóluma? - Mit jelent a béke a próféciaikban? A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tankönyvet, füzetet.	Tk. 79-83. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 3'	1. A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírást kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Beosztja a csoportokat (A, B, C). 3. Elmondja a feladatot: - A dolgozat formája: fogalmazás. - Szentírást lehet használni (mást nem). - Munkaidő: 35'. - Elmondja és a táblára is felírja a csoportok feladatát: A: Iz 7, 10-17; B: 8,23b - 9,6; C: Iz 11, 1-9	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál) Táblakép

Táblakép

Címek:

A csoport	Izajás jövendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)
B csoport	Izajás prófeciája a királyi gyermekről (Iz 8,23b - 9,6)
C csoport	A Messiásra vonatkozó ígéret (Iz 11, 1-9)

c) Dolgozatírás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszédi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat:</u> nincs. Figyelmezteti az érintett tanulót: a következő órán kiselőadás – Jeremiás próféta.	

44. óra: Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)**a) Az óra felépítése**

- Témája:** A dolgozat értékelése és kiosztása. Üdvösséget hirdető próféták a babiloni fogság időszakában: Jeremiás szavai az új szövetségről.
- Célja:** A dolgozatok értékelése, visszajelzés az elsajátított ismeretek mélységéről, a fogalmazási készségről. Tanulói kiselőadás Jeremiás próféta életéről. Jeremiás új szövetségről szóló próféciájának (Jer 31, 31-34) szóelemzése és szövegértelmezése. Reflektálás a belső meggyőződés fontosságára.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 10'	<u>Tanórai beszélgetés:</u> 1. A tanár felolvastatja a legjobban sikerült fogalmazást mindhárom bibliai rész elemzéséből. Megbeszéljük, miért sikerültek jól (pl. világos szerkesztés, ép mondatok, precíz tanulás). 2. Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét (az egész osztály előtt <u>nem</u> hangzik el, kinek hányas lett a dolgozata!). Kiosztja a dolgozatokat. Személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszélnek meg.	A legjobb dolgozatok témánként Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Jeremiás próféta élete; Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképJeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)

Kiselőadás 5'	A Jeremiás-témából felkészült tanuló megtartja kiselőadását. A tanár az előadással párhuzamosan a legfontosabb, megtanulandó ismereteket <u>rögzíti</u> (ha szükséges, az előadás végén pontosít, kiegészít): jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Tábla, füzet
------------------	--	--------------

Táblakép (folytatás)Jeremiás próféta:

- ❖ nevének jelentése: 'Jahve emeljen föl a nyomorúságból'
- ❖ papi családból származott
- ❖ a Jeruzsálem melletti Anatotban élt
- ❖ fiatalemberként (kb. Kr. e. 626) hívta meg Isten
- ❖ tevékenysége: Jeruzsálemben, a nagy hatalomváltás idején: az asszírokat a babilóniaiak követik
- ❖ korán felismerte a veszélyt, megtérésre szólította honfitársait, de ők nem hallgattak a szavára

4. A próféták aranykora

Prezentálás

a) Csöndes találkozás a szöveggel
2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Jer 31, 31-34 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás
2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás

Feldolgozás

a) Szóelemzés
8' | <u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:
1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket.
2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet.
3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak.
Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben. | Szentírás
Tk. 84-85. o.
Táblakép, füzet |
|---------------------|---|---|

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **új szövetséget:** tartalmilag azonos a mózesi szövetséggel, de a népet alkalmassá teszi Jahve a megtartására
- ❖ **ők bontották fel:** a nép legfeljebb külsőségekben követte az isteni útmutatást, de szívükben nem azonosultak vele
- ❖ **törvényemet ... szívükre írom:** a szív a belátás és az akarat székhelye
- ❖ **nem fogja ... tanítani:** a törvényről szóló elméleti oktatást felváltja a tanúságtevő élet
- ❖ **megbocsátom bűnüket:** azért, hogy belülről átalakítja a szíveket

b) Értelmezés
6' | <u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:
1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmhez:
• A próféta milyenek mutatja Istent?
• Milyenek mutatkozott a nép?
2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal:
• Mikor keletkezett a prófécia?
• Milyen üzenete van ennek a próféciának?
• Mi az új szövetség meghirdetésének jelentősége?
3. <u>Rögzítik</u> az értelmhez: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben. | Tk. 87. o.
Táblakép, füzet |
|---------------------|--|-------------------------------|

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Jeremiás a történelmi eseményekből előre látta Júda tragikus sorsát. Vallotta azonban, hogy Jahve, aki szeretetből választotta népét, nem hagyja magára: a jövőben hatékony segítséget ad neki a szövetség megtartásában – ez lesz ennek a szövetségnek az újdonsága.

Aktualizálás 3'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Mikor viszonyulunk külsőleg a szabályokhoz? • Mennyiben segít, ha nehéz helyzetekben belső meggyőződésünk irányít minket?	Tk. 88. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Jer 31, 31-34 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 84-85.87-88. o.). Következő órán felelés szóban. Figyelmezteti az érintett tanulót: a következő órán kiselőadás – Ezekiel próféta.	Füzet Tk. 84-85.87-88. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

45. óra: Ezekiel jövődölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)**a) Az óra felépítése****Témája:** Ezekiel Istene – Ezekiel jövődölése Izrael igazi pásztoráról.**Célja:** Ezekiel Izrael igazi pásztoráról szóló jövődölésének (Ez 34, 11-12.23-28) szóelemzése, szövegértelmezése. Kiselőadás Ezekielről. Reflektálás a vezető szerepre.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az új szövetségről szóló prófécia (Jer 31, 31-34) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Ezekiel próféta élete, Ezekiel jövődölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Ezekiel jövődölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)

Kiselőadás 5-6'	Az Ezekiel-témából felkészült tanuló megtartja kiselőadását. A tanár az előadással párhuzamosan a legfontosabb, megtanulandó ismereteket <u>rögzíti</u> (ha szükséges, az előadás végén pontosít, kiegészít): jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Tábla, füzet
--------------------	--	--------------

Táblakép (folytatás)Ezekiel próféta:

Jeruzsálemi papi családból származik; Kr. e. 597-ben Babilonba hurcolják, ott egy zsidó telepen él.

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Ez 34, 11-12.23-28 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében: 1. Kikeresteti a szövegből a legfontosabb kifejezéseket. 2. Kérdéseket tesz fel, melyekkel elgondolkodtatja, rávezeti a tanulókat arra, melyik mit jelképezhet, mit jelenthet. 3. Összegzi, kiegészíti, amit a tanulók megfogalmaztak. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Szentírás Tk. 85-86. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **pásztor:** ókori keleti metafora a nép és a király kapcsolatára
- ❖ **kiszabadítottam őket minden helyről:** Egyiptomból és Babilonból
- ❖ **a felhő és a sötétség napján:** Jeruzsálem pusztulásának ideje (Kr. e. 587)
- ❖ **a béke szövetségére:** a Sínai-hegyen kötött szövetség megújítása
- ❖ **biztonságban...:** paradicsomi képek a dávidi pásztor uralmának bemutatására

b) Értelmezés 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
	1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmézést:	Tk. 87-88. o.
	• A próféta milyennek mutatja Istent? • Milyennek mutatkozott a nép?	
	2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal:	
	• Mikor keletkezett a prófécia? • Milyen üzenete van ennek a próféciónak? • Milyen jelentőséggel bír a pásztor metafora?	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmézést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Ezekiel Jeruzsálem pusztulása előtt fenyegető próféciaikkal hirdette: a száműzetés a bűnök következménye. Jeruzsálem pusztulása után vigasztalja a kétségbeesett száműzötteket.

Aktualizálás 5'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével:	Tk. 88. o.
	• Mi a feladata egy pásztornak / egy vezetőnek?	
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni az Ez 34, 11-12.23-28 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 85-88. o.). Következő órán felelés szóban. Figyelmezteti az érintett tanulót: a következő órán kiselőadás – Második Izajás próféta.	Füzet, tk. 85-88. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

46. óra: A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)

a) Az óra felépítése

Témája: Második Izajás üdvözítő Istene – A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal.

Célja: Második Izajás negyedik dala Jahve Szolgájáról (Iz 52,13 - 53,12) – szóelemzés, szövegértelmezés. A szövegértési készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Ezekiel Izrael igazi pásztoráról szóló jövendölésének (Ez 34, 11-12.23-28) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Második Izajás próféta élete, a Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)

Kiselőadás 6'	A Második Izajás-témából felkészült tanuló megtartja kiselőadását. A tanár az előadással párhuzamosan a legfontosabb, megtanulandó ismereteket <u>rögzíti</u> (ha szükséges, az előadás végén pontosít, kiegészít): jegyzetel a táblán, jegyzeteltet a füzetben.	Tábla, füzet
------------------	---	--------------

Táblakép (folytatás)

Második Izajás próféta:

- ❖ Izajás könyve 40-55 fejezetének szerzője
- ❖ a babiloni fogság végén működött
- ❖ láthatólag megváltoztak a viszonyok Círusz uralkodása kezdetén
- ❖ az eseményeket az isteni történelem részeként értékelte

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban az Iz 52,13 - 53,12 szövegét.	Szentírás

Feldolgozás

a) Szóelemzés	<u>Hiányos szómagyarázatok kiegészítése</u> (összidő: 22')	
Páros munka: a hiányzó kifejezések azonosítása 7'	1. A tanár egyenként kivetíti a tankönyvben található szómagyarázatokat az értelmezett kifejezés nélkül. A tanulópárok a Szentírás segítségével megkeresik, hogy az egyes magyarázatokhoz melyik kifejezés tartozhat. Füzetükben jegyzetelik a talált kifejezéseket.	Hiányos szómagyarázatok (vetíthető fólia) Szentírás, füzet
Páros munka: ellenőrzés 5'	2. A tanár újra kivetíti egyenként a magyarázatokat. A tanulópárok a tankönyv segítségével ellenőrzik, hogy a magyarázatokhoz a megfelelő kifejezéseket találták-e meg.	Tk. 87. o.
Közös ellenőrzés 5'	3. A tanár irányításával közösen is ellenőrzik a megoldást.	Megoldás
Közös munka: a szóelemzések rögzítése 5'	4. A tanár a legfontosabb kifejezéseket kiemeli és a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben <u>rögzíti</u> magyarázatukkal együtt: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 87. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **magasztos ... lesz:** a Szolga dicsőségben részesül
- ❖ **torz volt ... ámulatba ejt:** a megaláztatása és megdicsőülése közti ellentét
- ❖ **ki hitt annak?:** ki gondolta, hogy Isten ereje a megaláztatásban nyilvánul meg?
- ❖ **gyökér a szomszéd földből:** a Szolga egyszerű származására utal
- ❖ **a mi vétkeinkért...:** a bűn az emberé, de a Szolga engesztelő szenvedése üdvösséget hoz az emberiségnek
- ❖ **mint a juh...:** szelíden vállalja a fájdalmat
- ❖ **istentelenek között adtak sírt neki...:** megaláztatás még a halálban is
- ❖ **az Úrnak úgy tetszett:** Jahve terveként történt mindez
- ❖ **engesztelő áldozatul:** 'sokak' helyett vállalta a jóvátételi kötelezettséget
- ❖ **meglátja a világosságot:** a kifejezés elővételezi a személyes feltámadásba vetett hitet
- ❖ **sokakat:** az egész emberiséget

b) Értelmezés	<u>Tanórai beszélgetés</u> keretében:	
6-8'	1. Kérdéseket tesz fel, melyekkel előkészíti az értelmezést: • Ki változik az elbeszélés folyamán, ki gondolkodik másként a szenvedésről? • Mit gondolt az elbeszélő a prófécia elején, mit a végén? • A zsidó nép életében milyen szenvedésekkel teli szakaszok voltak? • Hogyan szabadultak ki ezekből a helyzetekből?	Tk. 88. o.
	2. Kérdéseket tesz fel, a válaszokat a tankönyv értelmezéséből keresteti ki a tanulókkal: • Mikor keletkezett a prófécia? • Milyen üzenete van ennek a próféciónak?	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

Második Izajás a titokzatos Szolga engesztelő szenvedését és felmagasztalását beszéli el. A jövődőlés háttérében a fogságban élő nép történelmi és vallási tapasztalata áll: felfedezik a szenvedés szabadulást hozó értékét.

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: Szentírással elemezni az Iz 52,13 - 53,12 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 86-88. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet, tk. 86-88. o.

b) Háttéranyagok

Hiányos szómagyarázatok

Írásvetítővel vetíthető fólia a hiányos szöveggel

Megoldás a magyarázatok vetítésének sorrendjében:

1. íme ... Szolgám
2. torz volt ... ámulatba ejt majd sok nemzetet
3. ki hitt annak?
4. istentelenek között adtak sírt neki
5. úgy nőtt fel színe előtt, mint a hajtás
6. gyökér a szomjas földből
7. a mi vétkeinkért szúrták át
8. meglátja a világosságot
9. az Úr őrá rakta mindnyájunk bűnét
10. magasztos ... lesz
11. mint a juh ... elnémul
12. az Úrnak úgy tetszett
13. engesztelő áldozatul életét
14. sokakat
15. mint a juhok, tévelyegtünk ... és az Úr őrá rakta

A táblára felkerülő kifejezések a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben:

1. magasztos lesz
2. torz volt ... ámulatba ejt
3. ki hitt annak?
4. gyökér a szomjas földből
5. a mi vétkeinkért...
6. mint a juh...
7. istentelenek között adtak sírt neki
8. az Úrnak úgy tetszett
9. engesztelő áldozatul
10. meglátja a világosságot
11. sokakat

Számítógéppel kivetíthető forma: a hiányos szöveg és a megoldás

Táblakép (vetíthető formában)

47. óra: Összefoglalás: Jeremiás, Ezekiel, Második Izajás (Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52,13 - 53,12)

a) Az óra felépítése

Témája: Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás próféciaihoz kapcsolódó ismeretek összefoglalása.

Célja: Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás életének, próféciaik (Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52,13 - 53,12) szövelemzésének és szövegértelmezésének átismétlése, az ismeretek megszilárdítása. Felkészülés a számonkérésre.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12) – a prófécia rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	Megadja az óra témáját: összefoglalás, felkészülés a dolgozatra. A dolgozat témája: Jeremiás, Ezekiel, Második Izajás (Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52,13 - 53,12); formája: fogalmazás – a bevezetőben az egyes próféták életrajzát kell leírni.	
Ismétlés		
a) A próféták életrajza 10-12'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – az életrajzok felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre felír valamelyik próféta életéből egy jellemző mozzanatot. - A tanár összeszedi, összekeveri, újra húzat a tanulókkal. - A tanulók felolvassák a cédulájukon szereplő jellemzőt, s megmondják, melyik prófétára ismertek rá.	Üres cédulák (Füzet)
b) Szövelemzések ismétlése 10-12'	<u>Páros munka</u> – kifejezések magyarázatának felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre mind a három szövegből egy-egy tanult kifejezést ír. - A tanuló párok tagjai kicserélik cédulájukat, majd elmondják egymásnak a kapott szavak magyarázatát – egymás tudásának helyességét ellenőrzik.	Üres cédulák Szentírás (Füzet, tk. csak ha kell)
c) Értelmezések ismétlése 10'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – az értelmezések felidézése: - Minden tanuló szabadon választ egy szöveget a három közül, s leírja fejből annak értelmezését a füzetébe. - A tanár felolvastat két-két értelmezést mindhárom prófécia esetén. Közös megbeszélés, kiegészítik, pontosítják a hallottakat.	Füzet üres oldala
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Átismétlendő: Jeremiás, Ezekiel és Második Izajás próféta élete; a próféciaikkal kapcsolatban tanult ismeretek – szövelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 84-88. o.). Következő órán írásbeli számonkérés (35'; fogalmazás típusú dolgozat; segédeszköz: Szentírás).	Füzet, tk. 84-88 o.

48. óra: Számonkérés Jeremiás, Ezeiel és Második Izajás próféciáiból (Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52,13 - 53,12)**a) Az óra felépítése****Témája:** Írásbeli számonkérés Jeremiás, Ezeiel és Második Izajás próféciáiból.**Célja:** Jeremiás, Ezeiel és Második Izajás próféciái (Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52, 13 - 53,12) szövelemzésének és értelmezésének számonkérése. A fogalmazásírás készségének fejlesztése.

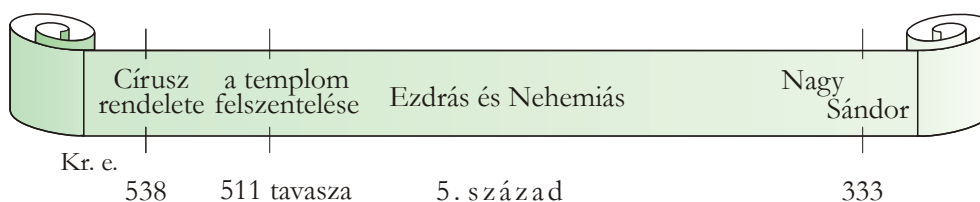
Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Mit jelent az új szövetség Jeremiásnál? • Kikhez szól Ezeiel próféciájában? • Kiről ír Második Izajás? A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tankönyvet, füzetet.	Tk. 84-88. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	1. A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Beosztja a csoportokat (A, B, C). 3. Elmondja a feladatot: • A dolgozat formája: fogalmazás – az adott próféta rövid életrajzi ismertetője legyen a bevezetés; a tárgyalás és a befejezés a megszokott. • Szentírást lehet használni (mást nem). • Munkaidő: 35'. • Elmondja és a táblára is felírja a csoportok feladatát: A: Jer 31, 31-34 B: Ez 34, 11-12.23-28 C: Iz 52,13 - 53,12	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál) Táblakép

TáblaképCímek:

A csoport	Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)
B csoport	Ezeiel jóvendőlése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)
C csoport	A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)

c) Dolgozatírás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat:</u> nincs.	

5. A PERZSA KOR EMBERÉNEK TAPASZTALATA AZ ÜDVÖSSÉGET MUNKÁLÓ ISTENRŐL

- 49. óra: A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről – bevezetés a perzsa kor történeti háttérébe és bibliai irodalmába
- 50. óra: Számonkérés a perzsa kor történeti háttéréből és irodalmi műfajaiból; Zakariás látomása a két olajfáról (részletek a Zak 4-ből)
- 51. óra: A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat: a megszemélyesített bölcsesség (Péld 8, 22-36)
- 52. óra: Az isteni bölcsesség rendelkezését elfogadó Jób (részletek Jób könyvéből)
- 53. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: az Úr fölkent Királya és a népek (Zsolt 2)
- 54. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: imádság a királyért (Zsolt 72)
- 55. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: a királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110)
- 56. óra: Összefoglalás: a perzsa kor bibliai irodalma
- 57. óra: Számonkérés a perzsa kor bibliai irodalmából

49. óra: A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről – bevezetés a perzsa kor történeti háttérébe és bibliai irodalmába

a) Az óra felépítése

Témája: A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről – történeti és irodalmi bevezetés.

Célja: A perzsa kor (Kr. e. 538-tól 333-ig) történeti háttérének megismerése. A legfontosabb műfajok (fogság utáni prófétai irodalom, bölcsességi irodalom, bibliai lírai irodalom, zsoltár-irodalom) jellemzőinek megismerése. Csoportmunka által a közösség erősítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 2'	<u>Tanórai beszélgetés:</u> a téma bevezetése kérdésekkel. - Babilon, Mezopotámia: mi jut a tanulók eszébe e területekkel kapcsolatban? - Mit hallottak korábban, vannak-e ismereteik?	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját,</u> címét: A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről – történeti és irodalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A perzsa kor emberének tapasztalata az üdvösséget munkáló Istenről – történeti és irodalmi bevezetés

Bevezetés a csoportmunkába		
a) Csoportok kialakítása 2'	3-4 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal, kiszámolással vagy ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkártyák
b) A feladat megadása 3'	1. Ismerteti a csoportmunka menetét: - csoportokban dolgoznak, minden csoport kap egy feladatot; - a felkészülési idő 5 perc; a feladat megoldásához a tan-könyvet (89-92. o.) használhatják, jegyzetelniük kell; - a csoportnak „szónokot” kell választania, aki a felkészülési idő leteltével beszámol az elvégzett feladról. 2. Kiadja a feladatokat: Minden csoport megkapja a sorszámának megfelelő feladatkártyát, amelyen a csoport pontos feladata áll.	Tk. 89-92. o. Feladatkártyák Füzet
A feladat elvégzése csoportokban 5'	- A csoportok munkához látnak. - A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz. - Az 5' letelte előtt jelzi, mennyi idő van még a feladatra.	

Ismeretek prezen- tálása, jegyzetelés 10'	1. A feladatkártyák sorszáma szerinti rendben a csoportok szónokai a táblához mennek, és ismertetik vázlatukat. Ha egy feladatot több csoport is kapott, képviselőik együtt mennek ki, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát.	
	2. A tanár a beszámolók közben jegyzeteli a táblán a fontos adatokat (egyúttal szűri is az elhangzottakat).	Tábla
	3. A tanulókat is jegyzetelésre szólítja fel.	Füzet

Táblakép (folytatás)

a) A perzsa kor a történettudományok szerint

- ❖ Círusz perzsa király Kr. e. 539-ben meghódítja Babilont
- ❖ Kr. e. 538-ban rendelet: hazatérhetnek a zsidók
újjaszervezhetik a közösséget
felépíthetik a templomot
- ❖ több csoportban térnek haza
- ❖ nehézségek miatt csalódás
- ❖ Kr. e. 515: a Zerubbábel tartományi kormányzó és Jézus (Józsue) főpap irányításával felépült templom felszentelése
- ❖ Kr. e. 5. sz. közepe: közigazgatási és vallási reform Nehemiás és Ezdrás vezetésével, a perzsák támogatásával
- ❖ a perzsa uralom vége: Nagy Sándor Kr. e. 334-ben legyőzi a perzsa sereget, elfoglalja Jehudot

b) A perzsa kor a Bibliában

A fogság utáni prófétai irodalom

- ❖ folytatják és bővítik a korábbi próféták hagyományát
- ❖ figyelmük a jövő felé irányul, Messiás hozza el az üdvösséget
- ❖ a prófécia lényege nem a jövő pontos körvonalazása, hanem hogy ébren tartják a hitet és a reményt

Bölcsességi irodalom

- ❖ a bölcsesség eszménye: a bölcsesség forrása Isten, az bölcs, aki Isten útmutatásai szerint él
- ❖ bölcsességi írások: különböző korokban keletkezett velős mondások; intések, tanító beszédek, életbölcsességek
- ❖ megismerés eszközeivel él (az isteni bölcsesség: élő személy)

Bibliai lírai irodalom

- ❖ érzelmek, hangulatok, személyes élmények előtérbe helyezése
- ❖ pl. az Énekek Éneke – lakodalmas szerelmi dalok, amelyek allegorikusan értelmezhetők, vallási tapasztalatot is tükröznek: kifejezik Isten és a nép kapcsolatát

Zsoltárirodalom

- ❖ zsoltár: húros hangszerrel kísért ének
- ❖ Zsoltárok könyve: Kr. e. 6. sz.-i istentiszteleti énekek gyűjteménye
- ❖ 150 zsoltár, 5 könyvre osztva
- ❖ sok zsoltár régi eredetű (Dávid, Salamon kora), némelyek a fogság idejéből valók
- ❖ különféle műfajok: panaszzsoltár, hálaadás, himnusz, királyzsoltár

Ismeretek megszilárdítása 10'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat: • Ki engedi haza a zsidókat Babilonból? • Mi várja őket Jeruzsálemben? • Milyen reformokat hoz Zerubbábel? • A perzsa kor prófétai irodalma mit tanít a Messiásról? • Ki a bölcs a zsidó ember szemében? • A lírai irodalom melyik bibliai könyvre jellemző? • Milyen zsoltárfajtákat ismerünk? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 89-92. o. Táblakép, füzet
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 3-5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéli az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszél meg.	Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)
Befejezés 2'	<u>Házi feladat</u> : Megtanulandó: a korszak történeti háttéréről elhangzott ismeretek, a műfajok jellemzői (a füzet jegyzete, tk. 89-92. o.). Következő órán írásbeli számonkérés az óra anyagából (20'; segédeszköz: nincs).	Füzet, tk. 89-92. o.

b) Háttéranyagok

Ültetőkártyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 3-4 tanuló kerüljön.

Feladatkártyák

A feladatkártyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni.

Lehetőség szerint a 6 feladatnak megfelelően 6 csoport legyen. Minden csoport 1 feladatot kap. Ha több csoport van, 1 feladatot több csoport is megold (ekkor képviselőik együtt állnak az osztály elé, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát). Ha kicsi a létszám, a tanulók kettesével is dolgozhatnak.

Az egyes csoportok feladatai:

1. csoport: A tk. 89-90. oldalán az a) pont 1-2. bekezdéséből (**Círus rendelete**) jegyzeteljétek ki a babiloni fogságból való hazatérésre vonatkozó történelmi adatokat!
2. csoport: A tk. 90-91. oldalának 2. bekezdésétől (**változások a júdai közösség életében**) jegyzeteljétek ki a zsidó nép Kr. e. 5. századi történetére vonatkozó adatokat!
3. csoport: A tk. 91. oldaláról jegyzeteljétek ki a **fogság utáni prófétai irodalom** műfaji jellemzőit!
4. csoport: A tk. 91-92. oldalairól jegyzeteljétek ki a **bölcsességi irodalom** műfaji jellemzőit!
5. csoport: A tk. 92. oldaláról jegyzeteljétek ki a **bibliai lírai irodalom** jellemzőit!
6. csoport: A tk. 92. oldaláról jegyzeteljétek ki a **zsoltárirodalom** műfaji jellemzőit!

Táblakép (vetíthető formában)

**50. óra: Számonkérés a perzsa kor történeti háttéréből és irodalmi műfajaiból;
Zakariás látomása a két olajfáról (részletek a Zak 4-ből)**

a) Az óra felépítése

Témája: Írásbeli számonkérés a perzsa kor történeti háttéréből és irodalmi műfajaiból. A perzsa kor prófétai irodalmában tükröződő istenélmény: Zakariás látomása a két olajfáról.

Célja: A perzsa kor történeti háttérének és irodalmi műfajainak számonkérése. Egy fogság utáni prófécia (Zak 4, 1-4.6a.10b-11.14) szövelemzése és szövegértelmezése.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : • Mikor jöhettek el az izraeliták Babilonból? • Mi várta őket otthon? • Mikor lett vége a perzsa uralomnak? • Mi jellemezi a zsoltár műfaját? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 89-92. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	1. Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: • Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. • Segédeszközt nem lehet használni. • Munkaidő: 20'. 3. Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgozatírás 20+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját, címét:</u> Zakariás látomása a két olajfáról (részletek a Zak 4-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Zakariás látomása a két olajfáról
(részletek a Zak 4-ből)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből és elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Zak 4 részleteinek szövegét.	Tk. 94. o.
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Tk. 94. o.

Feldolgozás

a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a tankönyvi szöveget.	Tk. 94. o.
b) Szóelemzés 3'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 94-95. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **angyal:** irodalmi elem, mely jelzi: a próféta látomása isteni eredetű, kinyilatkoztatás
- ❖ **színarany mécstartót:** a Kivonulás könyve is említ egy mécstartót (a menórát), de ez nem azonos azzal
- ❖ **7 mécses...:** a mécstartó leírása
- ❖ **két olajfa:** ezek táplálják a mécseseket
- ❖ **az a hét ... az Úr szeme:** a hét mécses Isten mindentudását és üdvözítő tekintetét jelképezi
- ❖ **a két felkent:** Zerubbábel és Jézus (Józsue)

c) Értelmezés 4'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: - Mit jelképezhet a mécstartó? - Mit akar közölni Zakariás a Messiásról? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. - Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. - Közösen <u>megbeszéli</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 97. o. Táblakép, füzet
---------------------	---	---

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A mécstartó valószínűleg a Sínai-szövetséget jelképezi, az olajtartó az isteni áldást, a hét mécses Isten dicsőségét, üdvösséget biztosító tekintetét. A két olajfa Isten Fölkentjeire, a királyi és papi Messiásra utalhat.

E látomás azt jelenti, hogy az eljövendő Messiás harmonikusan egyesíti majd a királyi és a papi hatalmat.

Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a Zak 4 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 94-95.97. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 94-95.97. o.
-----------------	--	---------------------------

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)Dolgozatkérdések**A csoport**

1. Ki és mikor engedte haza a zsidókat Babilonból?
2. Kiknek a vezetésével kezdődött el a templom építése?
3. Mi jellemzi a fogás utáni prófétai irodalmat?
4. Melyek a legfontosabb ismeretek a zsoltárokról?

B csoport

1. Mikor szentelték fel a templomot?
2. Kik és milyen jellegű reformokat hajtottak végre az 5. század közepén?
3. Melyek a bölcsességi irodalom legfőbb jellemzői?
4. Mi jellemzi a bibliai lírai irodalmat? Melyik bibliai könyv a példa erre? Miért került be a Bibliába?

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok**A csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. Ki és mikor engedte haza a zsidókat Babilonból?	2 pont	Círusz	1 p
		Kr. e. 538	1 p
2. Kiknek a vezetésével kezdődött el a templom építése?	2 pont	Zerubbábel	1 p
		Jézus (Józsue) főpap	1 p
3. Mi jellemzi a fogás utáni prófétai irodalmat?	3 pont	folytatják és bővítik a korábbi próféták hagyományát	1 p
		figyelmük a jövő felé irányul	1 p
		ébren tartják a hitet és a reményt	1 p
4. Melyek a legfontosabb ismeretek a zsoltárokról?	8 pont	húros hangszerekkel kísért ének	1 p
		istentiszteleti énekek	1 p
		150 zsoltár, 5 könyvre osztva	1 p
		szerzőik: régiek és újak	1 p
		Műfajok: panaszzsoltár	1 p
		hálaadó zsoltár	1 p
		himnusz	1 p
		királyzsoltár	1 p

A dolgozat értékelése:

13-15 pont **5**; 11-12 pont **4**; 8-10 pont **3**; 5-7 pont **2**; 1-4 pont **1**

B csoport

	Kérdés	Összpont- szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1.	Mikor szentelték fel a templomot?	1 pont	Kr. e. 515-ben	1 p
2.	Kik és milyen jellegű reformokat hajtottak végre az 5. század közepén?	4 pont	Nehemiás	1 p
			Ezdrás	1 p
			közigazgatási reform	1 p
			vallási reform	1 p
3.	Melyek a bölcsességi irodalom legfőbb jellemzői?	5 pont	középpontban a bölcsesség eszméje	1 p
			a bölcsesség forrása Isten	1 p
			az bölcs, aki követi Isten útmutatásait	1 p
			különböző korokban keletkezett velős mondások, életbölcsességek	1 p
			megszemélyesítéssel él	1 p
4.	Mi jellemzi a bibliai lírai irodalmat? Melyik bibliai könyv a példa erre? Miért került be a Bibliába?	5 pont	érzelmek, hangulatok,	1 p
			személyes élmények megfogalmazása	1 p
			lakodalmas és profán szerelmi dalok gyűjteménye	1 p
			Énekek éneke	1 p
			allegorikusan kifejezi az Isten és a nép kapcsolatát	1 p
A dolgozat értékelése:				
13-15 pont 5 ; 11-12 pont 4 ; 8-10 pont 3 ; 5-7 pont 2 ; 1-4 pont 1				

51. óra: A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat: a megszemélyesített bölcsesség (Péld 8, 22-36)

a) Az óra felépítése

Témája: A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat: a megszemélyesített bölcsesség.

Célja: A megszemélyesített bölcsességről szóló részlet (Péld 8, 22-36) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás az életünkben feltáruló isteni „tudásra”, üdvözítő akaratra.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéli az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszél meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Zakariás két olajfáról szóló látomásának (a Zak 4 részletei) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékeli</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Bibliai szövegek a bölcsességi irodalomból: a megszemélyesített bölcsesség (Péld 8, 22-36). Jegyzet a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat: a megszemélyesített bölcsesség (Péld 8, 22-36)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Péld 8, 22-36 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés 5-7'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 99-100. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **az Úr szerzett engem:** a bölcsesség az Úr első alkotásának mondja magát
- ❖ **még a föld előtt:** a bölcsességet a világmindenség előtt hozta létre Isten
- ❖ **nem voltak még tengerek:** ősi izraelita felfogás, hogy Isten először a vizeket teremtette meg
- ❖ **az eget felállította:** az alsó és felső vizek elválasztása
- ❖ **kört vont:** a szárazföldet korong alakúnak képzték
- ❖ **ott voltam mellette:** a bölcsesség részt vett a teremtésben
- ❖ **hallgassatok rám!:** a bölcsesség feladata, hogy az embereket elvezesse Istenhez

c) Értelmezés 8'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Miben nyilvánul meg Isten üdvözítő szándéka? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. Egyéni munkában <u>elolvastatja</u> a tankönyv magyarázatát, aláhúztatja a lényegét. 4. Közösen <u>megbeszélik</u>, melyek a legfontosabb gondolatok. 5. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 103. o. Táblakép, füzet
---------------------	--	--

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A szöveg fő gondolata a bölcsesség üzenete: „Aki engem megtalál, életet talál.” Az isteni bölcsesség az üdvösség közvetítői közé tartozik. A teremtésben, a törvényben stb. rejtőzködő bölcsesség az őt megtaláló embereket Isten áldásában részesíti.

Aktualizálás 5-8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével: • Milyen bölcsesség/tudás segít minket értékesebb életre? (tapasztalatunk van arról, hogy vannak, akik szeretnek minket, s mi is képesek vagyunk adni...)	Tk. 104. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Péld 8, 22-36 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 99-100.103-104 o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 99-104. o.

b) HáttéranyagokA szentírási szöveg másolata a tankönyvből

Zakariás két olajfáról szóló látomása (Zak 4 részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

52. óra: Az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób (részletek Jób könyvéből)**a) Az óra felépítése**

Témája: A perzsa kor bölcsességi irodalmában megfogalmazódó istentapasztalat: az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób.

Célja: A Jób könyvéből vett részelt (Jób 10, 1-19; 38, 1-13; 42, 1-6) tartalma, szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás életünk szenvedést okozó élményeire.

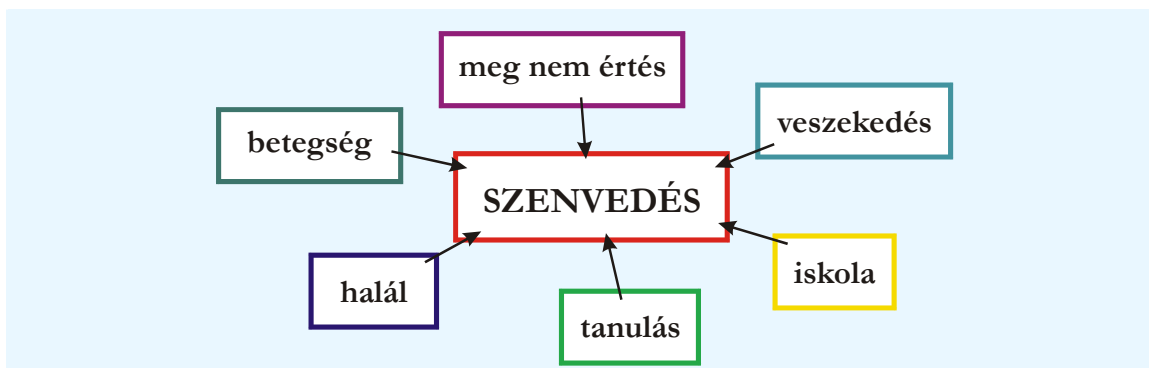
Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A megszemélyesített bölcsességről szóló szentírási szöveg (Péld 8, 22-36) rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Bibliai szövegek a bölcsességi irodalomból: az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób (részletek Jób könyvéből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób
(részletek Jób könyvéből)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből</u> és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Jób könyvéből vett részletek szövegét.	Tk. 100. o.
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Tk. 100. o.
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a tankönyvi szöveget.	Tk. 100. o.
b) A szóelemzés és értelmezés előkészítése 5'	<u>Asszociációs előkészítés:</u> - A tanár – egyéni munka keretében – minden tanulóval egy-egy szót, kifejezést, helyzetet írat, amely a szenvedés szóról eszükbe jut. - Önként jelentkező tanulókkal felolvastatja, amit írtak. - A tábla egyik részére felírja e kifejezéseket (s ott is hagyja az aktualizálásig).	Füzet Tábla

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

c) Szóelemzés 5-7'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 100-101. o. Táblakép, füzet
-----------------------	---	------------------------------------

Táblakép (folytatás)

Szóelemzés

- ❖ **miért ítélsz el?**: Jób isteni büntetésnek tartja szenvedéseit
- ❖ **miért hoztál elő anyám méhéből?**: az élet értelmetlenségének gondolatát veti fel Jób
- ❖ **hol voltál?**: Isten be akarja láttatni Jóbbal, hogy tudása és lehetőségei korlátozottak
- ❖ **lerázza róla a gonoszokat**: a bűnt ez emberek többnyire sötétben, rejtekben követik el
- ❖ **szóbeszédből hallottam felőled**: eddig csak felszínesen ismerte az isteni bölcsességet, közvetlen összefüggést vélt az ember erkölcsös élete és világi boldogulása, ill. bűnös élete és szenvedése között
- ❖ **saját szememmel**: Jób a teremtés csodájának láttán megrendül, rájön az isteni bölcsesség kifürkészhetetlen voltára
- ❖ **por és hamu**: a gyász és a vezeklés jele

d) Értelmezés 8'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: - Mi lehet a szerző üzenete? - Hogyan gondolkodik Jób kezdetben a szenvedésről? - Mennyiben változik meg gondolkodásmódja? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 103. o. Táblakép, füzet
---------------------	--	------------------------------------

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A szöveg Jóbról, a példamutató szenvedőről szól. Bemutatja a szenvedő ember életében bekövetkező változást: Jób rádöbben, hogy Isten igazságossága bölcsességével van kapcsolatban, s ez fel-foghatatlan az ember számára. Továbbra sem érti a szenvedés titkát, de az alázat és hit szavával elfogadja.

Aktualizálás 6-8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések és az óra eleji asszociációs vázlat segítségével: (További segítség lehet Sieger Köder Jób c. festménye.) • Mi okozza a szenvedést? • Mi segíthet a szenvedés elviselésében? • Ki szenvedett értünk? • Kiknek a szenvedése/áldozata hoz számunkra áldást?	Tk. 104. o. Asszociációs vázlat a táblán Sieger Köder festménye
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a Jób könyvéből vett részletek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 100-101.103-104. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 100-104. o.

b) Háttéranyagok

Táblakép (vetíthető formában)

Sieger Köder festménye: Jób

53. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: az Úr fölként Királya és a népek (Zsolt 2)**a) Az óra felépítése**

Témája: A Messiásról éneklő zsoltárok: az Úr fölként Királya és a népek.

Célja: Az Úr Fölkéntjéről szóló zsoltár (Zsolt 2) szóelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás arra, hogy az Istenbe vetett bizalom boldogsággal tölti el az embert.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az isteni bölcsesség rendelkezését elfogadó Jób (Jób könyvének részletei) – a szöveg rövid tartalma, a legfontosabb szavak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Messiásról éneklő zsoltárok: az Úr fölként Királya és a népek (Zsolt 2). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Messiásról éneklő zsoltárok: az Úr fölként Királya és a népek (Zsolt 2)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Zsolt 2 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a zsoltárt.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a zsoltár tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés 6-8'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 105-106. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **miért dühöngenek a nemzetek?:** történeti tapasztalat az alárendelt népek lázadásáról
- ❖ **Fölként:** a Messiás
- ❖ **kineveti őket:** antropomorfizmus: Isten fölötté áll az ember kicsinyes világának

- ❖ **Sion hegye:** Jeruzsálem
- ❖ **hirdetem az Úr rendeletét:** isteni döntés által lett részese Isten uralmának
- ❖ **Fiam:** jelképes fiúság
- ❖ **a mai napon:** a koronázás napján
- ❖ **a föld határait:** Jahve egyetemes uralma
- ❖ **cserépedényként törd össze:** ókori uralkodók gyakorlata
- ❖ **haragja fellobban:** antropomorfizmus: Isten elutasításának következményeire utal

c) Értelmezés 10'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a zsoltár eredeti üzenete? • Mire vonatkoztatható a büntetés gondolata, minek a hatalma fog összetörni? 2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. 3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 109. o. Táblakép, füzet
----------------------	--	------------------------------------

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

E zsoltárt valószínűleg Júda királyának koronázásakor adták elő. A fogság után kezdték messiási szöveggként értelmezni. Lehet, hogy a perzsa korban az eljövendő Messiás politikai világuralmára gondoltak, de a zsoltár nyitott a lelki értelmezés felé is: az üdvösséget akadályozó bűn hatalmát töri össze a Messiás.

Aktualizálás 10'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések segítségével. • Milyen hatalomban bízunk mi, emberek? • Minek van nagy hatalma fölöttünk? • Mit jelent a boldogság?	Tk. 110. o.
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Zsolt 2 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 105-106.109-110. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 105-110. o.

b) Háttéranyagok

A szentírási szöveg másolata a tankönyvből

Jób története (Jób könyve részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

54. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: imádság a királyért (Zsolt 72)**a) Az óra felépítése****Témája:** A Messiásról éneklő zsoltárok: imádság a királyért.**Célja:** A királyzsoltár (Zsolt 72) szóelemzése és szövegértelmezése. A szövegértési készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Az Úr fölkent Királya és a népek (Zsolt 2) – a zsoltár rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Messiásról éneklő zsoltárok: imádság a királyért (Zsolt 72). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Messiásról éneklő zsoltárok: imádság a királyért
(Zsolt 72)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Zsolt 72 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a zsoltárt.	Szentírás
Feldolgozás		
a) Szóelemzés	<u>Hiányos szómagyarázatok kiegészítése</u> (összidő: 20')	
Páros munka: a hiányzó kifejezések azonosítása 7'	1. A tanár egyenként kivetíti a tankönyvben található szómagyarázatokat az értelmezett kifejezés nélkül. A tanulópárok a Szentírás segítségével megkeresik, hogy az egyes magyarázatokhoz melyik kifejezés tartozhat. Füzetükben jegyzetelik a talált kifejezéseket.	Hiányos szómagyarázatok (vetíthető fólia) Szentírás, füzet
Páros munka: ellenőrzés 5'	2. A tanár újra kivetíti egyenként a magyarázatokat. A tanulópárok a tankönyv segítségével ellenőrzik, hogy a magyarázatokhoz a megfelelő kifejezéseket találták-e meg.	Tk. 107-108. o.
Közös ellenőrzés 5'	3. A tanár irányításával közösen is ellenőrzik a megoldást.	Megoldás

Közös munka: a szövelemzések rögzítése	4. A tanár a legfontosabb kifejezéseket kiemeli és a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben <u>rögzíti</u> magyarázatukkal együtt: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 107-108. o. Táblakép, füzet
--	---	------------------------------------

3'

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **add át ítéletedet a királynak:** Isten adja a királynak azt a képességet, hogy igazságos ítéleteket hozzon
- ❖ **szegényeid:** az Isten által kiválasztott nép
- ❖ **szolgáltasson igazságot:** az eszményi király úgy bíraskodik, mint az Isten
- ❖ **amíg a nap és a hold:** vég nélküli uralom
- ❖ **a folyamtól a földkerekség széléig; Tarzis ... és a szigetek:** hatalmas terület
- ❖ **a föld minden királya:** egyetemes uralom
- ❖ **szemében drága az ő vérük:** alattvalóinak élete fontos számára
- ❖ **imádkoznak is majd érte:** az izraeliták sokszor imádkoztak a királyért

b) Értelmezés	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját:	Tk. 109-110. o.
8'	• Mit jelent az igazságosság? • Milyen ország ez a messiási ország?	
	2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat.	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Valószínűleg trónra lépési ima volt. A perzsa korban a Messiásra értelmezték: ő Isten támogatásával igazságosan kormányozza a föld népeit.

A zsoltárt ugyanakkor lelki síkon is értelmezhető: a szegények az Istent elfogadó emberek lelki közösségét jelentik, az erőszakosak pedig a bűn világát, amelynek hatalmát a Messiás törli meg.

Befejezés	<u>Házi feladat:</u>	
2'	Megtanulandó: Szentírással elemezni a Zsolt 72 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 106-110. o.).	Füzet
	Memoriter: a Zsolt 72, 1-8 szövege.	Tk. 106-110. o.
	Következő órán felelés szóban.	Memoriter

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

Hiányos szómagyarázatok

Írásvetítővel vetíthető fólia a hiányos szöveggel

Megoldás a magyarázatok vetítésének sorrendjében:

1. (Zsolt 72; LXX: Zsolt 71)
2. Salamontól
3. a király fiának
4. szegényeidet
5. amíg a nap és a hold
6. add át ítéletedet a királynak
7. amíg a hold el nem múlik
8. uralkodjék tengertől tengerig
9. a folyamtól a földkerekség széléig
10. a föld minden királya ... minden nemzet
11. a sivatag lakói
12. Tarzis ... és a szigetek
13. szolgáltasson igazságot
14. Sába
15. benne nyerjen áldást a föld minden nemzetsége
16. ajándékokat hozzanak
17. ellenségei nyalják a port
18. szemében drága az ő vérük
19. éljen
20. imádkoznak is majd érte
21. áldott legyen az Úr
22. békét teremjenek a hegyek ... és igazságot a halmok

A táblára felkerülő kifejezések a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben:

1. add át ítéletedet
2. szegényeid
3. szolgáltasson igazságot
4. amíg a nap és a hold
5. a folyamtól a földkerekség széléig;
Tarzis ... és a szigetek
6. a föld minden királya
7. szemében drága az ő vérük
8. imádkoznak is majd érte

Számítógéppel kivetíthető forma: a hiányos szöveg és a megoldás

55. óra: A Messiásról éneklő zsoltárok: a királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110)**a) Az óra felépítése****Témája:** A Messiásról éneklő zsoltárok: a királyi Messiás főpapsága.**Célja:** A királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110) – a zsoltár szóelemzése és szövegértelmezése. A szövegértési készség fejlesztése. Aktualizálás: imádság a vezetőként.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Imádság a királyért (Zsolt 72) – a zsoltár szövege (1-8 v., memoriter); rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A Messiásról éneklő zsoltárok: a királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

A Messiásról éneklő zsoltárok: a királyi Messiás főpapsága
(Zsolt 110)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Zsolt 110 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a zsoltárt.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 6'	1. Egyéni munka keretében <u>kijegyzetelteti</u> a pap és a király tevékenységére utaló kifejezéseket a zsoltár szövegéből. 2. Két önként jelentkező tanulóval felírta a táblára a kifejezéseket, majd közösen megbeszélik, pontosítják a vázlatot.	Szentírás Füzet Tábla

Táblakép: egy lehetséges tanulói vázlat

király	pap
Úr, jobbom ellenség jogar, hatalom összetípor, harag nemzetek	pap vagy Melkizedek rendje szerint

b) Szóelemzés 6-8'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 108-109. o. Táblakép, füzet
-----------------------	---	------------------------------------

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **az én Uramnak:** a beiktatandó király
- ❖ **ülj az én jobbomra:** beiktatási formula; a király személyesen Jahvétól veszi át hatalmát
- ❖ **ellenségeidet lábad zsámolyává:** az ellenség vereségére utal
- ❖ **jogar:** a Jahvétól eredő hatalom szimbóluma
- ❖ **pap vagy te:** a király nem volt pap – ez a vers valószínűleg a fogság után keletkezett
- ❖ **Melkizedek:** az izraelita kor előtti Jeruzsálem királya és papja volt
- ❖ **jobbod felől az Úr áll:** antropomorfizmus: Isten védi a királyt
- ❖ **fejeket zúz össze:** prófétai nyelven a bűn eltörlését fejezi ki
- ❖ **patakból iszik:** a királlyá kenés szertartásának egyik mozzanata

c) Értelmezés 8-10'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: - Mi lehet a zsoltár eredeti üzenete? - Mire vonatkoztatható a büntetés gondolata? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 110. o. Táblakép, füzet
------------------------	---	------------------------------------

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A zsoltár a Messiás királyi és papi szerepének összefonódását hirdeti. A papkirálynak tekintett Messiás uralmán az izraeliták valószínűleg politikai-gazdasági hatalmat értettek, de a zsoltár nyitott a lelki értelmezés felé is.

Házi feladat kijelölése 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Zsolt 110 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 108-110. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 108-110. o.
Aktualizálás – az óra befejezése 5-8'	<u>Ima saját szavakkal megfogalmazva:</u> 2-3 mondatos imát írat a tanulókkal a vezetőkért. - Önként vállalkozó tanulókkal felolvasztatja az imát (de nem értékeli!), esetleg ezekkel fejezik be az órát.	Tk. 110. o. Füzet

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

56. óra: Összefoglalás: a perzsa kor bibliai irodalma (Zak, Péld, Jób, Zsolt)**a) Az óra felépítése**

Témája: A perzsa kor bibliai irodalmához kapcsolódó ismeretek összefoglalása.

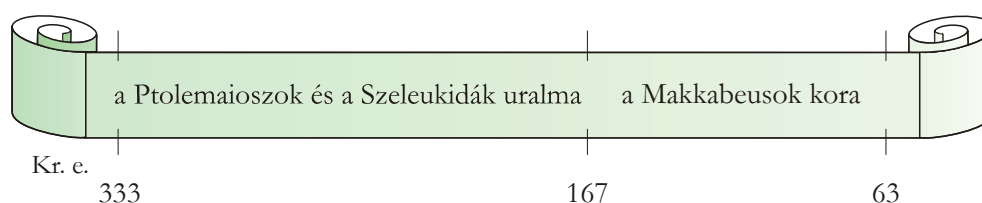
Célja: A perzsa kor bibliai irodalmához kapcsolódó szövegek (Zak 4, 1-4.6a.10b-11.14; Péld 8, 22-36; Jób 10, 1-19; 38, 1-13; 42, 1-6; Zsolt 2; 72; 110) szövelemzésének és szövegértelmezésének átismétlése, az ismeretek megszilárdítása. Felkészülés a számonkérésre.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A királyi messiás főpapsága (Zsolt 110) – a zsoltár rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	Megadja az óra témáját: összefoglalás, felkészülés a következő óra dolgozatára. A dolgozat témája: a perzsa kor bibliai irodalma (Zak, Péld, Jób, Zsolt); formája: fogalmazás.	
Ismétlés		
a) Szövelemzések ismétlése 10-12'	<u>Páros munka</u> – kifejezések magyarázatának felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre mind a hat szövegből egy-egy tanult kifejezést ír. - A tanuló párok tagjai kicserélik cédulájukat, majd elmondják egymásnak a kapott szavak magyarázatát – egymás tudásának helyességét ellenőrzik.	Üres cédulák Szentírás (Füzet, tk. csak ha kell)
b) Értelmezések ismétlése 10-12'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – az értelmezések felidézése: - Minden tanuló szabadon választ egy szöveget a hat közül, s leírja fejből annak értelmezését a füzetébe. - A tanár felolvastat egy-egy értelmezést mind a hat szöveg esetén. Közösén megbeszélik, kiegészítik, pontosítják a hallottakat.	Füzet üres oldala
c) Műfajok ismétlése 10-12'	<u>Egyéni, majd közös munka</u> – a műfajok felidézése: - Minden tanuló kap egy üres cédulát, erre felír egy általa választott műfajt jellemző mondatot. - A tanár összeszedi, összekeveri, újra húzat a tanulókkal. - A tanulók felolvassák a cédulájukon szereplő mondatot, s megmondják, melyik műfaj sajátossága.	Üres cédulák (Füzet, tk.)
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Átismétlendő: a Zak, Péld, Jób, Zsolt könyvekből vett hat szöveggel kapcsolatban tanult ismeretek – tartalom, szövelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 94-110. o.). Következő órán írásbeli számonkérés (35'; fogalmazás típusú dolgozat, segédeszköz: Szentírás).	Füzet Tk. 94-110. o.

57. óra: Számonkérés a perzsa kor bibliai irodalmából (Zak, Péld, Jób, Zsolt)**a) Az óra felépítése****Témája:** Írásbeli számonkérés a perzsa kor bibliai irodalmából.**Célja:** A perzsa kor bibliai irodalmához kapcsolódó szövegek (Zak 4, 1-4.6a.10b-11.14; Péld 8, 22-36; Jób 10, 1-19; 38, 1-13; 42, 1-6; Zsolt 2; 72; 110) szóelemzésének és szövegértelmezésének írásbeli számonkérése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid ismétlő kérdésekkel: - Melyik korban kezdték el Messiási próféciaiként értelmezni a Zsolt 2-t? - Mi volt a Zsolt 72 eredetileg? Hogyan értelmezték a perzsa korban? - Melyek a királyi tevékenységre utaló kifejezések a Zsolt 110-ben? A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tankönyvet, füzetet.	Tk. 94-110. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	1. A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Beosztja a csoportokat (A, B, C). 3. Elmondja a feladatot: - A dolgozat formája: fogalmazás. - Szentírást lehet használni (mást nem). - Munkaidő: 35'. - Elmondja és a táblára is felírja a csoportok feladatát: A: Zsolt 72; B: Zsolt 110; C: Zsolt 2	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál) Táblakép
<u>Táblakép</u>		
Címek: A csoport B csoport C csoport Imádság a királyért (Zsolt 72) A királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110) Az Úr fölkent Királya és a népek (Zsolt 2)		
c) Dolgozatírás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat</u> : nincs.	

6. VALLÁSI TAPASZTALAT A HELLÉN KORBAN

- 58. óra: Vallási tapasztalat a hellén korban – történeti és irodalmi bevezetés
- 59. óra: Számonkérés a hellén kor bevezetéséből; Jónás könyve – tartalmi bevezetés
- 60. óra: Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve
- 61. óra: Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígéret – az Emberfia Dániel jövődőlésében (Dán 7, 1-28)
- 62. óra: A megszemélyesített bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből)
- 63. óra: Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban – a hét testvér vértanúsága (részletek a 2 Makk 7-ből)
- 64. óra: Számonkérés: a hellén kor bibliai irodalma

58. óra: Vallási tapasztalat a hellén korban – történeti és irodalmi bevezetés**a) Az óra felépítése**

Témája: Vallási tapasztalat a hellén korban – történeti és irodalmi bevezetés.

Célja: A hellén kor (Kr. e. 333-tól 63-ig) történeti háttérének és a legfontosabb műfajok (épületes irodalom, apokaliptikus irodalom, patetikus történetírás) jellemzőinek megismerése. Csoportmunka által a közösség erősítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Bevezetés 2'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – a téma bevezetése kérdésekkel: • Nagy Sándor: mi jut a tanulók eszébe e névről?	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Vallási tapasztalat a hellén korban – történeti és irodalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképVallási tapasztalat a hellén korban – történeti és irodalmi bevezetés

Bevezetés a csoportmunkába

a) Csoportok kialakítása 2'	3-4 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal, kiszámolással vagy ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkártyák
b) A feladat megadása 3'	1. Ismerteti a csoportmunka menetét: • csoportokban dolgoznak, minden csoport kap egy feladatot; • a felkészülési idő 5 perc; a feladat megoldásához a tankönyvet (111-115. o.) használhatják, jegyzetelniük kell; • a csoportnak „szónokot” kell választania, aki a felkészülési idő leteltével beszámol az elvégzett feladatról. 2. Kiadja a feladatokat: Minden csoport megkapja a sorszámának megfelelő feladatkártyát, amelyen a csoport pontos feladata áll.	Tk. 111-115. o. Feladatkártyák Füzet
A feladat elvégzése csoportokban 5'	• A csoportok munkához látnak. • A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz. • Az 5' letelte előtt jelzi, mennyi idő van még a feladatra.	
Ismeretek prezentálása, jegyzetelés 10'	1. A feladatkártyák sorszáma szerinti rendben a csoportok szónokai a táblához mennek, és ismertetik vázlatukat. Ha egy feladatot több csoport is kapott, képviselőik együtt mennek ki, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát. 2. A tanár a beszámolók közben jegyzeteli a táblán a fontos adatokat (egyúttal szűri is az elhangzottakat). 3. A tanulókat is jegyzetelésre szólítja fel.	Tábla Füzet

Táblakép (folytatás)a) A hellén kor a történettudományok szerint

- ❖ Szakaszai: Kr. e. 333-167: hellenizálódás
Kr. e. 167-63: Makkabeusok kora, Hasmoneus dinasztia
- ❖ Nagy Sándor – hellenista kultúra:
 - görög nyelv
 - görög jogrend
 - mindenki az egész világ polgára
- ❖ hadvezérei felosztották a birodalmat
- ❖ Júdea a Ptolemaioszok, majd Szeleukidák fennhatósága alá került
- ❖ Ptolemaioszok:
 - Kr. e. 333-198
 - viszonylagos béke és jólét
 - sok izraelita települ át Alexandriába: Septuaginta, görög bibliafordítás
- ❖ Szeleukidák:
 - Kr. e. 198-167
 - eleinte megértéssel uralkodtak: békés együttélés, sok zsidó települ Antióchiába
 - IV. Antióchosz Epifánész erőszakos politikája: bevezeti a Zeusz-kultuszt – templom átalakítása, pogány áldozatok
- ❖ Zsidó felkelés:
 - Kr. e. 167 – Matatiás pap és fiai – Makkabeusok
 - Kr. e. 164. Kiszlev hó 25.: győzelem – hanukka ünnepe
 - Hasmoneus dinasztia uralkodik
- ❖ Kr. e. 63: Pompeius római csapatai bevonulnak Jeruzsálembe – római fennhatóság kezdete

b) A hellén kor a Biblia szerint

Épületes irodalom

- ❖ az olvasók vallási, erkölcsi épülésére szolgál
- ❖ a történelem tanulságait novellákban, regényekben, legendákban és midrásokban foglalja össze
- ❖ midrás: beszédekbe foglalt bibliamagyarázatok
- ❖ Például: Jónás, Tóbiás, Eszter és Judit könyve

Apokaliptikus irodalom

- ❖ apokaliptika: görög szó, 'kinyilatkoztat'
- ❖ Kr. e. 3. sz. - Kr. u. 1. sz.
- ❖ a beteljesült jövő felől értelmezi a jelent
- ❖ a történelmet Isten által meghatározott folyamatnak látja
- ❖ a végidő közeli eljövételét hirdeti
- ❖ szorongatott helyzetben eligazítást ad
- ❖ sajátos kifejezőeszközöket használ (pl. látomás; állatok szimbolizálnak embereket, birodalmakat)

Patetikus történetírás

- ❖ ünnepélyes, szenvedélyes hangvételű írások
- ❖ háttérbe szorul a történelmi pontosság
- ❖ Isten dicsőségét és hatalmát hirdetik
- ❖ túloznak, csodás eseményekkel emelik ki hőseik hitbeli nagyságát

Ismeretek megszilárdítása 10'	<u>Ismétlő kérdésekkel</u> megszilárdítja az ismereteket, tisztázza a fogalmakat: • Melyek a hellén kor szakaszai? • Mi jellemzi a Ptolemaioszok uralmát? • Melyik Szeleukida uralkodó folytatott erőszakos vallás-politikát? • Mit tudunk a Makkabeusokról? • Mi a midrás? • Mi jellemzi az apokaliptikus irodalmat? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 111-115. o. Táblakép, füzet
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 3-5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéli az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszél meg.	Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)
Befejezés 2'	<u>Házi feladat</u> : Megtanulandó: a korszak történeti háttere, a műfajok jellemzői (a füzet jegyzete, tk. 111-115. o.). Következő órán írásbeli számonkérés az óra anyagából (20'; segédeszköz: nincs).	Füzet Tk. 111-115. o.

b) Háttéranyagok

Ültetőkártyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 3-4 tanuló kerüljön.

Feladatkártyák

A feladatkártyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni.

Lehetőség szerint a 6 feladatnak megfelelően 6 csoport legyen. Minden csoport 1 feladatot kap. Ha több csoport van, 1 feladatot több csoport is megold (ekkor képviselőik együtt állnak az osztály elé, kiegészítik, pontosítják egymás vázlatát). Ha kicsi a létszám, a tanulók kettesével is dolgozhatnak.

Az egyes csoportok feladatai:

1. csoport: A tk. 112. oldalának 1-2. bekezdéséből (**Nagy Sándor kora**) jegyzeteljétek ki a hellenista korra vonatkozó történelmi adatokat!
2. csoport: A tk. 112-113. oldalának 3. bekezdésétől (**zsidók a Ptolemaioszok és Szeleukidák idején**) jegyzeteljétek ki a zsidó nép Kr. e. 4-2. századi történetére vonatkozó adatokat!
3. csoport: A tk. 113. oldalának 2. bekezdésétől jegyzeteljétek ki a **Kr. e. 167-63 időszak** eseményeit!
4. csoport: A tk. 113. oldaláról és a 115. oldal 1. bekezdéséből jegyzeteljétek ki az **épületes irodalom** műfaji jellemzőit!
5. csoport: A tk. 113-114. oldaláról jegyzeteljétek ki az **apokaliptikus irodalom** műfaji jellemzőit!
6. csoport: A tk. 114. oldaláról jegyzeteljétek ki a **patetikus történetírás** műfaji jellemzőit!

Táblakép (vetíthető formában)

59. óra: Számonkérés a hellén kor bevezetéséből; Jónás könyve – tartalmi bevezetés

a) Az óra felépítése

Témája: Írásbeli számonkérés a hellén kor történeti háttéréből és irodalmi műfajaiból. Jónás könyve – tartalmi bevezetés.

Célja: A hellén kor történeti háttéréhez és irodalmi műfajaihoz kapcsolódó ismeretek számonkérése. Jónás könyvének tartalmi bevezetése.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u> : - Melyek a hellén kor történelmi szakaszai? - Mi jellemzi az apokaliptikát? A tanulók válaszaikhoz használhatják a tankönyvet, füzetet.	Tk. 111-115. o. Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 2'	- Beosztja a csoportokat (A, B), közben mindent (könyv, füzet...) elrakat. - Elmondja a feladatot: - Kérdésekre kell válaszolni – röviden, érthetően. - Segédeszközt nem lehet használni. - Munkaidő: 20'. - Kiosztja a feladatlapokat.	Dolgozatkérdések (A/B csoport) Feladatlapok (A/B csoport) Értékelőlapok (A/B csoport)
c) Dolgoztatás 20+1'	- A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgoztatás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. - Az idő leteltével beszedi a kész dolgozatokat.	
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Jónás könyve – tartalmi bevezetés. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Jónás könyve – tartalmi bevezetés

Prezentálás		
Csendes találkozás a szöveggel 6'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban Jónás könyvének szövegét.	Szentírás
Feldolgozás kezdete: a szöveg tartalmának felidézése 6'	Önként jelentkező tanulókkal a főbb részekre bontva <u>elmondja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat</u> : Megtanulandó: Jónás könyvének tartalma.	Szentírás

b) HáttéranyagokDolgozatkérdések**A csoport**

- Mi jellemzi a hellenista kultúrát?
 - Kinek a nevéhez fűződik elterjedése?
 - Mikorra tehető? Melyek a szakaszai?
- Minek az ünnepe a hanukka?
 - Milyen időponthoz köthető?
- Melyek az apokaliptikus irodalom legfőbb jellemzői?
- Melyik hellenista műfaj jellemzője, hogy eltúlozza a történeti adatokat?

B csoport

- Mikor uralkodtak a Szeleukidák?
 - Mi jellemezte kezdetben uralkodásukat?
 - Ki a fő alakja a kornak, mi jellemzi tevékenységét?
- Mit tudunk a Makkabeus-felkelésről?
 - Kik ők?
 - Miért harcoltak?
 - Mikor és hogyan végződött a felkelés?
 - Meddig tartott uralmuk?
- Melyek az épületes irodalom fő jellemzői? Írj legalább 2-2 példát a műfajokra és a könyvekre!
- Melyik irodalmi műfaj jellemzője, hogy látomásokban írja le mondandóját? Írd le egy további jellemzőjét e műfajnak!

Feladatlapok (A és B csoport)

Feladatlapok a diákoknak: dolgozatkérdések a válaszokhoz szükséges hely kihagyásával.

Értékelőlapok**A csoport**

Kérdés	Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1. a) Mi jellemzi a hellenista kultúrát?	6 pont	görög nyelv	1 p
		görög jogrend	1 p
		világkép: világpolgárság	1 p
b) Kinek a nevéhez fűződik elterjedése?		Nagy Sándor	1 p
c) Mikorra tehető? Melyek a szakaszai?		Kr. e. 333-198	1 p
		Kr. e. 198-63	1 p
2. a) Minek az ünnepe a hanukka?	2 pont	a Makkabeusok győzelmének	1 p
b) Milyen időponthoz köthető?		Kr. e. 164	1 p
3. Melyek az apokaliptikus irodalom legfőbb jellemzői?	6 pont	Kr. e. 3. sz. - Kr. u. 1. sz.	1 p
		a jelen értelmezése a jövő felől	1 p
		közeli végidő	1 p
		eligazítást ad	1 p
		sajátos kifejezőeszközök	1 p
		legalább két példa: látomás, állatok, égi lények...	1 p
4. Melyik hellenista műfaj jellemzője, hogy eltúlozza a történeti adatokat?	1 pont	patetikus történetírás	1 p

A dolgozat értékelése:

13-15 pont **5**; 11-12 pont **4**; 8-10 pont **3**; 5-7 pont **2**; 1-4 pont **1**

B csoport

Kérdés		Összpont-szám	Válasz elemei	Pontozás elemei
1.	a) Mikor uralkodtak a Szeleukidák?	5 pont	Kr. e. 198-63	1 p
	b) Mi jellemezte kezdetben uralkodásukat?		megértéssel uralkodtak	1 p
	c) Ki a fő alakja a kornak, mi jellemzi tevékenységét?		IV. Antióchosz Epifánész	1 p
			bevezeti a Zeusz-kultuszt	1 p
			erőszakos üldöző	1 p
2.	Mit tudunk a Makkabeus-felkelésről?	4 pont		
	a) Kik ők?		Matatiás pap és fiai	1 p
	b) Miért harcoltak?		az elnyomás ellen	1 p
	c) Mikor és hogyan végződött a felkelés?		Kr. e. 164. Kiszlev hó 25., győzelem	1 p
	d) Meddig tartott uralmuk?		Kr. e. 63-ig	1 p
3.	Melyek az épületes irodalom fő jellemzői?	4 pont	erkölcsi, vallási tanítás	1 p
	Írj legalább 2-2 példát a műfajokra és a könyvekre!		a történelem tanulságait foglalja össze	1 p
			novella, regény, legenda, midrás (legalább két példa)	1 p
			Jónás, Tóbiás, Eszter, Judit könyve (legalább két példa)	1 p
				apokaliptikus irodalom
4.	Melyik irodalmi műfaj jellemzője, hogy látomásokban írja le mondandóját? Írd le egy további jellemzőjét e műfajnak!	2 pont	például: jövő felől értelmezi a jelent, eligazítást ad, jelképeket használ	1 p
A dolgozat értékelése: 13-15 pont 5 ; 11-12 pont 4 ; 8-10 pont 3 ; 5-7 pont 2 ; 1-4 pont 1				

60. óra: Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve**a) Az óra felépítése****Témája:** Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve.**Célja:** Jónás könyvének szóelemzése és szövegértelmezése: a legfontosabb motívumoknak és mondanivalójának feltárása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 5'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Feladatlapok javítva Értékelőlapok (A/B csoport)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve. Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképIsten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve

Feldolgozás

a) A szöveg tartalmának felidézése 5'	Önként jelentkező tanulókkal a főbb részekre bontva <u>elmondítja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés 15'	<u>Szóelemzés csoport-, majd közös munka keretében:</u> 1. Gyors csoportalakítás (3-4 fős csoportok) ülésrend szerint. 2. Feladatkártyákat oszt, ezek segítségével elolvastatja a legfontosabb szavak magyarázatát a könyvből (a felkészülési idő 2'; a feladatról a csoport egyik tagja számol majd be). 3. Rendre szólítja a csoportokat: a szónok elmondja a kapott kifejezés magyarázatát. A tanár szükség esetén pontosítja, kiegészíti mindazt, amit a tanuló megfogalmaz. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Feladatkártyák Tk. 116-117. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Jónás:** nevének jelentése 'galamb'; nem Jónás próféta (2 Kir 14,25) a könyv szerzője, mert ő a Kr. e. 8. sz.-ban élt
- ❖ **Tarzis:** Jónás úti céljaként a világ vége
- ❖ **nagy halat rendelt oda:** szimbolikusan Babilóniát, a Jahvétól való távolságot jelenti (megj.: a hal fajtája nem derül ki)

- ❖ **szőrruhát öltöttek:** a vezeklés és a bűnbánat jele
- ❖ **megbánta Isten:** antropomorfizmus: Isten nem a bűnös pusztulását, hanem megtérését akarja
- ❖ **én ne irgalmazzak...?:** Isten az egész teremtés ura, szabadságában áll irgalmazni

c) Értelmezés 10'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi a szöveg műfaja? • Miben nyilvánul meg Isten üdvözítő szándéka? • Kit képviselnek a niniveiek? • Melyek a csodás elemek és mi az igazi csoda a novellában?	Tk. 122. o.
	2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat.	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)

Értelmezés

A szöveg műfaja prófétai novella, nem krónika. Isten egyetemes üdvözítő szándékáról ad tanítást: Jahve irgalmas a pogányok iránt is. Az igaz csoda az elbeszélésben Isten irgalmas szeretete és annak felismerése, hogy mindenkit üdvözíteni akar.

Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Jónás könyve szövegét (a füzet jegyzete, tk. 116-117.122. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 116-117.122. o.
-----------------	--	------------------------------

b) Háttéranyagok

Feladatkartyák

A feladatkartyákat a csoportok számának megfelelően kell előkészíteni. Egy csoportba 3-4 tanuló kerül. Ha több csoport van, további kifejezéseket is fel lehet dolgoztatni (még negyven nap; jogos a haragod?...).

Az egyes csoportok feladatai:

1. csoport: A tk. 116. oldaláról olvassátok el, mit tudunk **Jónás** prófétáról!
2. csoport: A tk. 116. oldaláról olvassátok el, mit tudunk **Tarzisról**!
3. csoport: A tk. 117. oldaláról olvassátok el, mit tudunk a **halról**!
4. csoport: A tk. 117. oldaláról olvassátok el, mit tudunk a **szőrruháról**!
5. csoport: A tk. 117. oldaláról olvassátok el, mit tudunk a „**megbánta Isten**” kifejezésről!
6. csoport: A tk. 117. oldaláról olvassátok el, mit tudunk az „**én ne irgalmazzak?**” kérdés értelméről!

Táblakép (vetíthető formában)

61. óra: Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígélet – az Emberfia Dániel jövődölésében (Dán 7, 1-28)

a) Az óra felépítése

Témája: Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígélet – az Emberfia Dániel jövődölésében.

Célja: Az apokaliptikus irodalom legfontosabb elemeinek megismerése Dániel könyvének az Emberfiáról szóló jövődölése, a Dán 7, 1-28 szóelemzése és szövegértelmezése segítségével. A szövegértési készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Jónás könyvének rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígélet – az Emberfia Dániel jövődölésében (Dán 7, 1-28). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az apokaliptikus irodalomban jelentkező ígélet
– az Emberfia Dániel jövődölésében
(Dán 7, 1-28)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti</u> a Szentírásból és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Dán 7, 1-28 szövegét.	Szentírás
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Szentírás
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 5'	<u>Elmondattja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidézéséhez használhatják a Szentírást.	Szentírás
b) Szóelemzés	<u>Hiányos szómagyarázatok kiegészítése</u> (összidő: 20')	
Páros munka: a hiányzó kifejezések azonosítása 7'	1. A tanár egyenként kivetíti a tankönyvben található szómagyarázatokat az értelmezett kifejezés nélkül. A tanulópárok a Szentírás segítségével megkeresik, hogy az egyes magyarázatokhoz melyik kifejezés tartozhat. Füzetükben jegyzetelik a talált kifejezéseket.	Hiányos szómagyarázatok (vetíthető fólia) Szentírás, füzet

Páros munka: ellenőrzés 5'	2. A tanár újra kivetíti egyenként a magyarázatokat. A tanulópárok a tankönyv segítségével ellenőrzik, hogy a magyarázatokhoz a megfelelő kifejezéseket találták-e meg.	Tk. 126-128. o.
Közös ellenőrzés 5'	3. A tanár irányításával közösen is ellenőrzik a megoldást.	Megoldás
Közös munka: a szóelemzések rögzítése 3'	4. A tanár a legfontosabb kifejezéseket kiemeli és a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben <u>rögzíti</u> magyarázatukkal együtt: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 126-128. o. Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **Dániel:** a szerző mondanivalóját a régmúlt egyik híres személyével fogalmaztatja meg
- ❖ **négy nagy vadállat:** valószínűleg a mezopotámiai birodalmak szimbólumai
- ❖ **egy Ősöreg:** az örökkévaló Isten
- ❖ **a bíróság leült:** Isten örök királyi uralmának kezdete
- ❖ **megölték a vadállatot:** megpecsételődött a négy hatalmas birodalom sorsa
- ❖ **az ég felhőiben valaki:** a felhő a teofániák irodalmi eleme, ez a személy tehát Istentől való
- ❖ **olyan volt, mint az Emberfia:** Isten örök uralmát és emberközelségét szimbolizálja

c) Értelmezés 5-7'	1. Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző üzenete? • Ki az események/a történelem ura? • Kik a vadállatok? • Milyennek mutatja Istent a szöveg?	Tk. 129. o.
	2. <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat.	
	3. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép (folytatás)Értelmezés

Dániel könyve jövődölés: a babiloni fogság idején játszódik, a Kr. e. 2. században keletkezett. A négy vadállat a történelemben megjelenő és Isten uralmával szembehelyezkedő hatalmakat jelképezi. A szerző a szimbólumok segítségével megvallja hitét: Jahve a történelem ura, Ő irányítja a népek sorsát, és a hozzá hűséges izraelitákat elvezeti a végső cél, Isten királyi uralmának megvalósulása felé. Az Emberfia alakja nehezen értelmezhető, Isten világából érkező lény, a Jahvéhoz tartozó emberiséget jelképezi.

Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: Szentírással elemezni a Dán 7, 1-28 szövegét (a füzet jegyzete, tk. 125-129. o.). Memoriter: a Dán 7, 13-14 szövege. Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 125-129. o. Memoriter
-----------------	--	---------------------------------------

b) Háttéranyagok

Hiányos szómagyarázatok

Írásvetítővel vetíthető fólia a hiányos szöveggel

Megoldás a magyarázatok vetítésének sorrendjében:

1. éjszaka látomásomban
2. az ég négy szele
3. a nagy tengeren
4. Dániel
5. tíz szarva volt
6. trónja lángoló tűz
7. négy nagy vadállat
8. leül a bíróság...
9. megölték a vadállatot
10. a bíróság leült
11. egy Ősöreg
12. az ég felhőiben valaki
13. olyan volt, mint az Emberfia
14. négy olyan ország, amely a földön támad
15. kezébe is adják...

A táblára felkerülő kifejezések a szentírási szövegnek megfelelő sorrendben:

1. Dániel
2. négy nagy vadállat
3. egy Ősöreg
4. a bíróság leült
5. megölték a vadállatot
6. az ég felhőiben valaki
7. olyan volt, mint az Emberfia

Számítógéppel kivetíthető forma: a hiányos szöveg és a megoldás

Táblakép (vetíthető formában)

62. óra: A megszemélyesített bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből)**a) Az óra felépítése**

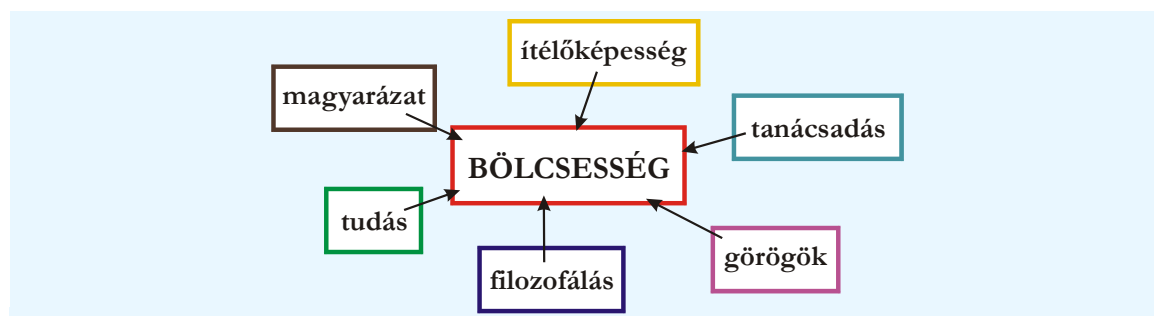
Témája: Az üdvözítő Isten a hellén kor irodalmában – a megszemélyesített bölcsesség beszéde.

Célja: A megszemélyesített bölcsességről szóló himnusz (Sir 24, 1-2.5-17.23-37) szövelemzése, szövegértelmezése. Reflektálás a felséges Istennel való személyes kapcsolatunkra.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: Dániel jövendölésének (Dán 7, 1-28) szövege (13-14 v., memoriter); rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	Szentírás (kivéve a memoriterhez)
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: A megszemélyesített bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

TáblaképA megszemélyesített bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből)

Prezentálás		
a) Csendes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből és elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a Sir 24 részleteinek szövegét.	Tk. 131-132. o.
b) Hangos felolvasás 2'	Önként jelentkező tanulóval <u>felolvastatja</u> a szöveget.	Tk. 131-132. o.
Feldolgozás		
a) A szövelemzés és értelmezés asszociációs előkészítése 5'	- A tanár – egyéni munka keretében – minden tanulóval egy kifejezést írat, amely a bölcsesség szóról eszükbe jut. - Önként jelentkező tanulókkal felolvastatja, amit írtak. - A tábla egyik részére felírja e kifejezéseket (s ott is hagyja az aktualizálásig).	Füzet Tábla

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

b) Szóelemzés 5-6'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 132. o. Táblakép, füzet
-----------------------	---	--------------------------------

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **a Magasságbeli szájából jöttem elő:** a bölcsesség azonos Isten teremő szavával
- ❖ **minden nép:** az isteni bölcsesség kezdettől jelen volt a népek életében
- ❖ **a szent hajlékban tettem ... szolgálatot:** megmutatta a helyes istentisztelet rendjét
- ❖ **pompás ... gyümölcs terem:** a bölcsesség „gyümölcsei”
- ❖ **az élet könyvére...:** a bölcsesség azonosítja magát Mózes öt könyvével, azaz a Törvénnyel
- ❖ **Píson...:** a bölcsesség áradása

c) Értelmezés 6-8'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: - Találunk-e hasonló gondolatokat saját elképzeléseink és Sirák fia gondolkodásmódjában? - Mi lehet a szerző üzenete? - Hogyan mutatkozik meg az isteni bölcsesség? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzetelt a füzetben.	Tk. 134. o. Táblakép, füzet
-----------------------	---	------------------------------------

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A megszemélyesített bölcsességről szóló szöveg műfaja himnusz.

A vallásos embernek nem a különféle eszméáramlatok alapján kell tájékozódnia a világban, hanem Istenre figyelni. Az isteni bölcsesség megmutatkozik a teremtésben, a világ sorsának alakulásában, a választott nép életében.

Aktualizálás 6-8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések és az óra eleji asszociációs vázlat segítségével: - Mi a tapasztalatunk az Istenről? - Van-e róla érzéki tapasztalatunk? - Mi a feladatunk ezzel a meggyőződésünkkel?	Tk. 135. o. Asszociációs vázlat a táblán
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a Sir 24 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 131-132.134-135. o.). Következő órán felelés szóban.	Füzet Tk. 131-135. o.

b) HáttéranyagokTáblakép (vetíthető formában)

63. óra: Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban – a hét testvér vértanúsága (részletek a 2 Makk 7-ből)

a) Az óra felépítése

Témája: Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban – a hét testvér vértanúsága.

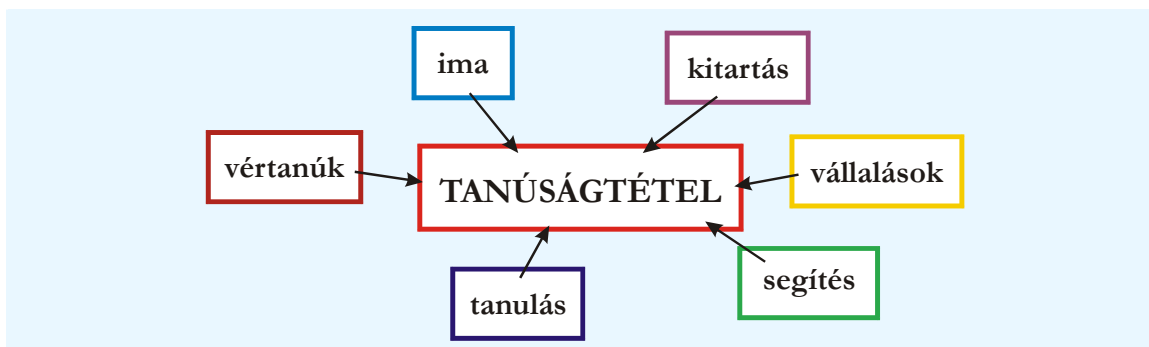
Célja: A patetikus történetírás jellemzőinek megismerése a hét testvér vértanúságáról szóló szöveg (2 Makk 7, 1-19.24-29.39-42) szövelemzése és szövegértelmezése segítségével. Reflektálás a mindennapi helytállás fontosságára. Számonkérés előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/ tanulói tevékenység	Eszközök
Feleltetés 3'	Egy tanulót <u>feleltet</u> . Kérdés: A megszemélyesített bölcsesség beszéde (a Sir 24 részletei) – a szöveg rövid tartalma, legfontosabb szavainak elemzése és összefoglaló értelmezése a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeinek segítségével. A feleletet <u>értékelik</u> (tárgyi tudás, szabatos megfogalmazás, aktualizálás).	A szentírási szöveg másolata a tankönyvből
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> , címét: Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban – a hét testvér vértanúsága (részletek a 2 Makk 7-ből). Jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Táblakép, füzet

Táblakép

Az üdvösséget előkészítő Isten a patetikus történetírásban
– a hét testvér vértanúsága
(részletek a 2 Makk 7-ből)

Prezentálás		
a) Csöndes találkozás a szöveggel 2'	<u>Kikeresteti a tankönyvből</u> és <u>elolvastatja</u> a tanulókkal magukban a 2 Makk 7 részleteinek szövegét.	Tk. 138. o.
b) Hangos felolvasás 4'	Önként jelentkező tanulókkal <u>felolvastatja</u> a szöveget dramatizálva (narrátor, 1., 2., 3., 4., 5., 6. testvér, anya).	Tk. 138. o.
Feldolgozás		
a) A szöveg tartalmának felidézése 2'	<u>Elmondhatja</u> a szöveg tartalmát. A tanulók a tartalom felidezéséhez használhatják a tankönyvi szöveget.	Tk. 138. o.
b) A szövelemzés és értelmezés előkészítése 5'	<u>Asszociációs előkészítés:</u> - A tanár – egyéni munka keretében – minden tanulóval egy-egy szót, kifejezést, helyzetet írat, amely a tanúságtétel szóról eszükbe jut. - Önként jelentkező tanulókkal felolvastatja, amit írtak. - A tábla egyik részére felírja e kifejezéseket (s ott is hagyja az aktualizálásig).	Füzet Tábla

Táblakép: lehetséges tanulói asszociációk

c) Szóelemzés 6'	<u>Kiemelteti</u> a legfőbb kifejezéseket, <u>elmondja</u> magyarázatukat. Ezzel párhuzamosan jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 139. o. Táblakép, füzet
---------------------	---	--------------------------------

Táblakép (folytatás)Szóelemzés

- ❖ **hét testvér:** jelképes szám, a hitvallók nagy számára utal
- ❖ **sértéshúsevés:** az izraeliták számára tiltott
- ❖ **meg fog könyörölni:** idézet Mózes énekéből (MTörv 32,36)
- ❖ **a feltámadásban:** Isten nem a földi világba szólítja vissza az embert
- ❖ **sanyargatni fog:** antropomorfizmus: a bűnösök és utódaik is megtorlásként élik meg a bűn következményeit
- ❖ **önmagunk miatt szenvedjük:** az elszenvedett üldözések a nép bűneinek következményei
- ❖ **semmiből teremttette:** a teremtés nem az alaktalan anyag megformálása, hanem valódi létrehozás
- ❖ **az irgalmasság idején:** a feltámadáskor

d) Értelmezés 6-8'	- Kérdések segítségével <u>megfogalmaztatja</u> a szöveg mondanivalóját: • Mi lehet a szerző üzenete? • Miért áldozták életüket a testvérek? • Milyen valóság ez az üdvösség? <u>Összefoglalja</u> az elhangzottakat. <u>Rögzítik</u> az értelmezést: jegyzetel a táblán (vagy vetít), jegyzeteltet a füzetben.	Tk. 141. o. Táblakép, füzet
-----------------------	--	------------------------------------

Táblakép (folytatás)Értelmezés

A szöveg a patetikus történetírás műfajában íródott. A 2. századi zsidóság egyre határozottabban vallotta: az üdvösség, az Isten országának teljes megvalósulása a halál utáni életben, a feltámadáskor valósul meg. Ez az üdvösség nem az érdemek eredménye, hanem az irgalmas Isten ajándéka.

Aktualizálás 6-8'	<u>Tanórai beszélgetés</u> – aktualizálás kérdések és az óra eleji asszociációs vázlat segítségével: • Mit jelent a kitarítás? • Miben tartott ki a hét testvér? • Mire biztat minket az ő példájuk?	Tk. 141. o. Asszociációs vázlat a táblán
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Megtanulandó: a szentírási szöveg tankönyvi szemelvényeivel elemezni a 2 Makk 7 részleteinek szövegét (a füzet jegyzete, tk. 138-139.141. o.). Átismétlendő: a Jónás könyve; Dán 7, 1-28; Sir 24; 2 Makk 7 szövegekkel kapcsolatban tanult ismeretek – tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés (a füzet jegyzete, tk. 115-141. o.). Következő órán írásbeli számonkérés (35'; fogalmazás típusú dolgozat, segédeszköz: Szentírás).	Füzet Tk. 138-141. o. Tk. 115-141. o.

b) Háttéranyagok

A szentírási szöveg másolata a tankönyvből

A megszemélyesített bölcsességről szóló szöveg (Sir 24 részletei) tankönyvi szemelvényeinek másolata a feleltetéshez.

Táblakép (vetíthető formában)

64. óra: Számonkérés: a hellén kor bibliai irodalma (Jón, Dán, Sir, 2 Makk)**a) Az óra felépítése**

Témája: Írásbeli számonkérés a hellén kor bibliai irodalmából.

Célja: A hellén kor megismert bibliai szövegei (Jónás könyve; Dán 7, 1-28, Sir 24, 1-2.5-17.23-37; 2 Makk 7, 1-19.24-29.39-42) szóelemzésének, szövegértelmezésének számonkérése. A fogalmazási készség fejlesztése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Számonkérés		
a) A számonkérés előkészítése 2-3'	Tartalmi bevezetés rövid <u>ismétlő kérdésekkel</u>: • Miért menekül el Jónás a küldetése elől? Mi a szöveg műfaja? • Hogyan értelmezhető az Emberfia alakja Dániel könyvében? • Milyen üdvösség-képet tükröz a hét testvérről szóló szentírási szöveg? A tanulók válaszaikhoz használhatják a Szentírást, a tan-könyvet, füzetet.	Tk. 116-141. o. Szentírás Tk., füzet
b) A dolgozat bevezetése 5'	1. A tanár lapokat oszt a fogalmazáshoz, közben a Szentírás kivételével mindent (könyv, füzet...) elrakat. 2. Elmondja a feladatot: • A dolgozat formája: fogalmazás. • Mindenki maga választ a 4 szövegből egyet, s ennek írja le tartalmát, szóelemzését és értelmezését. • Szentírást lehet használni (más nem). • Munkaidő: 35'. • Elmondja és a táblára is felírja a választható címeket.	Lapok a fogalmazáshoz Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál) Táblakép
<u>Táblakép</u> <u>Választható címek:</u> 1. Isten üdvözítő akarata – Jónás könyve 2. Az Emberfia Dániel jövődölésében (Dán 7, 1-28) 3. A megszemélyesített bölcsesség beszéde (Sir 24 részletei) 4. A hét testvér vértanúsága (2 Makk 7 részletei)		
c) Dolgozatírás 35+1'	1. A tanulók munkába kezdenek. A tanár dolgozatírás közben körbejár, figyel, szükség esetén segít értelmezni a feladatot. 2. Az idő leteltével beszédi a kész dolgozatokat.	Szentírás
Befejezés 1'	<u>Házi feladat:</u> nincs.	

ÉV VÉGI ISMÉTLÉS

- 65. óra: Ismétlés – a történeti bevezetések
- 66. óra: Ismétlés – irodalmi műfajok
- 67. óra: Ismétlés – szövegek I. Az őstörténetet és a pátriárkai történeteket fel-
dolgozó szentírási szövegek ismételése
- 68. óra: Ismétlés – szövegek II. A deuteronomista és a prófétai (Illés, Ámosz,
Ózeás) szövegek ismételése
- 69. óra: Ismétlés – szövegek III. A prófétai szövegek ismételése (Izajás, Jeremiás,
Ezekiel, Második Izajás, Zakariás)
- 70. óra: Ismétlés – szövegek IV. A perzsa és hellén kori szövegek ismételése
- 71. óra: A tanév lezárása

65. óra: Ismétlés – a történeti bevezetések**a) Az óra felépítése****Témája:** A hat történeti bevezetés ismétlése.**Célja:** A hat történeti korszakról tanult legfontosabb ismeretek átismétlése a 'tabu' játék segítségével, csoportmunka formájában. Az összefoglaló „vizsga” előkészítése.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Kapcsolódás az előző órához: a dolgozat kiosztása, értékelése 3'	Az előző órán írt <u>dolgozat kiosztása</u> : Értékeli az osztály munkáját, teljesítményét. Kiosztja a dolgozatokat. Megbeszéljük az általános problémákat. A személyes kérdéseket az óra utáni szünetben beszéljük meg.	Dolgozatok javítva Javítási-értékelési szempontrendszer (ld. a 15. óránál)
Bevezetés 5'	1. <u>Tájékoztató</u> az év végi ismétlésről, az év végi „vizsgáról”: - ismétlést szolgáló szóbeli vizsga; a következő órákon ismételni fognak, együtt készülnek fel rá; - három típusú/tartalmú tételt húznak majd: történeti háttér, irodalmi-műfaji ismeretek, szentírási szövegek; - ismerteti a vizsga időpontját; szervezésének módját; - felhívja a figyelmet az otthoni tanulás, a folyamatos ismétlés fontosságára. 2. Kiosztja a vizsgatémákat fénymásolva.	Vizsgatémák
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját</u> : A hat történeti korszakról tanult legfontosabb ismeretek átismétlése.	
Bevezetés a csoportmunkába		
a) Csoportok kialakítása 2'	4-5 fős csoportokra osztja az osztályt. Csoportfelosztás: pl. kártyákkal, kiszámolással v. ülésrend szerint. A tanulók kialakítják a csoportokat.	Ültetőkétyűk
b) A feladat megadása 4'	<u>Ismerteti</u> az ismétlés, a csoportmunka módját: 'tabu' játékkal ismételnék; elmondja a játékszabályt; - elmondja a játék menetét az órán.	Játékszabály (Füzet, tk.) Feladatkétyűk
Ismétlés 20-25'	- A csoportok „játszanak”, ismételnék. - A tanár bátorít, munkára ösztönöz; a szervezéstől függően vezeti a játékot, ill. segít, hogy betartsák a játékszabályokat.	
Befejezés 2-5'	A játék lezárása, eredményhirdetés. <u>Házi feladat</u> : Ismételni, készülni az összefoglaló „vizsgára”.	

b) HáttéranyagokVizsgatémák

Ld. a kézikönyv végén, A tanév lezárása c. óra után.

Ültetőkártyák

A kártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni úgy, hogy egy csoportba 4-5 tanuló kerüljön.

Játékszabály

A „tabu” játékban az egyik játékosnak, az ún. „szókimondónak” kell a feladatkártyán lévő „kitalálendő szót” körülírnia úgy, hogy a kártyán lévő „tiltott szavak” nem szerepelhetnek a leírásban. A csapat többi tagjának a feladata a szó kitalálása. (Természetesen a tiltott kifejezéseket alkotó szavak külön is, és a kitalálendő szó, illetve a kitalálendő kifejezés minden szava is tiltott).

Javaslatok a játék órai megszervezésére:

A játék első két változata olyan osztályban ajánlott, ahol a csoportmunka még nem alakult ki teljesen, a csapatok önállóan nem tudnának úgy játszani, hogy az ismétlés hatékony legyen. Ha a csapatok várhatóan önálló játék keretében is hatékonyan dolgoznak, a harmadik, illetve negyedik változat ajánlott.

1. változat

Az osztály csapatokra osztva, de együtt játszik. A tanár összekeveri a 32 kártyát. Az első csoport egyik tagja – ő lesz a „szókimondó” – húz egy kártyát, a rajta lévő szót a leírás alapján az ő csapatának kell kitalálnia. A többi csoport figyel. Ha az első csoport kitalálta a kapott szót, akkor a második csoport „szókimondója” húz kártyát, és az ő csoportjának tagjai találgatnak stb.

2. változat

A játék menete lényegében azonos az előzővel, de a csapatok versenyeznek is egymással. Ebben az esetben mérni és jegyezni kell az időket, mialatt az egyes csapatok kitalálják a nekik jutott szavakat; továbbá választani kell minden csapat mellé egy „vigyázót”: ő egy másik csoport tagja, aki szintén megnézheti a kártyát és a rajta lévő tiltott szavakat, feladata pedig, hogy szóljon, ha a „szókimondó” véletlenül tiltott szót is kimond. Amennyiben ez előfordul, a szóban forgó csoportnak új kártyát kell húznia, és az azon lévő szót kell kitalálnia – ezzel természetesen nő a csapat játékidéje. A játék végén a szavak kitalálására fordított időt csapatonként összegezni kell: győztes az a csapat, amely a legrövidebb időn belül találta ki a neki jutott szavakat.

E változat esetén az időt az órán úgy kell beosztani, hogy minden csoport ugyanannyiszor kerüljön sorra, és óra végén lehetőség legyen az idő összehasonlítására, eredményhirdetésre, díjátadásra (utóbbi lehet pl. 5, csoki...).

3. változat

Minden csoport megkapja mind a 32 feladatkártyát, a csapatok önállóan játszanak. Összekeverik a kapott 32 kártyát, és írással lefelé fordítva leteszik az asztalra a kártyacsomagot.

A csapatok egyik tagja, a „szókimondó” húz egy kártyát: az általa adott leírás alapján a többiek megpróbálják kitalálni a szót vagy kifejezést. Kérdéseket nem tehetnek fel, csak tippeket mondhatnak; ha nem találták el a szót, a szókimondónak kell magától újabb információt adnia.

A csoporttagok váltják egymást, minden új szó esetén a soron következő csoporttag lesz a „szókimondó”.

Továbblépni új szóra csak akkor lehet, ha az aktuális szót a csoport kitalálta. A kihúzott kártyát a „szókimondó” nem teheti vissza, és nem adhatja át másnak. Ha a csapat segítség nélkül nem boldogul a szóval, segédeszközt vehetnek elő (tankönyv, füzet, Szentírás).

4. változat

A játék menete lényegében azonos az előzővel, de a csapatok versenyeznek is egymással. Ennek feltétele, hogy vállalják a szabályok pontos betartását: a csoporttagok együtt figyelnek saját csoportjuk játékának „tisztaságára”. Ha a szókimondó a körülírás során – pl. tévedésből – tiltott szót mond ki, vagy a csoport a szó kitalálásához segédeszközt vesz igénybe, a találgatást a szabályoknak megfelelően folytatniuk kell, de a kitalált szó a versenyben érvénytelen lesz. Minden csoport választ a tagjai közül egy „vigyázót”, akinek a feladata, hogy jegyezze az érvényes és érvénytelen találatokat. Győztes az a csapat, amelyiknek óra végéig a legtöbb érvényes találat gyűlik össze (ez azt jelenti, hogy lehet több győztes is!).

E változat esetén az időt úgy kell beosztani, hogy óra végén legyen mód az érvényes találatok összegzésére (a „vigyázók” közreműködésével), eredményhirdetésre, díjátadásra.

Feladatkártyák

A feladatkártyákat a játék tervezett menetének megfelelően kell egy vagy több sorozatban előkészíteni.

A kitalálendő szavak és az egyes szavakhoz kapcsolódó tiltott szavak listája:

Kitalálándó szó	Tiltott szavak
1. „Nagy Bumm”	világ; létrejön; ősrobbanás
2. biológiai fejlődéstudomány	Darwin; élővilág; fejlődés
3. Mezopotámia	folyó; félnomád; sémita törzsek
4. Egyiptom	Nílus; fáraó; piramis
5. II. Ramszesz	fáraó; Mózes; kivonulás
6. Mózes	Egyiptom; csapások; 'vízből kimentett'
7. Ábrahám	félnomád; Mezopotámia; hit
8. honfoglalás	Ígéret földje; Kánaán; Kr. e. 1200
9. bírák	filiszteusok; bíró; Sámson
10. Saul	király; filiszteusok; harcok
11. Dávid	király; Góliát; Jeruzsálem
12. Salamon	király; templom; bölcsesség
13. prófétaközösségek	elragadtatás; Jahve üzenete; Baál-kultusz ellenségei
14. Izrael, az északi országrész	észak; Assíria; termékeny vidék
15. Júda, a déli országrész	dél; Jeruzsálem; templom
16. babiloni fogság	Kr. e. 586-538; vallási öntudat; imaházak
17. Illés	próféta; Baál-papok; áldozat
18. Izajás	próféta; Messiás; Assíria
19. Jeremiás	próféta; pap; panaszok
20. Ezekiel	próféta; fogság; pásztor
21. Második Izajás	próféta; fogság; szenvedő Szolga
22. Círus	perzsa; király; rendelet
23. Zerubbábel	perzsa; helytartó; Jeruzsálem
24. Jósuá főpap	reform; templom; főpap
25. a második templom	Jeruzsálem; épít; áldozat
26. Ezdrás és Nehemiás	perzsa kor; vallási reform; főpap és helytartó
27. Ptolemaioszok	hellén kor; uralkodó; Egyiptom
28. Szeleukidák	hellén kor; uralkodó; Egyiptom
29. IV. Antióchosz Epifánész	király; üldözés; hellén kor
30. Makkabeusok	üldözés; győzelem; 'Kalapácsocská'
31. hanukka	ünnep; templom; újraszenteles
32. római fennhatóság	Kr. e. 63; Pompeius; provincia

Minta a feladatkártyákra:

Kitalálándó szó:

ZERUBBÁBEL

Tiltott szavak:

perzsa
helytartó
Jeruzsálem

Kitalálándó szó:

**IZRAEL, AZ ÉSZAKI
ORSZÁGRÉS**

Tiltott szavak:

észak
Assíria
termékeny vidék

66. óra: Ismétlés – irodalmi műfajok**a) Az óra felépítése**

Témája: Az irodalmi műfajok ismételése.

Célja: A hat irodalmi bevezetés legfontosabb ismeretei, az irodalmi műfajok átismételése a 'tabu' játék segítségével, csoportmunka formájában. Felkészülés az összefoglaló „vizsgára”.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját:</u> A hat irodalmi bevezetés legfontosabb ismeretei, az irodalmi műfajok átismételése.	
Bevezetés a csoportmunkába		
a) Csoportok kialakítása 2'	Az előző órához hasonlóan történik (esetleg a csoport-beosztás maradhat az is, ami volt).	Ültetőkárttyák
b) A feladat megadása 4'	<u>Ismerteti</u> a csoportmunka módját: • 'tabu' játékkal ismételnek – elmondja újra a játékszabályt; • ismerteti a játék menetét az órán; • változás: a kártyákat most a tanulóknak kell elkészíteni.	Játékszabály (Füzet, tk.) Feladatkártyák
Ismétlés 30'	• A csoportok „játszanak”, ismételnek. • A tanár bátorít, munkára ösztönöz; a szervezéstől függően vezeti a játékot, ill. segít, hogy betartsák a játékszabályokat.	
Befejezés 2-5'	A játék lezárása, eredményhirdetés. <u>Házi feladat:</u> Ismételni, készülni az összefoglaló „vizsgára”.	

b) HáttéranyagokJátékszabály

Lásd az előző óra végén.

Javaslatok a játék órai megszervezésére:**1. változat**

Az osztály csapatokra osztva, de együtt játszik.

- (4') Először minden csapat kap két üres kártyát: ki kell választaniuk két tetszőleges műfajt a tanultak közül, keresni ezekhez 3-3 „tiltott szót”, s el kell készíteniük 2 tabu-kártyát. Ha a csoportok száma kicsi, egy-egy csoporttal több kártya is készíthető. Segédeszköz a kártyák elkészítéséhez: a füzet és a tankönyv.
- (1') A tanár összeszedi az elkészült kártyákat.
- (25') A játék az előző órán ajánlott 1. vagy 2. változat szerint folytatódik.

2. változat

A csapatok önállóan játszanak.

- (10') Először minden csoport kap 19 kártyát, rajta a tanult műfajokkal. Az első feladatuk, hogy keressenek mind a 19-hez 3-3 „tiltott szót”, és fejezzék be a tabu-kártyákat. Segédeszköz a kártyák elkészítéséhez: a füzet és a tankönyv.
- (2') Ha elkészültek, keverjék össze a kártyacsomagot és adják át egy másik csapatnak valamilyen szisztéma szerint (pl. az 1. csapat a 2.-nak, a 2. a 3.-nak stb.).
- (18') A játék az előző órán ajánlott 3. vagy 4. változat szerint folytatódik.

Feladatkártyák

A feladatkártyákat a játék tervezett menetének megfelelően kell előkészíteni (üres kártyák vagy a műfajokat tartalmazó kártyacsomag a csoportok számának megfelelően).

A műfajok listája:

Kitalálendő műfaj	
1. etiológia	11. prófétai mondások
2. mítosz	12. messiási jövendölések
3. monda	13. fogság utáni prófétai irodalom
4. teofánia	14. bölcsességi irodalom
5. novella	15. bibliai lírai irodalom
6. legenda	16. zsoltárirodalom
7. kultikus elbeszélés	17. épületes irodalom
8. törvénygyűjtemény	18. apokaliptikus irodalom
9. prófétai elbeszélések	19. patetikus történetírás
10. kölcsönzött beszédformák	

Minta a feladatkártyákra (a játék 1. és 2. változatában):

Kitalálendő műfaj: Tiltott szavak:	Kitalálendő műfaj: FOGSÁG UTÁNI PRÓFÉTAI IRODALOM Tiltott szavak:
---	---

b) Háttéranyagok

A csoportmunka menetének leírása

- Felkészülés a csoportmunkára egyéni munka keretében: Minden tanuló kap 2 feladatkártyát, rajtuk egy-egy szentírási szöveg helyével. **5' alatt** nézzék át önállóan az ezekhez kapcsolódó ismereteket (segédeszköz: a tankönyv és a füzet). Az ismétlés 2. lépéséhez válasszanak ki szövegenként két-két kifejezést, és ezek magyarázatát alaposan ismételjék át.
- Első lépés – a szövegek tartalmának ismétlése: A csoporttagok egymás után elmondják csoportjuknak a kapott szövegek tartalmát a cím, ill. a szentírási hely említése nélkül. A többiek feladata: mondják meg, mely szövegekről van szó, és adják meg a pontos szentírási helyet (segédeszközük: a tankönyv és a Szentírás).
- Második lépés – szövelemzések ismétlése („hiányos szómagyarázatok kiegészítése szóban”): A csoporttagok egymás után elmondják a felkészülés során kiválasztott négy kifejezés magyarázatát (lehetőleg segédeszköz nélkül), de nem mondják meg, melyik szöveghez tartozik, és melyik kifejezésről van szó. A többi csoporttag feladata, hogy kitalálják, mely szavakról van szó (az ismétlés első lépése alapján már tudják, melyik két szöveg szavairól lehet szó!). Segédeszközként használhatják a tankönyvet és a Szentírást (illetve nehezíthető a feladat azzal, ha csak a Szentírást használhatják).
- Harmadik lépés – az értelmezések ismétlése: A csoporttagok rendre egymás után megpróbálják felidézteni a feladatkártyáikon kapott két szöveg értelmezését a csoport többi tagjával. A szöveg „tulajdonosa”, aki a felkészülés során már átnézte az értelmezést, rávezető kérdésekkel segíti a többieket, hogy visszaemlékezzenek a tanultakra. Ha a többiek pontatlanul emlékeznek, vagy nem boldogulnak, ő maga mondja el az értelmezést. Segédeszközt lehetőleg ne használjanak, de ha szükséges, elővehetik a füzetet és a tankönyvet.

Feladatkártyák

Az őstörténetet és a pátriárkai történeteket feldolgozó szentírási szövegek:

1. A világ teremtése a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)
2. Az ember létrejötte az első és a második teremtés-elbeszélésben (Ter 1, 26-30; 2, 4b-25)
3. A bűnbeesésről szóló leírás (Ter 3, 1-24)
4. Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)
5. A vízözön (részletek a Ter 6-9-ből)
6. A bábéli nyelvzavar (Ter 11, 1-9)
7. Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)
8. Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33)
9. Ábrahám hite (Ter 22, 1-18)
10. Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése (Kiv 3, 1-14.18-20)
11. A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14)
12. A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből)
13. A szövetségkötés (részletek a Kiv 24-29-ből)

A feladatkártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni.

Minta a feladatkártyákra:

Ábrahám meghívása
Ter 12, 1-5

A tízparancsolat
Kiv 19-24
részletei

68. óra: Ismétlés – szövegek II.**a) Az óra felépítése**

Témája: A deuteronomista és a prófétai (Illés, Ámosz, Ózeás, Nátán) szövegek ismétlése.

Célja: Józs 6, 1-16; Bír 16, 1-31; 1 Sám 17, 1-51; 2 Sám 7, 4-16; 1 Kir 6-8 részletei; 1 Kir 18, 16b-40; Ám 5, 18-24; Óz 11, 1b-9 – ismétlés: a szövegek tartalma, szövelemzése, értelmezése. Felkészülés az összefoglaló „vizsgára”.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját:</u> A deuteronomista és a prófétai (Illés, Ámosz, Ózeás) szövegek ismétlése.	
Bevezetés a csoportmunkába		
a) Csoportok kialakítása 2'	Az előző órákhoz hasonlóan történik (esetleg a csoport-beosztás maradhat az is, ami volt).	Ültetőkártyák
b) A feladat megadása 2'	<u>Ismerteti a feladatot:</u> - a csoportmunka menete az előző óráéval azonos; - kiosztja/kihúztatja a feladatkártyákat.	A csoportmunka menetének leírása Feladatkártyák
Ismétlés 25'	- A csoportok ismételnék. - A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz.	Tk. füzet Szentírás
Ismeretek megszilárdítása 8-10'	A tanár <u>ismétlő kérdésekkel</u> összefoglalja a legfontosabb ismereteket: - Mit tanít a Jerikó bevételéről szóló elbeszélés? - Mit tanít az Istenről a Sámson hőstettét bemutató szöveg? - Hogyan értelmezték a történelem folyamán Nátán próféta jóvondolását? - Mit jelent a templom az izraeliták számára? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 51-78. o. Tk., füzet
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Ismételni, készülni az összefoglaló „vizsgára”.	

b) HáttéranyagokFeladatkártyák

A deuteronomista és a prófétai (Illés, Ámosz, Ózeás) szövegek:

1. Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)
2. Sámson hőstette (Bír 16, 1-31)
3. Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51)
4. A messiási eszme gyökerei Nátán jóvondolésában (2 Sám 7, 4-16)
5. Salamon temploma (részletek az 1 Kir 6-8-ból)
6. Illés szimbolikus cselekedete (1 Kir 18, 16b-40)
7. Ámosz jóvondolése Jahve napjáról (Ám 5, 18-24)
8. Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9)

A feladatkártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni.

69. óra: Ismétlés – szövegek III.**a) Az óra felépítése**

Témája: A prófétai szövegek ismétlése (Izajás, Jeremiás, Ezeiel, Második Izajás, Zakariás).

Célja: Iz 7, 10-17; Iz 8,23b - 9,6; Iz 11, 1-9; Jer 31, 31-34; Ez 34, 11-12.23-28; Iz 52,13 - 53,12; Zak 4 részletei – ismétlés: a próféták élete, a szövegek tartalma, szóelemzése, értelmezése. Felkészülés az összefoglaló „vizsgára”.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
Az óra témájának megadása 1'	<u>Ismerteti az óra témáját:</u> A prófétai szövegek ismétlése (Izajás, Jeremiás, Ezeiel, Második Izajás, Zakariás)	
Bevezetés a csoportmunkába		
a) Csoportok kialakítása 2'	Az előző órákhoz hasonlóan történik (esetleg a csoportbeosztás maradhat az is, ami volt).	Ültetőkártyák
b) A feladat megadása 4'	<u>Ismerteti a feladatot:</u> - csoportokban dolgoznak, egymás tudását ellenőrzik; - elmondja a csoportmunka menetét; - kiosztja/kihúzza a feladatkártyákat.	A csoportmunka menetének leírása Feladatkártyák
Ismétlés 25'	- A csoportok ismételnék. - A tanár körbejár, segít, ha kell. Bátorít, munkára ösztönöz.	Tk. füzet Szentírás
Ismeretek megszilárdítása 5-8'	A tanár <u>ismétlő kérdésekkel</u> összefoglaltatja a legfontosabb ismereteket: - Hogyan értelmezhetők Izajás messiási próféciai? - Mit tanít Jeremiás az új szövetségről? - Milyen lesz Ezeiel szerint az eljövendő jó Pásztor? - Hogyan értelmezhető Zakariás látomása? A tanulók válaszaikhoz használhatnak segédeszközt.	Tk. 79-98. o. Tk., füzet
Befejezés 2'	<u>Házi feladat:</u> Ismételni, készülni az összefoglaló „vizsgára”.	

b) HáttéranyagokA csoportmunka menetének leírása

- Felkészülés a csoportmunkára egyéni munka keretében:

Minden tanuló kap 2 feladatkártyát, rajtuk egy-egy szentírási szöveg helyével. **10' alatt** nézzék át önállóan az ezekhez kapcsolódó ismereteket (a próféta élete, tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés; segédeszköz: a tankönyv és a füzet).

- „Szóbeli vizsga” csoportmunka keretében:

A csoporttagok „vizsgáztatják” egymást: egyikük a vizsgázó, aki elmondja az egyik kapott szöveghez kapcsolódó ismereteket (tartalom, szóelemzés, szövegértelmezés) úgy, hogy közben csak a Szentírást használhatja. A többiek a vizsgáztatók, akik – ha szükséges – nézhetik a tankönyvet és füzetet is: ha társuk elakad, vagy pontatlan, amit mond, rávezető kérdésekkel segítik őt. Ha egy tanuló befejezte a „vizsgát”, a következő csoporttag veszi át a vizsgázó szerepét, míg végül valamennyien be nem számolnak mindkét szövegből.

Feladatlapok

A prófétai szövegek (Izajás, Jeremiás, Ezeiel, Zakariás, Joel, Második Izajás):

1. Izajás jövendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)
2. Izajás próféciája a királyi gyermekről (Iz 8,23b - 9,6)
3. A Messiásra vonatkozó izajási ígért (Iz 11, 1-9)
4. Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)
5. Ezeiel jövendölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)
6. A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)
7. Zakariás látomása a két olajfáról (részletek a Zak 4-ből)

A feladatlapokat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni.

Minta a feladatlapokra:

***Izajás jövendölése
az Emmánuelről***

Iz 7, 10-17

***Jeremiás szavai az
új szövetségről***

Jer 31, 31-34

70. óra: Ismétlés – szövegek IV.

a) Az óra felépítése

Témája: A perzsa és hellén kori szövegek ismétlése.

Célja: Péld 8, 22-36; Jób könyve részletei; Zsolt 2; Zsolt 72; Zsolt 110; Jónás könyve; Dán 7, 1-28; Sir 24 részletei; 2 Makk 7 részletei – ismétlés: a szövegek tartalma, szóelemzése, értelmezése. Felkészülés az összefoglaló „vizsgára”.

[illegible]

b) Háttéranyagok

A csoportmunka menetének leírása

- Felkészülés a csoportmunkára egyéni munka keretében: Minden tanuló húz 3 feladatkártyát: az elsőn egy szentírási szöveg helyével (a perzsa, illetve a hellén korból), a másodikon egy történeti háttérhez kapcsolódó, a harmadikon egy irodalmi/műfaji fogalommal – úgy, ahogy ez a vizsgán is történni fog. Feladatuk, hogy **10' alatt** nézzék át önállóan az ezekhez kapcsolódó ismereteket (segédeszköz: a tankönyv és a füzet).
- „Szóbeli vizsga” csoportmunka keretében: A csoporttagok „vizsgáztatják” egymást. Egyikük a vizsgázó, aki elmondja a 3 tételhez (történeti háttér, műfaj, szentírási szöveg) kapcsolódó ismereteket úgy, hogy közben csak a Szentírást használhatja. A többiek a vizsgáztatók, akik – ha szükséges – nézhetik a tankönyvet és füzetet is: ha társuk elakad, vagy pontatlan, amit mond, rávezető kérdésekkel segítik őt. Ha egy tanuló befejezte a „vizsgát”, a következő csoporttag veszi át a vizsgázó szerepét.

Feladatkártyák

A perzsa és hellén kori szövegek

1. A megismerésről szóló bölcsesség (Péld 8, 22-36)
2. Az isteni bölcsesség rendelkezését elfogadó Jób (részletek Jób könyvéből)
3. Az Úr fölkent Királya és a népek (Zsolt 2)
4. Imádság a királyért (Zsolt 72)
5. A királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110)
6. Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve
7. Az Emberfia Dániel jövődőlésében (Dán 7, 1-28)
8. A megismerésről szóló bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből)
9. A hét testvér vértanúsága (részletek a 2 Makk 7-ből)

A feladatkártyákat az osztály létszámának megfelelően kell előkészíteni.

Minta a különböző feladatkártyákra:

*a babiloni
fogság*

teofánia

*Az Úr fölkent Királya
és a népek
Zsolt 2*

71. óra: A tanév lezárása

a) Az óra felépítése

Témája: A tanév lezárása.

Célja: Az összefoglaló „vizsga” tapasztalatainak összegzése, a tanulók felkészültségének, tudásának, viselkedésének értékelése. Beszélgetés a tanév tapasztalatairól, az osztály és a tanulók éves munkájáról; a munka értékelése, az év végi jegyek lezárása. Beszélgetés/játék/humoros történetek olvasása.

Szakasz/idő	Tanári/tanulói tevékenység	Eszközök
A tanév lezárása	A kitűzött céloknak megfelelően lezárja a tanévet.	
Beszélgetés, olvasás vagy játék	• Beszélgetést kezdeményez arról, kinek melyik szentírási rész volt a legkedvesebb, a legtöbbet mondó, és miért. vagy: • Felolvas vagy felolvastat pl. Marcello D’Orta könyveinek egyikéből vagy más könyvből részeket. vagy: • Előkészít néhány bibliai játékot, ezek közül választanak a tanulók.	
Befejezés		

b) Háttéranyagok

Az óra tervezett menetének megfelelően kell előkészíteni.

Vizsgatételek és vizsgatémák

7. évfolyam

A vizsgatételeket az év során megtanított történelmi és műfaji ismereteknek, az elemzett szentírási szövegeknek megfelelően kell összeállítani.

A/ tételrész – Történeti bevezetések

Minta a tételrészre:

A/tételrész – Történeti bevezetések

Felelelnednek ebben a részében a **„Nagy Bumm”** kifejezéssel kapcsolatos ismereteidet osztod meg velünk.

Ismertesd, melyik történeti bevetőben tanultunk erről a kifejezésről, és miért fontos a Szentírás értelmezése szempontjából!

Kérem, hogy gondolataidat összefüggően, lényegre törően add elő!

Sok sikert!

Vizsgatémák:

1. „Nagy Bumm”	17. Illés
2. biológiai fejlődéslmélet	18. Izajás
3. Mezopotámia	19. Jeremiás
4. Egyiptom	20. Ezeziel
5. II. Ramszesz	21. Második Izajás
6. Mózes	22. Círusz
7. Ábrahám	23. Zerubbábel
8. honfoglalás	24. Józsué főpap
9. bírák	25. a második templom
10. Saul	26. Ezdrás és Nehemiás
11. Dávid	27. Ptolemaioszok
12. Salamon	28. Szeleukidák
13. prófétaközösségek	29. IV. Antióchosz Epifánész
14. Izrael, az északi országrész	30. Makkabeusok
15. Júda, a déli országrész	31. hanukka
16. babiloni fogság	32. római fennhatóság

B/ tételrész – Irodalmi műfajok

Minta a tételrészre:

B/tételrész – Irodalmi műfajok

Feleletednek ebben a részében az **etiológia** irodalmi műfajjal kapcsolatos ismereteidet osztod meg velünk.

Ismertesd, melyek e műfaj legfőbb jellemzői, s nevezd meg a Szentírásból legalább egy szöveget, mely példa erre a műfajra!

Kérem, hogy gondolataidat összefüggően, lényegre törően add elő!

Sok sikert!

Vizsgatémák:

1. etiológia
2. mítosz
3. monda
4. teofánia
5. novella
6. legenda
7. kultikus elbeszélés
8. törvénygyűjtemény
9. prófétai elbeszélések
10. kölcsönzött beszédformák
11. prófétai mondások
12. messiási jövendölések
13. fogság utáni prófétai irodalom
14. bölcsességi irodalom
15. bibliai lírai irodalom
16. zsoltárirodalom
17. épületes irodalom
18. apokaliptikus irodalom
19. patetikus történetírás

C/ tételrész – Szövegelemzés

Minta a tételrészre:

C/tételrész – Szövegelemzés

Feleletednek ebben a részében

A világ teremtése a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)

bibliai részlet szómagyarázatát és szövegértelmezését kell ismertetned.

Kérem, hogy gondolataidat összefüggően, lényegre törően add elő!

Sok sikert!

Vizsgatémák:

1. A világ teremtése a Bibliában (Ter 1, 1-25.31; 2, 1-4a)
2. Az ember létrejötte az első és a második teremtés-elbeszélésben (Ter 1, 26-30; 2, 4b-25)
3. A bűnbeesésről szóló leírás (Ter 3, 1-24)
4. Káin és Ábel (Ter 4, 1-16)
5. A vízözön (részletek a Ter 6-9-ből)
6. A bábéli nyelvzavar (Ter 11, 1-9)
7. Ábrahám meghívása (Ter 12, 1-5)
8. Ábrahám istenképének fejlődése (Ter 18, 20-33)
9. Ábrahám hite (Ter 22, 1-18)
10. Mózes meghívása és a kivonulás előkészítése (Kiv 3, 1-14.18-20)
11. A zsidó húsvét (Kiv 12, 1-14)
12. A tízparancsolat (részletek a Kiv 19-24-ből)
13. A szövetségekötés (részletek a Kiv 24-29-ből)
14. Jerikó bevétele (Józs 6, 1-16)
15. Sámson hőstette (Bír 16, 1-31)
16. Dávid győzelme Góliát fölött (1 Sám 17, 1-51)
17. A messiási eszme gyökerei Nátán jóvendölésében (2 Sám 7, 4-16)
18. Salamon temploma (részletek az 1 Kir 6-8-ból)
19. Illés szimbolikus cselekedete (1 Kir 18, 16b-40)
20. Ámosz jóvendölése Jahve napjáról (Ám 5, 18-24)
21. Az Isten megbocsátó szeretetét hirdető Ózeás (Óz 11, 1b-9)
22. Izajás jóvendölése az Emmánuelről (Iz 7, 10-17)
23. Izajás próféciája a királyi gyermekről (Iz 8,23b - 9,6)
24. A Messiásra vonatkozó izajási ígéret (Iz 11, 1-9)
25. Jeremiás szavai az új szövetségről (Jer 31, 31-34)
26. Ezekiel jóvendölése Izrael igazi pásztoráról (Ez 34, 11-12.23-28)
27. A Jahve Szolgájáról szóló negyedik dal Második Izajásnál (Iz 52,13 - 53,12)
28. Zakariás látomása a két olajfáról (részletek a Zak 4-ből)
29. A megismerésről szóló bölcsesség (Péld 8, 22-36)
30. Az isteni bölcsesség rendelését elfogadó Jób (részletek Jób könyvéből)
31. Az Úr fölött Királya és a népek (Zsolt 2)
32. Imádság a királyért (Zsolt 72)
33. A királyi Messiás főpapsága (Zsolt 110)
34. Isten egyetemes üdvözítő akarata – Jónás könyve
35. Az Emberfia Dániel jóvendölésében (Dán 7, 1-28)
36. A megismerésről szóló bölcsesség beszéde (részletek a Sir 24-ből)
37. A hét testvér vértanúsága (részletek a 2 Makk 7-ből)